

7

ANUL XXX (1340)
12 FEBRUARIE 1981

Flacăra

Săptăminal editat de
Frontul Democrației
și Unității
Socialiste

Platforma I.C.M.U. GIURGIU – un portret al sudorului Enescu Cuiu

Fotografie de A. MIHAILOPOL

GIURGIU Un județ care se naște...

Febra vieții, în aceste zile, la Giurgiu, este una de război și de pace în același timp. Război în sensul bun: bagajele instituțiilor sosesc masiv din Capitală, se caută clădiri (căci spațiile pun mari probleme), la Comitetul județean de partid și Consiliul popular județean e o mișcare susținută, se identifică birouri, se instalează telefoane, se ia cunoștință cu geografia locale noi, la toate acestea adăugându-se faptul esențial: zeci, sute de oameni se mută. Unii convinși total, citindu-li-se pe fețe energia, entuziasmul, hotărârea de a revoluționa o lume, aci, în margine de Dunăre; alții cu neliniști, cu zbateri sufletești după Ilfovul în care erau, de fapt, bucureșteni get-beget, privind „județul” mai mult prin comodele ferestre-binocluri ale birourilor de pe Bulevardul Bălcescu și făcându-și aprovizionarea la „Unic”.

„Războiul” despre care vorbesc se topește însă într-o mare de pace: aceea a orașului (peste 52.000 de locuitori) și a județului însuși (380.000 de oameni), fericit că a redevenit... județ. Fostul San Giorgio, întemeiat de navigatori genovezi, fosta cetate a lui Mircea, menționată documentar din 1403, orașul care a primit în 1869 primul capăt de cale ferată ce pornea de la București, e bucuros să redevină capitală pentru fosta Vlașca, rămasă pînă azi ca un fior de bucurie în inima celor ce au locuit din străvechime aceste întinderi de vegetație și soare, hotărnicite la sud de volbură marelui fluviu.

(Continuare în pagina 13)

EUGEN FLORESCU

Nunta luminii

Oriunde se-ntimplă în iarnă un gînd
la ora de cîntec să-și strige popasul,
să simți că se-aude în trecere pasul
deasupra zăpezii în zări luminind.

Și astfel mai trec așteptările noastre
peste cuvinte rostind adevăr,
tresari cînd te cheamă cîmpiile-albastre
țăranule tînăr în țărpa roditor

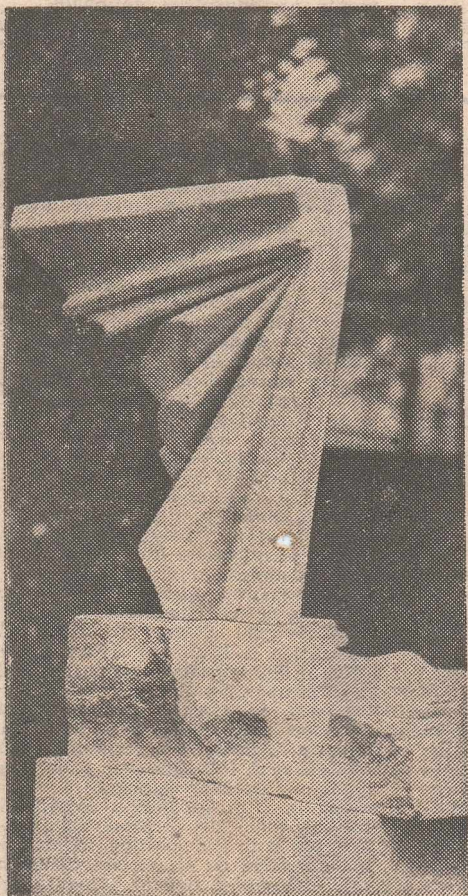
E ziuă prin lucruri și noapte afară
o stea se desprinde din somnu-i de lut
cocoșii mai strigă din Steaua Polară
o nuntă-a luminii în griul tăcut...

MARIAN RAICU

Neobosita savantă, profesoara ANA ASLAN, conduce cu experiența și înțelepciunea ce i-o dau viața sa de excepție, cu o capacitate intelectuală remarcabilă și cu o dăruire rară programul de continuă afirmare a gerontologiei românești. Unul din sediile activității sale este complexul „Flora” pe care-l prezentăm azi în reportajul din pag. 7.

Prof. dr. A. Aslan

„VICTORIE”
Sculptură de PAVEL BUCUR

★

Din expoziția personală deschisă la
Galeriile „Orizont”

● Pămîntul – cum păstrăm, cum sporim această avuție națională (pag. 5) ● „O societate modernă fără hîrtie nu e de conceput” (pag. 6) ● Homeopatia în preocupările Ministerului Sănătății (pag. 9) ● „Tot ceea ce lucrez e o consecință a mediului în care m-am dezvoltat aici, în România” (pag. 10) ● Atelier: MIHAI BANDAC (pag. 15) ● Aproponturi, o nouă rubrică susținută de Gheorghe Tomozei (pag. 17) ● „Biftecul verde”, de Al. Pinteș (pag. 22) ● Un drum prin muzeu, de Adrian Păunescu (pag. 23)

Tipizarea produselor industriale, o vastă și înțeleaptă acțiune legată indisolubil de dezideratele și obiectivele actualului cincinal

În cursul dimineții de miercuri, 4 februarie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a examinat, împreună cu cadre de conducere din ministere economice și alte organe centrale, cu specialiști din unități de cercetare și proiectare — în cadrul unei expoziții amenajate la Complexul expozițional din Piața Științei — stadiul acțiunii de tipizare a produselor industriale. În această vizită de lucru, secretarul general al partidului nostru a fost însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii, Ilie Verdeț, Iosif Banc, Lina Ciobanu, Nicolae Constantin, Ion Dincă, Janos Fazekas, Gheorghe Oprea, Ion Păjan, Nicolae Giosan, Ion Ioniță, Ion Ursu, Richard Winter.

Problema de importanță majoră în actualul stadiu de dezvoltare complexă a patriei socialiste, tipizarea produselor industriale a cunoscut și cunoaște în continuare, pe baza indicațiilor și recomandărilor nemijlocite formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, o organizare unitară pe întreaga economie, acțiune prin care se urmărește reducerea la strictul necesar a numărului de tipuri de bază, tipodimensiuni, subansamble, mașini, instalații și utilaje, precum și extinderea posibilităților de utilizare multiplă a reperelor, pieselor și ansamblelor componente.

Activitatea de tipizare și standardizare se desfășoară sub directă îndrumare a tovarășei acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, care conduce nemijlocit comisia de partid și de stat desemnată să ofere soluții eficiente pentru creșterea nivelului tehnic și calitativ al producției, pentru superioara valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei.

Rezultatele activității de tipizare, obținute pe întreaga economie în această primă etapă, au fost înfățișate de către tovarășul Gheorghe Oprea, prim vice-prim-ministru al guvernului, care a arătat că în cadrul acestei acțiuni, aflată în curs de desfășurare, au fost analizate peste un milion de produse și mai mult de 20 000 standarde de stat și norme tehnice pe ramură, sau ceea ce însumază, la nivelul anului 1981, o producție marfă în valoare de 432 miliarde lei în principalele ramuri industriale.

Apreciind munca desfășurată de colectivele de specialiști, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras, în același timp, atenția că procesul de reducere a tipodimensiunilor nu reflectă încă posibilitățile existente în acest domeniu și a cerut să fie continuate studiile, să fie elaborate soluții constructive și tehnologice noi.

Amplul dialog de lucru a cuprins, de asemenea, și problemele legate de importul de produse industriale, precum și examinarea pe ramuri industriale de bază a rezultatelor tipizării și soluțiilor adoptate. În cadrul acestui fructuos coloqui, consacrat sub raport teoretic și practic adoptării celor mai înțelepte și rentabile soluții tehnice și științifice, unei permanente înnoiri, au fost formulate indicații

și recomandări dintre cele mai importante pentru destinul economiei naționale. Secretarul general al partidului nostru s-a referit pe rând, indicând și soluții concrete sau de principiu la modul în care se desfășoară producțiile de rulmenți, mașini-unelte, pompe, armături, nave, autovehicule, utilaje tehnologice. Au fost examinate aspecte ale tipizării utilajelor energetice, au fost analizate sistemele mecanizate folosite cu succes în construcția de tuneluri de căi ferate.

O atenție deosebită a fost acordată rezultatelor dobândite în tipizarea mașinilor agricole. S-a remarcat că numărul acestora este încă mare și că ar fi necesar să se conceapă o sistemă de mașini de bază, care, prin completarea cu echipamente, să poată executa o gamă cât mai largă de lucrări agricole.

Analiza stadiului tipizării a cuprins în continuare domeniul aparatului și mijloa-

celor de automatizare, sectorul industriei metalurgice, unde s-a insistat asupra necesității ridicării gradului de competitivitate a produselor și a valorificării mai largi a materiilor primă indigene.

În legătură cu un alt mare și important sector al economiei naționale, industria chimică, convorbirile au evidențiat deoptrivă atât remarcabilele succese obținute, cât și rezervele care mai există în direcția reducerii numărului de tipuri de bază și sortotipodimensiuni la produse din cauciuc, mase plastice, uleiuri minerale etc. Secretarul general al partidului a ținut să remarce, între altele, că nu este economic și eficient ca industria chimică să realizeze orice colorant, precizând că unele produse solicitate în cantități mici, înlocuși de industria ușoară, să fie fabricate de către aceasta.

Au fost înfățișate, în continuare, rezultatele în tipizarea unor grupe și subgrupe

de produse din industria ușoară, precum și cele obținute în economia forestieră.

În încheierea vizitei, secretarul general al partidului a solicitat ministerelor, departamentelor, centralelor industriale, institutelor de cercetare și proiectare, specialiștilor să acționeze cu și mai multă energie pentru continuarea tipizării produselor, astfel ca prin această amplă acțiune, legată indisolubil de programul vastelor construcții și înlăturării ale prezentului cincinal, să se realizeze substanțiale reduceri de materii prime și materiale, de energie și combustibili, să se asigure într-o măsură apreciabilă mai mare creșterea eficienței economice, folosirea optimă a capacităților de producție, sporirea productivității muncii, ridicarea standardului calitativ în principalele compartimente ale industriei naționale.

LIVIU MAIOR ■

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, marți, 10 februarie, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. La ședință s-a analizat modul de îndeplinire a prevederilor planului național unic de dezvoltare economică-socială pe luna ianuarie 1981, apreciindu-se rezultatele pozitive înregistrate în creșterea producției industriale, în sporirea productivității muncii și ridicarea calității produselor, în realizarea unor obiective economice importante prevăzute în planul de stat pentru anul în curs. După cum se subliniază în comunicatul ședinței, succesele obținute oglindesc hotărârea cu care toți oamenii muncii au trecut, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, la înlăturarea prevederilor noului cincinal, a obiectivelor stabilite de cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român. În același timp, Comitetul Politic Executiv a indicat forurilor de resort să ia măsuri ferme și operative pentru recuperarea rămășițelor în urmă la producția fizică și marfă, pentru lichidarea tuturor restanțelor și îndeplinirea integrală a planului. S-a cerut să se acționeze pentru asigurarea bunei aprovizionări tehnico-materiale a tuturor întreprinderilor, folosind în mod judicios baza stabilită în acest sens prin planul de stat, acționând în continuare pentru reducerea consumurilor de materii prime și materiale, pentru valorificarea superioară cu maximum de randament a acestora, pentru găsirea de soluții în vederea înlăturării materialelor deficitare.

În cadrul ședinței de marți, Comitetul Politic Executiv a trasat sarcina să se ia toate măsurile necesare și să se intensifice eforturile pentru înlăturarea unor obiective de cea mai mare importanță, cum sînt: folosirea integrală a capacităților de producție de care dispune economia noastră națională, pentru ridicarea indicelui de folosire a utilajelor în toate ra-

murile industriei, pentru realizarea în cele mai bune condiții și la timp a reparațiilor capitale și curente și buna folosire a tuturor instalațiilor; îmbunătățirea în continuare a activității de realizare a planului de investiții și, în acest scop, întărirea disciplinei în activitatea de construcții, perfecționarea organizării muncii, astfel încît obiectivele aflate în lucru să intre cît mai curînd în producție și să se atingă în cel mai scurt timp parametrii proiectați; buna organizare a

anul 1981, în toate domeniile. Punerea în valoare a mijloacelor și posibilităților de care dispunem necesită o mai puternică concentrare a tuturor forțelor din economie, o îmbunătățire a activității ministerelor, centralelor și întreprinderilor, aplicarea fermă în viață a legilor statului și hotărîrilor partidului.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat, în cadrul ședinței, o informare cu privire la vizita de prietenie pe care au efectuat-o la începutul lunii februarie în

tuală, au pus în evidență faptul că relațiile dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comunistilor din Iugoslavia, dintre România și Iugoslavia se dezvoltă cu succes, în toate domeniile, în spiritul documentelor adoptate în comun, pe baza principiilor respectării, independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. A fost subliniată importanța reafirmării dorinței celor două țări de a amplifica și intensifica dialogul politic, conlucrarea pe multiple planuri, de a promova colaborarea atât pe plan bilateral, cît și pe plan internațional.

În cadrul aceleiași ședințe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a informat despre vizita oficială de prietenie pe care a efectuat-o în țara noastră, între 5 și 7 februarie, tovarășul Hafez Al-Assad, secretar general al Partidului Baas Arab Socialist, președintele Republicii Arabe Siriene. Comitetul Politic Executiv și-a manifestat deplina aprobare și a dat o deosebită apreciere rezultatelor bogate ale convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hafez Al-Assad. S-a relovat că noul dialog româno-sirian la nivel înalt, desfășurat într-o atmosferă cordială, prietenească, de stimă și înțelegere reciprocă, s-a înscris ca o nouă și remarcabilă contribuție la evoluția ascendentă a relațiilor bilaterale. A fost scoasă în relief însemnătatea înțelegerilor convenite pentru extinderea în ritm susținut a colaborării dintre cele două țări în producția industrială, agricolă și în transporturi, identificarea de noi obiective de cooperare. Comitetul Politic Executiv a relevat, totodată, semnificația măsurilor stabilite cu privire la întărirea conlucrării dintre Partidul Comunist Român și Partidul Baas Arab Socialist, hotărîrea de a amplifica legăturile pe tărîmul științei, învățămîntului, culturii și al altor sectoare de activitate.

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

activității în transporturi, asigurarea bunei funcționări a noului mecanism economic-financiar, a autoconducerii muncitorilor și autogestiei în toate unitățile de producție, în care scop fiecare întreprindere trebuie să-și dimensioneze în mod riguros cheltuielile în raport cu producția realizată; efectuarea la timp a tuturor lucrărilor de reparare a tractoarelor și mașinilor agricole, astfel încît întregul parc să fie în stare de funcționare pînă la începerea lucrărilor din campania de primăvară; îndeplinirea integrală a planului la export.

În urma analizei efectuate, Comitetul Politic Executiv a apreciat că dispunem atât de capacitățile de producție necesare, cît și de mijloacele materiale și de forța de muncă necesară pentru a realiza în cele mai bune condiții prevederile planului pe

țara noastră tovarășul Tvjetin Miatović, președintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, împreună cu tovarășii Stane Dolant, membru al Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comunistilor din Iugoslavia, și Iosio Vrhovec, secretar federal pentru afacerile externe al R.S.F. Iugoslavia. Comitetul Politic Executiv a aprobat întru totul și a dat o înaltă apreciere rezultatelor fructuoase ale noului dialog româno-iugoslav la nivel înalt, care se înscrie organic pe linia unei fertile tradiții întemeiate prin contactele frecvente dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito. În comunicatul ședinței Comitetului Politic Executiv se subliniază că recențele convorbiri oficiale româno-iugoslave, desfășurate într-o atmosferă de caldă prietenie, de încredere și înțelegere mu-

Perspective ample pentru dezvoltarea raporturilor de fructuoasă cooperare dintre România și Siria

La invitația secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Baas Arab Socialist, președintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad, a efectuat o vizită oficială de prietenie în Republica Socialistă România, între 5 și 7 februarie 1981.

Secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și secretarul general al Partidului Baas Arab Socialist, președintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad, au avut convorbiri oficiale la care au participat, din partea română, tovarășii Gheorghe Oprea, prim viceprim-ministru al guvernului, Nicolae Constantin, viceprim-ministru, președintele Comitetului de Stat al Planificării, Ștefan Andrei, ministrul afacerilor externe, Marin Rădoi, adjunct al ministrului educației și învățământului, Vasile Pungan, ministru secretar de stat, consilier al secretarului general al partidului și președintelui republicii, Alexandru Mărgăritescu, ministru secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Silviu Curticeanu, secretar prezidențial și al Consiliului de Stat, Gheorghe Dolgu, adjunct al ministrului afacerilor externe, Grigore Martin, ambasadorul Republicii Socialiste România la Damasc.

Din partea siriană, la convorbiri au luat parte Abdel Halim Khaddam, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministrul afacerilor externe, Abdel Kader Kaddoura, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Wahib Tanous, șeful Biroului învățământ superior și cercetării științifice, Fayez Ismail, membru al Comandamentului Central al Frontului Național Progresist, Selim Yassin, ministru de stat pentru probleme de planificare, Zouheir Ghazal, secretar general al Președinției Republicii, Nasser Kaddour, ministru adjunct al afacerilor externe, Joseph Raad, însărcinatul cu afaceri ad-interim al Siriei la București.

La încheierea vizitei, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și secretarul general al Partidului Baas Arab Socialist, președintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad, au semnat Declarația comună. Au fost, de asemenea, semnate Protocolul de cooperare economică, științifică și tehnică, Protocolul de schimburi comerciale pentru anul 1981 și Protocolul de aplicare a acordului de cooperare culturală pentru perioada 1981—1983.

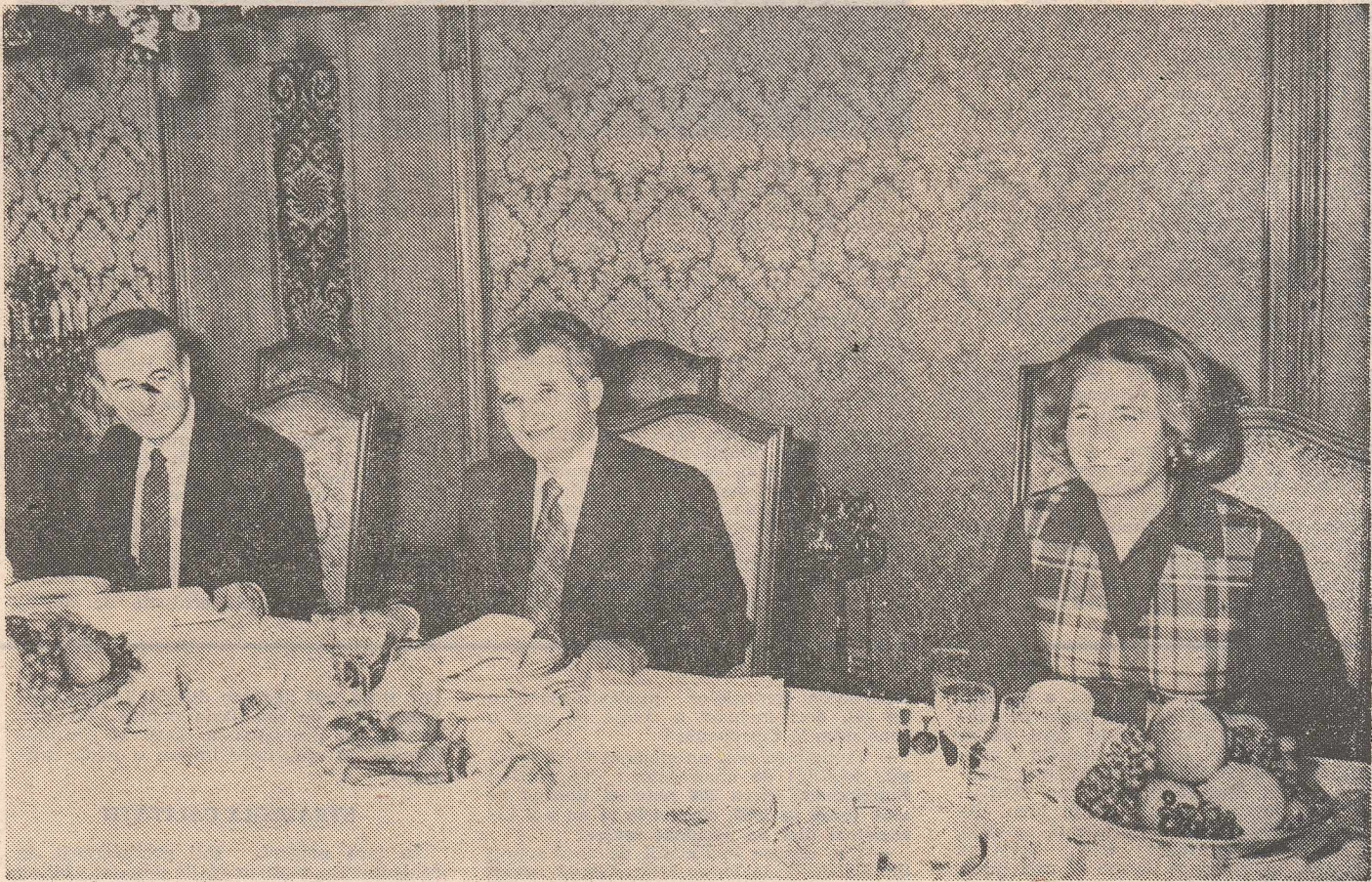
★
Legăturile de strînsă prietenie și colaborare fructuoasă dintre România și Siria au cunoscut, mai ales în ultimii ani, o dezvoltare continuă, susținută. Acest curs ascendent a fost jalonat de numeroase întâlniri româno-siriene la cel mai înalt nivel: din 1974 și pînă în prezent președinții Nicolae Ceaușescu și Hafez Al-Assad s-au întâlnit de 8 ori. Recentul dialog la nivel înalt româno-sirian este menit să confere noi dimensiuni relațiilor dintre partidele, țările și popoarele noastre.

După cum se subliniază în Declarația comună, baza trainică a evoluției pozitive a raporturilor dintre România și Siria o constituie respectarea consecventă și aplicarea riguroasă a principiilor independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, respectării dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și hotărî în mod liber calea dezvoltării lui, fără nici un fel de amestec din afară.

Evidențiind rezultatele conlucrării rodnice româno-siriene, pe multiple planuri, convorbirile dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Hafez Al-Assad au scos în evidență realizarea cu succes a acordurilor convenite cu ocazia precedentelor întâlniri la nivel înalt de la București și Damasc, a celorlalte documente încheiate între România și Siria și au reliefat semnificația deosebită și actualitatea permanentă a principiilor, obiectivelor și a celorlalte prevederi înscrise în Declarația solemnă comună semnată la București în 1974.

În acest cadru, cei doi președinți și-au exprimat satisfacția față de cursul ascendent al schimburilor comerciale, precum și în legătură cu rezultatele deosebite obținute în domeniul cooperării în producție, materializate în construirea rafinării de la Banias, a fabricii de superfosfați de la Homs, a fabricii de ciment de la Sheikh Said și a altor obiective, mărturie a eforturilor rodnice depuse în comun de muncitorii și specialiștii din cele două țări. Au fost evidențiate, de asemenea, rezultatele pozitive obținute, pe linia cooperării româno-siriene, și în alte domenii de activitate.

Firește, rezultatele bune de pînă acum constituite o bază solidă pentru dezvoltarea cooperării dintre România și Siria în viitor. În legătură cu aceasta, Declarația comună menționează că în cursul convorbirilor a fost scoasă în relief necesitatea dezvoltării în continuare, în ritm susținut, a conlucrării dintre cele două țări în producția industrială, agricolă și în transpor-

turi, identificarea de noi obiective de cooperare, îndeosebi în domeniul industriei chimice și petrochimice, și a fabricației de tractoare și de mijloace de transport rutier. S-a exprimat, totodată, dorința de a menține în continuare un nivel ridicat al cooperării în domeniile culturii, educației și al pregătirii de cadre, pentru a contribui astfel la mai buna cunoaștere reciprocă și apropiere dintre popoarele română și siriană. Preocupării pentru dezvoltarea tot mai largă și mai intensă a conlucrării româno-siriene i-a dat glas președintele Nicolae Ceaușescu în toastul rostit la dineul dat în cinstea înaltului oaspete: „În ultimii cinci ani schimbările economice dintre țările noastre au crescut de aproape cinci ori. Pe această bază dorim ca, în cursul acestei vizite, să găsim noi căi și modalități de a întări colaborarea multilaterală româno-siriană — așezată ferm pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — în interesul ambelor noastre popoare, al cauzei generale a păcii și destinderii internaționale. Considerăm că sînt încă largi posibilități de a dezvolta și adînci cooperarea noastră — îndeosebi în domeniul industriei extractive, petrochimiei, îngrășămintelor chimice, cimentului, construcțiilor de mașini, al agriculturii și în alte domenii — în scopul valorificării mai bune a resurselor noastre naționale, al accelerării progresului economic și social al celor două țări”. În același sens se pronunța și președintele Hafez Al-Assad:

„Sîntem deosebit de satisfăcuți să constatăm că relațiile de prietenie și colaborare dintre Republica Arabă Siriană și Republica Socialistă România s-au dezvoltat și înflorit în ultimii cîțiva ani, devenind exemplu bun de relații existente între state, clădite pe stimă, egalitate și interes reciproc... Sînt pe deplin convins că vizita noastră și noile discuții cu președintele Ceaușescu și alți responsabili români vor constitui un nou impuls pentru dezvoltarea relațiilor dintre Siria și România, pentru o mai amplă dezvoltare și înflorire a acestora”.

În cadrul convorbirilor la nivel înalt româno-siriene un loc însemnat l-au ocupat problemele internaționale. Constatînd cu îngrijorare creșterea agravării situației internaționale și pornind de la faptul că cea mai mare parte a omenirii, însuflețită de năzuința de nestăvilire pentru asigurarea libertății și independenței țărilor și popoarelor, se opune cu hotărîre politică de forță și sporirii încordării în relațiile dintre state, președinții Nicolae Ceaușescu și Hafez Al-Assad au subliniat necesitatea de a se acționa într-un spirit de înaltă responsabilitate pentru a se pune capăt stărilor de tensiune din lume, ceea ce corespunde intereselor tuturor popoarelor, necesității reluării politicii de pace, destindere și colaborare internațională. O atenție deosebită a fost acordată situației din Orientul Mijlociu. Abordînd această problemă în lumina ultimelor evoluții și evenimente din regiune, a fost reliefată necesitatea instaurării unei păci globale, trainice, juste, în această regiune a globu-

lui. Și cu acest prilej a fost reafirmată poziția consecventă a țării noastre în ceea ce privește căile concrete care să conducă la o asemenea reglementare și anume, retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, afirmarea drepturilor legitime ale poporului palestinian — inclusiv constituirea unui stat propriu independent — ca aspect central al întregului conflict, asigurarea dezvoltării libere și suverane a tuturor statelor din zonă. Au fost abordate, de asemenea, probleme cum sînt: asigurarea păcii și securității în Europa, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale, înfăptuirea dezarmării și altele.

Expresie a orientării statornice, permanent validată de fapte, a politicii externe a partidului și statului nostru de continuă întărire și dezvoltare a prieteniei cu toate statele lumii — și, în acest cadru, cu țările arabe, față de a căror luptă pentru consolidarea independenței și apărarea drepturilor lor legitime, pentru pace, progres și bunăstare țara noastră își manifestă simpatia și sprijinul — noul dialog româno-sirian la nivel înalt reprezintă o importantă contribuție și dă un nou impuls extinderii relațiilor prietenești și colaborării dintre cele două țări pe plan bilateral și în viața internațională, ceea ce corespunde pe deplin intereselor poporului român și poporului sirian, cauzei păcii, securității și colaborării în Europa, în Orientul Mijlociu și în întreaga lume.

ION DUMBRAVA ■

Exigență, promptitudine, eficiență

Sub egida Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, în zilele de 5 și 6 februarie s-au desfășurat în Capitală lucrările celei de-a II-a Consfătuiri pe țară a reprezentanților controlului oamenilor muncii. Consfătuirea, eveniment important în viața social-politică a țării, a ilustrat în mod elocvent preocupările Partidului Comunist Român, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru dezvoltarea continuă a cadrului de manifestare a democratismului orinduirii noastre socialiste, prin asigurarea unei participări tot mai largi a oamenilor muncii la conducerea societății, la aplicarea în viață a principiilor autoconducerii și autogestunii socialiste. Actuala consfătuire pe țară, organizată la scurt timp după consfătuirile comunale, orașenești, municipale și județene, a reprezentat o veritabilă tribună a democrației noastre socialiste.

Consfătuirea a reunit peste 1000 de participanți — muncitori, maiștri, tehnicieni și ingineri, țărani, alți oameni ai muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — responsabili și membri ai echipelor de control, reprezentanți ai conducerilor unor unități economice și social-culturale, președinți ai comisiilor județene de coordonare și îndrumare a activității de control al oamenilor muncii, reprezentanți ai controlului de specialitate al statului, precum și invitați din partea unor ministere și organe centrale.

La deschiderea lucrărilor au participat tovarășii Iosif Banc, președintele Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, Cornelia Filipaș, viceprim-ministru al guvernului, membru al Biroului Executiv al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Ana Mureșan, președinta Consiliului Național al Femeilor, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Tamara Dobrin, președinte executiv al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Iosif Uglar, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Mihai Burcă, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Constantin Arseni, președintele Comitetului Central al Organizației Democrației și Unității Socialiste, precum și reprezentanți ai consiliilor locale ale Frontului Democrației și Unității Socialiste, ai comitetelor Organizației Democrației și Unității Socialiste, ai organizațiilor de masă și obștești.

Lucrările, ce s-au desfășurat timp de două zile, în plen și pe comisii, au fost deschise de tovarășul Gheorghe Petrescu, vicepreședinte al Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, președintele Comisiei Centrale a Controlului Oamenilor Muncii.

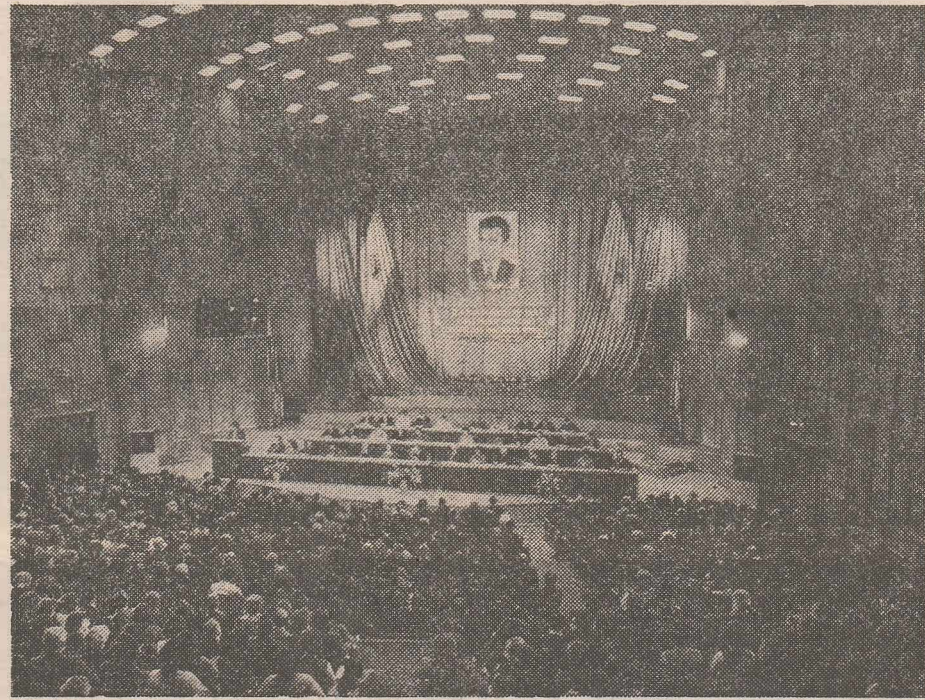
Conferința a dezbătut modul în care s-au desfășurat lucrările și indicațiile cuprinse în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la prima consfătuire pe țară, a generalizat experiența pozitivă obținută în

antrenarea celor mai largi categorii de oameni ai muncii la efectuarea controlului asupra unor importante sectoare ale activității economico-sociale și a adoptat măsuri menite să contribuie la creșterea continuă a rolului controlului oamenilor muncii ca formă de manifestare a democrației noastre socialiste.

În raportul cu privire la organizarea și exercitarea controlului oamenilor muncii s-a arătat că în perioada care a trecut de la prima consfătuire, România a parcurs o etapă hotărâtoare în procesul de făurire a societății socialiste multilaterale

C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie și 16—17 decembrie 1980 cu privire la creșterea eficienței și calității în întreaga sferă a vieții economico-sociale, au evidențiat hotărârea de a acționa cu fermitate pentru îndeplinirea politicii interne și externe a partidului, a sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. pentru actuala etapă de dezvoltare a patriei noastre.

Dezbaterea au scos în evidență prestigiul, demnitatea și aprecierea de care se bucură astăzi în lume patria noastră, ca rezultat al promovării cu fermitate a prin-

dezvoltate. Prin aplicarea cu succes a hotărârilor Congresului al XII-lea al P.C.R., a Directivelor Conferinței Naționale a partidului, a hotărârilor Congresului al XII-lea al P.C.R., a orientărilor și indicațiilor de mare preț ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, poporul nostru, prin munca sa plină de abnegație, a determinat importante salturi de ordin cantitativ și calitativ în toate sectoarele de activitate. O contribuție însemnată la obținerea acestor realizări au adus-o Frontul Democrației și Unității Socialiste, organizațiile sale, celelalte organizații de masă și obștești componente, care, sub conducerea partidului, au mobilizat masele largi ale oamenilor muncii, cetățenii, la punerea în valoare cu eficiență sporită a tuturor resurselor materiale și umane ale societății.

În cadrul dezbaterilor, participanții și-au manifestat acordul deplin față de orientările și indicațiile cuprinse în cuvântările tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la plenarele

ciilor independenței și suveranității naționale, ale egalității în drepturi și respectului reciproc, ale echității și justiției.

În cadrul dezbaterilor s-a subliniat contribuția din ce în ce mai mare pe care o au echipele de control al oamenilor muncii în perfecționarea activității sociale și economice, a stilului și metodelor de muncă ale colectivelor din unitățile controlate, prin înlăturarea deficiențelor și lipsurilor constatate. S-a relevat caracterul preventiv pe care l-a avut și trebuie să-l aibă în continuare controlul oamenilor muncii. Ca urmare a implicării echipelor de control în acțiunile ce urmăresc economisirea energiei, materiilor prime și materialelor, s-a reușit încetățenirea unui autentic spirit gospodăresc.

Pe întreaga durată a lucrărilor Consfătuirii pe țară a reprezentanților controlului oamenilor muncii vorbitorii au analizat, în spirit critic și autocritic, activitatea desfășurată de echipele de control

muncitoresc, modul în care au fost aplicate indicațiile secretarului general al partidului privind calitatea controalelor efectuate, creșterea eficienței economice și social-educative a controlului oamenilor muncii. Vorbitorii au relevat largul caracter de lucru al consfătuirii, care a prilejuit un util schimb de experiență, angajându-se să-și aducă o contribuție sporită la îndeplinirea, sub semnul calității și eficienței, a sarcinilor actualului cincinal, la ridicarea nivelului de viață materială și spirituală a poporului.

În cuvântul său, tovarășul Ilie Verdet, prim-ministru al guvernului, a scos în evidență obiectivele fundamentale ale actualului cincinal, perioadă în care se pune un accent deosebit pe factorii intensivi ai creșterii economice, pe asigurarea cu prioritate din țară a bazei proprii de materii prime și combustibili, în scopul realizării obiectivului strategic pe care și l-a propus țara noastră — obținerea până la sfârșitul actualului deceniu a independenței energetice. După ce a subliniat importanța creșterii eficienței activității de control muncitoresc, primul ministru al guvernului a subliniat că este necesar ca opinia publică să înțeleagă cât mai bine că cinstea, principiul eticii și echității socialiste înseamnă, în primul rând, încadrarea tuturor în regulile de conduită ale societății noastre, că nici un colectiv, nici un sector de activitate, nici un cetățean nu pot să se sustragă de la controlul exercitat de oamenii muncii. Tovarășul Ilie Verdet a insistat să fie folosite toate mijloacele de educare pentru îndreptarea celor care au tendința să-și asigure existența nu prin muncă, ci prin căi necinstite, să se ia poziție fermă împotriva oricăror încercări de abatere de la normele eticii și echității socialiste.

În continuarea lucrărilor, participanții au aprobat în unanimitate documentele de pe ordinea de zi — Raportul cu privire la organizarea și exercitarea controlului oamenilor muncii, precum și Măsurile la vederea perfecționării controlului oamenilor muncii și sporiții eficienței sale economice și sociale-educative.

Consfătuirea a adoptat o Chemare adresată tuturor echipelor de control al oamenilor muncii, colectivelor de muncitori, țărani, tehnicieni, tuturor cetățenilor la intensificarea eforturilor pentru realizarea politicii partidului și statului nostru, de dezvoltare continuă economică și socială a patriei, de creștere în ritm susținut a nivelului de trai material și spiritual al tuturor oamenilor muncii.

Într-o atmosferă de puternică însuflețire, de profund respect față de prodigioasa activitate desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și statului, pentru fericirea poporului și ridicarea României socialiste pe culmile cele mai înalte de progres și civilizație, participanții la consfătuire au adoptat, prin vîi și îndelungi aplauze, textul scrisorii adresate Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a doua Consfătuire pe țară a reprezentanților controlului oamenilor muncii, prin care, în numele tuturor oamenilor muncii, se angajează să muncească cu pasiune și dăruire revoluționară pentru ridicarea neîncetată a nivelului de trai al poporului, a afirmării și mai puternice a României în lume, ca țară liberă, suverană, independentă, deplin stăpînită pe destinul său socialist și comunist.

PETRE ALEXE ■

Luptăm împotriva birocrăției, a hîrtilor inutile. Cite glume nu s-au făcut pe seama acelor funcționari înrâșiți care, ca să lucreze „acoperit“, trimis și solicită o avalanșă de corespondență, incit în final greutatea hîrtiei consumate fără rost echivalează cu aceea a produsului în jurul căruia s-a desfășurat toată această agitație. În energetica nucleară însă, totul se schimbă, ba chiar se spune — mai puțin în glumă și mai mult în serios — că un produs nuclear este demn de încredere cînd greutatea documentației depășește greutatea produsului. Nu este vorba însă de birocrăție sau, mai exact, este vorba de cea mai necesară birocrăție din lume. Ce se întîmplă cînd construiești o centrală nucleare-electrică? Introduci într-o instalație complexă utilaje și echipamente pe care ulterior nu le mai poți vedea și care stau acolo, protejate de ziduri groase de beton, pe toată durata de existență a centralei. Despre aceste utilaje trebuie să știi totul. Desigur, ele se manipulează prin telemecanică fină, dar nu le vezi, iar în caz de avarie pînă și ultimul detaliu contează. Ni s-a citat astfel, la Comitetul de Stat pentru Energia Nucleară, un exemplu din literatura străină de specialitate: cînd s-a defectat o turbină, s-a cunoscut chiar și cu care din cele două capete ieșise tubul respectiv din laminor, cu ani înainte — și era important să se știe acest lucru, cînd s-a procedat la remedierea stricăciunii.

Deci totul trebuie consemnat în scris, pentru toate operațiile de control se stabilesc proceduri precise, minuțioase. Iată de ce documentația unei unități nucleare se poate înșirui pe zeci de rafturi!

— Tovarășe inginer Corneliu Popovici, ca șef al Atelierului nr. 2, Asigurarea Calității (QA în limbaj tehnic internațional) din Institutul de reactori energetici nucleari, acționanți într-un sector fierbinte. Cît de fierbinte, totuși? Ce se ascunde în spatele destul de enigmaticelor inițiale QA?

— Un uriaș efort, răsplătit de certitudini.

— Ce se poate spune concret despre

securitatea centralelor nucleare-electrice de azi, deci inclusiv a celeia pe care o construim la Cernavodă?

— Trebuie relevat un element fundamental, deosebit de încurajator: în prezent funcționează circa 200 reactori nucleari pe glob (pînă în 1985, circa 400) și nu s-a înregistrat nici un accident major.

— Dar despre incidentul de anul trecut din S.U.A. de la Three Miles Island, soldat dealtfel fără nîd o victimă, ce se poate spune?

lași timp trei sisteme diferite! Totul depinde însă de conștiința omului, de pregătirea sa profesională. Deci și considerentele de securitate impun o nouă calitate!

STRATEGIA CALITĂȚII

În țara noastră, toți producătorii de echipamente, toate unitățile angajate, într-o formă sau alta, în programul nuclear trebuie să aibă o autorizație nucleară spe-

Cea mai necesară birocrăție din lume

— S-a exagerat mult, sub imperiul emoției momentului. S-a aflat și una din cauze, cu aspect anecdotic, dar real, l-am citit într-o revistă de specialitate: operatorul de serviciu era corpolent și nu a observat, din cauza burții, că un indicator semnala blocarea unei vane. Acesta este doar un aspect. Cauza reală constă în aceea că atunci nu s-a aplicat cu scrupulozitate procedura de control prescrisă. Pe tot parcursul exploatării unei centrale nucleare o documentație amănunțită indică operatorilor ce au de făcut, pas cu pas, gest cu gest, nu ai voie să alegi tu, trebuie să te supui unor reguli bine gândite și îndelung experimentate. Aceasta este cheia securității. În plus, se iau toate măsurile tehnice necesare, majoritatea sistemelor de securitate fiind întreprinse: or, este practic imposibil să se defecteze în ace-

cială, care se acordă doar în baza unor criterii riguroase. De întreaga problemă răspunde Comitetul de Stat pentru Energia Nucleară prin Inspectoratul de stat pentru controlul activităților nucleare și asigurarea calității nucleare. S-a elaborat, în acest sens, o adevărată strategie a calității și securității, concretizată în volumul de norme „Cerințe generale pentru asigurarea calității la reactorii nucleari și centralele nucleare-electrice“.

Inginerul Corneliu Popovici dă două exemple din practica noastră pentru a evidenția grija pentru asigurarea calității.

Un specialist care se ocupa de proiectarea clădirii principale a reactorului, avînd de înglobat în fundație reperi metalice și de prevăzut goluri, a dat spre proiectare aceste reperi unor ateliere spe-

cială. Pentru a avea o evidență clară a modului în care se execută proiectul, a trebuit să întocmească o procedură scrisă în care a detaliat cum va urmări și cum va ține evidența proiectării reperelor respective. Inutil de precizat că nu așa se acționează în proiectarea obișnuită.

Alt exemplu. S-a colaborat cu un laborator de control nedestructiv de la o întreprindere industrială. Acolo se executa controlul cu raze X și ultrasonice al pieselor metalice. Laboratorul avea oameni perfect calificați care acționau — fără greș — pe baza unei experiențe acumulate timp de mai mulți ani. Mare le-a fost surpriza și — de ce să n-o spunem? — neplăcerea cînd pentru contractul nuclear li s-a cerut să aștearnă pe hîrtie cum execută controlul radiografic, să indice scopul, domeniul de aplicare, documentele de referință etc. Ei spuneau:

— Totdeauna ne-am mulțumit cu proiectul și lucram conform cunoștințelor noastre profesionale și instrucțiunilor Inspecției de stat pentru cazane și instalații de ridicat. Niciodată nici un accident. Li s-a replicat:

— Nu este suficient. Scrieți: domeniul, scopul, documentele de referință, responsabilitățile nominale — cine execută cutare operație —, responsabilitățile terților, măsurile preventive, măsuri speciale de asigurare a calității, operațiile respective de prelucrare, totul pas cu pas.

— Acest sistem, doar aparent birocratic — conchide interlocutorul nostru — usuzează Inspecției de stat și celorlalți organe un control strict; se știe astfel cum și ce trebuie urmărit și, mai presus de toate, se imprimă un plus de responsabilitate și de disciplină pe toată filiera. Întreaga noastră industrie nu va avea dect de cîștigat.

Iată cum și din rațiuni de securitate și de protecție energetică nucleară deschide calea spre o nouă calitate, în primul rînd a omului care concepe, conduce și dă viață centralelor nucleare.

LIONEL NIȚESCU ■

Pământul — cum păstrăm, cum sporim această avuție națională

Mii de hectare valorează mai puțin decît un scaun, un birou sau un telefon ?

— Așadar, tovarășe doctor inginer Corneliu Răuță, spuneți că pământul are și el un „buget de venituri și cheltuieli”.

— Altădată, în agricultura tradițională, și-l regla singur. În condițiile agriculturii intensive, ne revine nouă, oamenilor, datoria să echilibrăm acest buget, și e preferabil ca el să fie nu numai echilibrat, ci excedent.

— Să deducem că valoarea pământului nu este înțeleasă uneori într-atît incît să fie respectată această cerință a lui ?

— În industrie, de exemplu, dacă faci o mașină și ei îi lipsește o bujie, nu merge. Nenorocirea — sau fericirea — este că în agricultură merge. Merge și fără bujie, uneori și fără o roată, alteori chiar și cînd șoferul mai atînește la volan. Însă, deloc sentimental, pământul își cere întotdeauna datoriile, citeodată cu dobîndă.

— Vă pot aduce un exemplu aflat de curînd, despre niște oameni care n-au respectat întocmai indicațiile cartărilor agrochimice, urmarea fiind că pământul lor a devenit mai slab decît al vecinilor „de peste drum”. Dar cred că nu v-ar bucura, de vreme ce astfel de lucrări de cartare sînt executate chiar de Institutul de cercetări pentru pedologie și agrochimie, pe care-l conduceți.

— Deși acum nu folosesc la nimic, cel puțin ei știau ce-ar fi trebuit să facă. Alții nu știu deloc.

— Pentru că, îmi spuneți, consiliile de conducere ale unor unități agricole refuză, dintr-o „zgircenie” inexplicabilă — și în final dăunătoare — să plătească prețul foarte mic al unor asemenea lucrări.

— Se privează astfel de un instrument esențial de lucru, de o condiție de prim ordin pentru ca ele să poată face, realmente, agricultură intensivă. Căci n-ai de unde ști exact cu cît trebuie să reechilibrezi „bugetul” pământului dacă mai întîi nu afli, exact, cît s-a cheltuit din el.

— Puteți numi cîteva unități în a căror gîndire și practică agricolă încă n-a pătruns acest adevăr, după cît se pare, elementar ?

— Vă pot spune că studiile agrochimice au fost realizate, pînă acum, doar pentru 85 la sută din suprafața arabilă a țării. Or, datorită factorilor naturali, dar și modului de lucru al oamenilor, procesele de influențare negativă a fertilității terenurilor au determinat, pe însemnate suprafețe, obținerea unor producții scăzute, uneori de 2—4 ori mai mici decît cele realizate în condiții normale. În județul Cluj, de exemplu, pe aproape 80 000 de hectare producțiile medii au fost, în 1979, între 550—1 050 kilograme grâu la hectar față de 2 400 cît s-au obținut pe terenurile neafectate, iar la porumb între 950—1 250 față de 2 900. Procese nefavorabile, care di-

minuează potentialul productiv al solului, înregistrăm în județele Timiș, cam pe jumătate din suprafața arabilă, în Dolj tot pe jumătate, ca și în Bihor, în Vaslui pe două treimi, în Mureș pe 75 la sută, Galații avînd o treime, Harghita 90 la sută, Teleorman 20 la sută. Să continui ?

— Nu cred că e nevoie.

— Și totuși, productivitatea naturală a solurilor noastre se situează între 700 și 1 600 kilograme la hectar. Or, producțiile mult mai mari obținute nu înseamnă că, în general, se lucrează bine ?

— Desigur.

— De ce să nu lucrăm însă pretutindeni la fel de bine, ba chiar foarte bine, cînd nu numai că nu ne împiedică nimeni, ci, dimpotrivă, ni se cere — pentru că e nevoie — să lucrăm așa ? Tocmai de aceea, zic, trebuie să desprindem toate învățămintele din acele exemple care arată consecințele nefaste ale ignorării problemelor fertilității solului, consecințe materializate în suprafețe întinse de pământ fertil și foarte fertil degradate parțial sau scoase definitiv din circuitul agricol. Există și pămînturi moarte, pe care nu mai crește nimic.

— Unde s-a întîmplat asta ?

— În județul Brăila, de exemplu, unde au apărut așa-numitele sărături de tip solonch. Firește, cum ziceam, există și cauze naturale, dar faptul se datorează și unor greșeli în munca oamenilor : amenajarea necorespunzătoare a sistemelor de irigații sau incorecta utilizare a lor.

— Ce s-a petrecut, de fapt ?

— S-a ridicat pinza de apă freatică și odată cu apa s-au ridicat și sărurile. În fond, asta e tot. Dar nu e puțin.

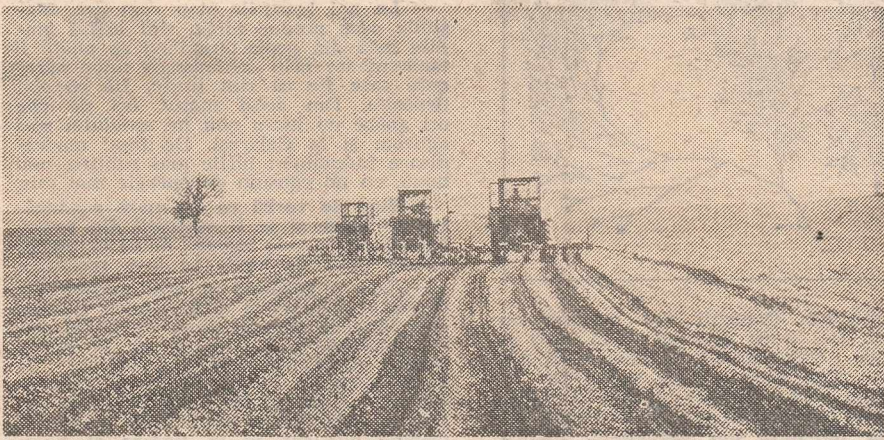
— Am fost, în urmă cu cîteva zile, în comuna Dragalina. Și acolo, în inima Bărăganului, s-a înălțat apa freatică. Au apărut lacuri, de sute de hec-

tare, care nu mai seacă nici în toată verii. Ca și iazurile din pivnițele caseilor, dealtfel, în satul aparținător Brincoveni, unde cimitirul a fost mutat într-un loc mai înalt, mai ferit, altădată apa se vedea în fîntini la 10, 15, 20 de metri. Acum a ajuns la un metru ! Aproape că, dacă te apleci puțin, poți să o atingi cu mina. Vă întreb : dacă nu se intervine, vor apărea și aici „sărături” ?

— Nu, fiindcă în această regiune nu există săruri pe care apa să le antreneze la suprafață. Dar poate apărea fenomenul de înmlăștinire. Mai bine să n-ajungem acolo. Ca să faci dintr-o zonă mlăștinoasă un pămînt bun, trebuie 20 000—25 000 de lei pentru un hectar. De aceea spuneam că important este să prevenim...

— Ce spuneți dumneavoastră e just. Chestiunea e : cum vom fi siguri că prevenim în timp ce discutăm că prevenim ? Vă întreb, pentru că ideea aceasta, a prevenirii, nu mi se pare deloc nouă, în timp ce înfăptuirea ei observ că ține, în bună măsură, de viitor.

— Vedeti, la ședința de lucru de la Brașov, din ianuarie, tovarășul Nicolae Ceaușescu — vorbind, e adevărat, despre încălcarea normelor de zonare a plantelor, dar cred că se cuvine a da cuvîntelor domniei sale o valabilitate mai largă, pentru toate problemele agriculturii — arată că astfel de încălcări trebuie sancționate „nu prin critică și auto critică, ci în conformitate cu prevederile legii”. Să fie, așadar, respectată legea și să-i punem pe oameni în situația de a o respecta. Fiindcă, deocamdată, deși pământul este o avuție fără preț, în sensul că prețul lui este inestimabil, observăm că valoarea lui este considerată, în fond, mai mică decît a unor obiecte de inventar al căror preț este ridicol de mic. Într-o unitate

agricolă, mai „valoros”, se pare, e telefonul la care vorbesc șefii unității decît pământul — mii de hectare — din jurul sediului în care e instalat acel telefon.

— Ciudat, cum poți spune altfel ?

— Dar așa este. Un tractor, de exemplu, e dat în seama tractoristului care răspunde de el. Pământul însă nu e luat în gestiune de nimeni. Și cred că trebuie să-i acordăm valoare și în acest fel, ca oricărui mijloc fix de producție. Cred că pământul trebuie dat în răspunderea directă a celor ce-l muncesc, specialiștilor, pe bază de document, fiindcă numai chestionarea lor pentru a vedea dacă și-au însușit unele principii generoase — cum ar fi că pământul reprezintă o avuție națională — poate fi necesară, dar nu e suficientă. În orice caz, îmi dar chipul că respectul față de lege nu va mai fi uitat în imprevizibilul cînd pământul va fi luat în primire — de consiliul de conducere al unei unități, de exemplu — urmînd ca el să fie dat în primire, cu act oficial, consiliului de conducere nou ales.

— Este o propunere, înțeleg, adresată apropiatului Congres al consilierilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănime !

— Da.

— Bine, dar se produc și procese naturale, necontrolabile de către om, cu efecte negative asupra pământului.

— Se înțelege că nimeni nu poate fi făcut răspunzător de mersul climatei. Factori naturali negativi au fost și vor fi întotdeauna. Se urmărește constant limitarea lor printr-un amplu program de îmbunătățiri funciare ce reprezintă o uriașă investiție din partea statului. Dar unei astfel de înțelegeri a valorii pământului — la nivelul intereselor generale ale societății — trebuie să-i corespundă și o înțelegere, pe măsură, jos, și nu numai în unele, ci în toate unitățile agricole. Deci oamenii să răspundă pentru faptele lor, și nici măcar să fie puși în situația de a plăti „oalele sparte” de cei de dinaintea lor. Pământul poate fi luat în primire într-o stare anume și important este ca el să nu fie dat în primire într-o stare mai proastă. Fără a intra în detalii tehnice, există suficiente criterii de stabilire judicioasă a acestei răspunderi. O cartare agrochimică este un inventar al calităților, la un moment dat, ale pământului. Cînd specialistul, să zicem, știe că a luat în primire un pămînt cu anumite calități, el se va îngriji și nu va permite nimănui — avînd legea de partea sa — să le deterioreze în vreun fel. Se înțelege că o astfel de preluare în gestiune presupune înlăturarea oricărei incompetențe, eliminarea oricărei intervenții necalificate. Și e normal să fie așa, pentru că decizia tehnică trebuie să se afle la înălțimea deciziei politice care a stabilit agriculturii un rol prioritar, alături de materiile prime. Amîndouă aceste ramuri, spune tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința de lucru de la Brașov, „au aceeași prioritate, sînt, de fapt, din aceeași grupă”. Iar buna gospodărire a pământului este, bineînțeles, factorul hotărîtor prin care agricultura va răspunde acestei nobile chemări, prin care ea își va îndeplini îndatoririle față de economia națională, pentru bunăstarea țării.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

În Bărăgan, la Bărăganu...

Crivățul suflă în disperare, își scupă pămîntul peste cîmpia întinsă, iar cînd dă de o vale își face culcuș și moare. Sub zăpada albă, ca o cămașă de mireasă, doarme griul și visează soarele din iulie. Atunci învață să zboare prigroria, bobul miroase a piine, iar fetele vin să-și spele mîinile în Dunăre, în vederea zămisirii : frămîntatul piinii seamănă cu o Zidire !

— Dumneavoastră ce faceți în timp ?

— Noi rămînem tot în campanie, în campania care începe cu înțila zi de lucru înscrisă în cartea de muncă și se sfîrșește cu prima zi de pensie.

Cel ce gîndește astfel se numește Constantin Pisciță și este șeful centrului mecanic din S.M.A. Bărăganu, județul Brăila. Mecanizatorii acestei unități deservesc două ferme ale I.A.S. Ducești și trei C.A.P.-uri : Victoria, Bărăganu și Mihai Bravu. Gospodăresc deci 13 000 hectare ! Au 150 tractoare, 70 combine și toți la un loc numără 305 oameni. Dintre aceștia doar 18 sînt în serviciile tehnico-administrative. Șeful e supărat : nu stau bine cu reparațiile. Lipsesc 600 arbori motori !

— Ar fi trebuit să-i primim de la întreprinderea mecanică Codlea și de la întreprinderea mecanică Brașov. Situația se cunoaște de ani de zile, se repetă, dar nu se remediază. Miine plec la Brașov, că am început să nu mai dorm noaptea.

Iată, așadar, durerea de cap numărul unu aici, la acest S.M.A. din comuna Bărăganu, din Bărăgan. Nu numai șeful nu doarme, nu dorm nici mecanizatorii : 230 tractoare, aparținînd mai multor unități, sînt blocate. Motiv destul de serios — ca nopțile să fie albe, mai albe decît flacăra albă a zăpezii. Sigur, oamenii se vor descurca, s-au descurcat ei și pînă acum, dar cu ce preț ? Cu prețul diminuării producțiilor. Or, anul acesta o astfel de situație nu mai poate fi tolerată. Din 1981 mecanizatorii vor beneficia de un alt mod de retribuție : vor fi retribuiți, alături de membrii cooperatori, în raport direct cu pro-

ducția pe care o vor realiza, fără limite. Cu cît realizează mai mult cu atît primesc mai mult. Deci, în mod firesc, interesați, toți cei care lucrează pământul vor trebui să-l lucreze mai bine, să cîștige mai bine.

— Eu acum sînt cu tractorul în reparații, ne spune Niță Mădularu, mecanizator : am băgat set nou la motor, i-am făcut revizia tehnică. În trei zile, pot intra cu el în brazdă. Dar n-o să intru în brazdă, o să transport gunoi de grajd, să fertilizăm, că stăm prost cu îngrășămintele chimice. Trebuie să folosim orice mijloc, orice cale care duce spre producțiile mari.

— Cum v-ați organizat în acest scop ?

— Întreb pe Nicolae Dulman, tot mecanizator.

— Altfel decît pînă acum : pe formații mari, pe ferme. O formație mare e o secție de mecanizare care deserveste două sau trei ferme. Executăm lucrări de pregătire a terenului, semănatul și întreținutul culturilor. Eu sînt repartizat la C.A.P. Bărăganu, la ferma nr. 1, unde șef de fermă este inginerul Gheorghe Preda. Vom lucra 1500 hectare, pe care le vom cultiva cu porumb, griu, sfeclă-de-zahăr, soia și floarea-soarelui.

Inginerul Gheorghe Ilie, directorul Trustului S.M.A. Brăila, ne spune că astfel sînt organizate toate formațiile. Unitatea de bază acum este ferma. Șeful de fermă, care neapărat va trebui să fie un inginer, va lua în acord global întreaga producție și, împreună cu mecanizatorii din subordinea sa și ceilalți muncitori agricoli sau membri cooperatori, răspund de realizarea producției. Lucrările mai speciale, cele de chimizare și recoltare, se fac de către formații specializate de mecanizatori. În prezent — aflăm tot de la directorul Gheorghe Ilie — se redistribuie utilajele, mașinile pe ferme, pentru a se asigura o dotare uniformă, echitabilă, ținîndu-se cont de unitățile care lucrează

pământul în sistem irigat, unde numărul de mașini este, firește, mai mic.

— Ce va rezolva o astfel de organizare ?, am întrebat.

— O angajare mai mare a oamenilor, mai ales a șefului de fermă. El, șeful de fermă, răspunde de tot : de oameni, de utilaje, de producții. El răspunde chiar și de activitatea mecanizatorilor, le face program săptămînal, îi repartizează pe lucrări ; el face pontajul, ține întreaga evidență a lucrărilor executate, verifică retribuția în acord global, urmărește încadrarea în consumul de carburanți.

Din discuțiile cu mai mulți mecanizatori aflasem că, în urma unor măsuri firești de economisire a carburanților, cota repartizată aici, la S.M.A. Bărăganu, este mai mică decît în trecut, deși producția prevăzută a se realiza este mai mare. Și iar am fost nevoit să întreb : va fi posibil ? Mecanizatorii mi-au răspuns, cu desulă sinceritate am înțeles eu, că este posibil. Și iar am întrebat : cum ? Și de data asta mi-a răspuns mai exact Nicolae Dulman : „Vom lua măsuri mai bune de organizare a lucrărilor, acolo, pe cîmp. Nu vom mai sta la cap de solă cu motorul pornit, nu vom mai merge cu tractorul după țigări, cum mai făceau unii dintre noi, nici la masa de prînz în sat, acasă ; tractorul, cît funcționează, să tragă în brazdă și nu în gol, lucrările să fie executate bine, că doar așa vom scoate producții !”

Rezerve — ne-au convins mecanizatorii, oamenii care ne-au vorbit despre ei înșiși, despre ce mai trebuie să pună la punct în activitatea proprie — rezerve, spuneam, mai sînt. Trebuie puse în valoare, așa cum ei, mecanizatorii, oamenii care realizează aproape 70 la sută din lucrările agricole, au de gînd. Și, firește, trebuie și ajutați, stimulați, încurajați.

Dar rezerve mai sînt chiar și în cadrul atelierului mecanic, aflăm de la Ion Meșu, mecanic, care zice : „Eu lucrez mult la recondiționări. Ce recondiționez ? Fulii de pompă de apă, corpuri de pompă de apă, corpuri de pompă de ulei, rotoare, capace

de filtre pentru motorihă, suportii de filtre și altele. Anul trecut am avut plan de recondiționări de 2.1 milioane și l-am depășit cu vreo 15 000 lei. Anul acesta avem un plan mai mobilizator, așa se spune, de aproape trei milioane. Nu vă mirați, îl vom realiza. Vom începe, să recondiționăm pe ansamble : pompe de apă în întregime, pompe de ulei, chiulase, compresoare, baterii de filtre de ulei și de motorihă, blocuri complete de motoare. Plus unele reperi pe care le înregistrăm la magazie, la sfîrșit de lună. Uite, Tudor Cirjan lucrează la chiulase și, poate n-o să credeți, le recondiționează în așa fel încît sînt mai bune decît cele care vin de la fabrică.

— Chiar că nu cred !

— Ba, să credeți. Chiulasa, cînd vine de la uzină, vine cu scaune de oțel numai la supapa de evacuare. Noi, aici, în atelier, aplicăm scaune de oțel și la supapele de admisie, și devin mult mai durabile. În plus, aceste scaune de oțel, pe care le primeam cu mare chin de la fabrică din sector, de zece luni de zile le fabricăm tot noi. Le fac adică strungarii noștri, fapt pentru care, treceți acolo că ne-ar mai trebui măcar două strunguri.

Am trecut și găsesc firească cererea strungarilor de la Bărăganu, din moment ce devin, pe zi ce trece, un fel de uzină integrată în materie de recondiționări. Milioanele pe care ei le recuperează nu sînt de neglijat. Printre acești oameni, am dori să-i mai pomenim și pe Norel Pavelescu, mecanic la secția rodaj, Nicolae Leșu, de la triere-lansare, pe mulți alții, pe care doar din lipsă de spațiu nu o mai facem. Cunoscindu-i, ne-am dat seama, fără dorința de a încheia în sens optimist acest reportaj, cu orice preț optimist adică, ne-am dat seama că ei pot săvîrși, în partea convenită lor, o revoluție, o profundă revoluție agrară. Pentru că revoluție în agricultură înseamnă înainte de toate, credem noi, să lucrezi mai bine, să obții mai multe produse, să devii eficient. Și ei asta reușesc să facă !

N. GRIGORE MARĂȘANU ■

„Cred în viitorul hîrtiei. O societate modernă fără hîrtie nu e de conceput“

Am ajuns la Călărași într-o zi posomorâtă. Cerul avea ceva din poeziile lui Bacovia, ploua mărunț și rece iar drumul de la gară pînă la Combinatul de celuloză și hîrtie era catastrofal. Fac o scoteală elementară și mă întreb: ce-ar costa mai mult, repararea șoselei sau nesfîrșitele cheltuieli pentru cîrpirea mașinilor de transport în comun? În orice caz, în acele citeva minute bune cît a durat drumul, l-am compătimit pe mai-marele peste mașinile care asigură transportul în comun. După cum aveam să constat, călărășenii erau dispuși să treacă peste micile și remediabilele necazuri, copleșiți fiind de yestea că orașul lor este capitala de județ. În aceste zile, la Călărași, verbele se pun la viitor: vom face, vom construi, vom rezolva...

— **Tovarășe director Constantin Chiriac, este firesc, este necesar și este bine să debutăm cu o întrebare despre ceea ce înseamnă pentru dumneavoastră și ceea ce va însemna pentru Combinatul de celuloză și hîrtie pe care-l conduceți faptul că de-acum aveți statut de județ iar combinatul se află chiar în capitala acestui județ.**

— De la aflarea evenimentului și pînă acum, bucuria pe care o încercăm cu toții nu s-a estompat. Și de această dată ne-am convins că bunele măsuri pe care le adoptă partidul își au sorginea în grija și preocupările secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a face totul pentru ca țara noastră, poporul român să aibă create toate condițiile în vederea rezolvării cu succes a marilor sarcini. Iată, noi, cei din județul Călărași putem spune că am pășit cu dreptul în acest început de cincinal. După părerea mea, apariția județului Călărași este o consecință firească a creării condițiilor optime pentru rezolvarea cu succes a marilor sarcini ce se pun cu cădere în industria și agricultura din sudul țării. Trebuie, de asemenea, să menționez că marile transformări pe care sintem obligați să le facem trebuie să le obținem din mers, fără ostentație. Povestea de anul trecut nu trebuie să se mai repete.

— **Ce s-a întimplat anul trecut?**

— Pentru a înțelege mai bine ce s-a întimplat, trebuie să vă spun că unul din motivele pentru care acest combinat a fost ridicat aici, și nu altundeva, s-a bazat pe raționamentul că la Călărași avem două elemente importante care concurează la fabricarea hîrtiei: apă — Dunărea, și paie din Bărăgan. Ei bine, anul trecut am avut o acută criză de paie. De necrezut, dar adevărat. Din această cauză, am fost nevoiți să folosim, în loc de paie, stuf, pe care l-am adus de la Brăila. Pe lângă faptul că ne-a costat foarte mult, stuful a stricat mașinile, care au fost proiectate pentru a face celuloză din paie și nu din altceva. Am avut mari neplăceri despre care nu vreau să mai vorbesc, eu fiind adeptul teoriei că lucrurile neplăcute este mai bine să le dai uitării. La ora actuală, pe lângă combinatul nostru dispunem la Călărași și de un combinat siderurgic, care astăzi cînd va intra în funcțiune cu toată capacitatea, se va alinia marelui combinat de la Galați. Sint sigur că în acest an din județul nostru nu se vor mai exporta paie în alte județe, decît numai atunci cînd vom socoti că avem asigurată cantitatea necesară pentru nevoile noastre.

— **Fertați-mă, dar din cite știu, hîrtia se face din celuloză obținută din rășinoase.**

— Ce știți dumneavoastră este adevărat dar numai în parte. Și la ora actuală folosim celuloză din rășinoase (fără această celuloză nici nu s-ar putea obține hîrtie) numai că baza o constituie celuloza din paie (65 la sută). Celuloza obținută din paie este mult mai ieftină. Din 3 tone de paie se obține o tonă de celuloză, în timp ce din 6,2 metri cubi de lemn se obține tot o tonă de celuloză. Or, lemnul este deficitar în toată lumea. Și pentru a pune punct, mai notați că un hectar de pămînt poate da pînă la 3 tone de paie.

— **Cît trăiește omul, învață. Iată, de-o viață-mi petrec pașii printre cei care „macină“ hîrtia tipărind-o, dar acest lucru nu-l știam. Să mergem mai departe: de fapt, cine sînteți?**

— Sint născut acum 38 de ani în comuna Tudor Vladimirescu din județul Galați, mi-am făcut studiile liceale în județul meu iar în anul 1966 am terminat chimia industrială. De la terminarea facultății am lucrat numai în domeniul fabricării hîrtiei, la Brăila, în cadrul C.C.H. Brăila, cum obișnuim să prescurtăm locul de muncă unde ne ducem viața.

— **Ați fost numit director chiar din primul foc?**

— Doamne ferește! Am urcat treaptă cu treaptă pe scara spinoasă și nu totdeauna înțeleasă a procesului de fabricare a hîrtiei. Am fost pe rînd: tehnolog, șef de atelier, șef de secție, șef de serviciu (această funcție am dobîndit-o în cadrul centralei) iar acum șase luni am fost numit director aici, la Călărași.

— **Aveți o carte de vizită impresionantă, ceea ce mă îndeamnă spre o întrebare — fertați-mă — cam provocatoare: hîrtia nu mai ascunde nici un secret pentru inginerul Constantin Chiriac?**

— Spuneți mai înainte că omul învață

toată viața. Acest combinat îmi este cunoscut și cred că nu-mi poate ridica nici o problemă tehnică pe care să nu o pot rezolva. Noi sintem într-o permanentă înnoire și modernizare, așa că trebuie să învăț în continuare, să țin pasul cu vremea.

— **Am notat cu grijă tot ce mi-ați spus, dar mă întorc și vă întreb: de la muncile pe care le-ați făcut pînă la cea pe care o prestați acum este o cale lungă. Ieri, aveți un colectiv de numai cîțiva oameni, azi aveți sub direcția dv. conducere peste două mii. Nu e un lucru ușor, tovarășe director. Talentul de a lucra cu oamenii nu se învață nicăieri. Ori îl ai, ori nu-l ai.**

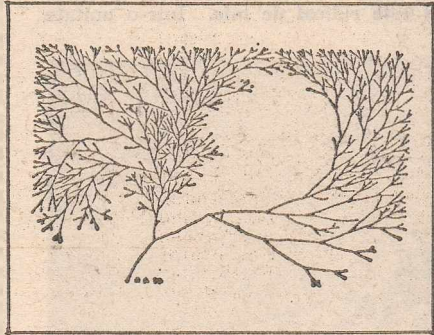
— **Vedeți, în scurtul timp de cînd sint aici am fost confruntat cu diferite probleme. În primul rînd adaptarea la noile condiții n-a fost ușoară. Așa cum v-am mai spus, nu procesul de fabricare mi-era necunoscut ci oamenii. Știu de la bunul meu că de multe ori pe om nu-l poți cunoaște preț de-o viață. Dar pe două mii de oameni? Eu nu aveam voie să stau pe gînduri, nici să iau măsuri pripite. Teoria bunicului este poate valabilă atunci cînd e vorba de prieteni. Eu nu doream prieteni ci colegi de muncă alături de care să pot rezolva probleme curente ale combinatului. Și erau multe și grele.**

— **Să le luăm organizat.**

— **Pe oameni am căutat să-i cunosc direct în producție. Motiv pentru care în primele luni am stat tot timpul aici. Atunci cînd constatam lucruri grave, chemam întregul colectiv de conducere, pentru a-l arăta situația. Apoi am trecut la luarea de măsuri pe care le simțeam necesare.**

— **N-ați greșit niciodată?**

— **Timpul va arăta. Eu cred că nu. Astăzi regret doar un om pe care l-am promovat în funcție și care pînă la urmă s-a dovedit necorespunzător, dar mai**

am răbdare. Oamenii sint oameni, nu mașini. De aceea nici nu spun cum îl cheamă. Concomitent mi-am îndreptat atenția spre acele utilaje care erau în suferință. Mă refer la mașina B, care în ciuda faptului că era modernizată, lucra la jumătate din capacitate. Pentru acest lucru nu era vinovat nimeni.

— **Chiar nimeni?**

— **Chiar. Acolo era vorba de sitele de bronz care se uzau într-un timp record deoarece mașina era desincronizată și nimeni nu sesizase. Am apelat la „inteligenta creatoare din combinat și totul s-a remediat. Cele mai multe necazuri însă, le-am avut la utilajele pentru fabricarea celulozei. După cum am mai spus, în loc de paie, ele tocău stuf. Stuful a distrus în mare parte mașina. Situația era complicată deoarece paie nu aveam iar dacă continuam folosirea stufului ar fi însemnat distrugerea totală a agregatului. Bătălia am dus-o pe două fronturi: procurarea de urgență a paielor, pe care le-am adus chiar și din județul Bihor, și repunerea mașinii pe linia de plutire. Apoi, am luat toate măsurile pentru ca anul 1981 să nu mai pună problemele anilor trecuți. Ne aflăm în plin Bărăgan, deci trebuie să avem paie.**

— **Este un lucru aproape de neînțeles: tocmai Călărașul să ducă lipsă de paie.**

— **Este o realitate. Cu paie avem însă și alte greutăți. Unele unghiuri agricole după ce și-au asigurat furajele, nu se mai gîndesc și la noi. Din păcate, baloturile ne sint livrate în condiții necorespunzătoare, fiind legate cu o singură sîrmă în loc de două. Ei cred că fac economie dar nouă ne creează mari necazuri. Din cauza numeroaselor manipulări baloturile prost legate se destramă, sîrmele se amestecă cu paie, și ne trzim cu ele în mașina de tocat. Ce urmează este lesne de înțeles deoarece mașinile sint făcute să toace paie, nu sîrmă.**

— **Să revenim la oameni. Pînă la urmă, vi i-ați apropiat?**

— **În măsura în care un conducător trebuie să și-l apropie. Vedeți, faptul că anul care a trecut am lucrat în multe secții cu producția scăzută a avut o influență negativă asupra oamenilor. Lucrătorii au început să se învețe cu acest fel de a munci. Cîștigau mai puțin dar se odihneau mai mult. Nimic nu este mai dăunător pentru un colectiv decît atunci cînd oamenii încep să lucreze în dorul leii. Apatia se instalase în combinat ca la ea acasă. Bătălia cea mai grea am dus-o**

împotriva apatiei, și-am învins-o numai atunci cînd am asigurat un ritm normal de lucru. Pentru anul 1981 am luat măsuri din cele mai eficiente, trimițînd în agricultură un număr de oameni care să asiste la balotarea și expedierea paielor. La ora actuală încrederea mea în oameni este deplină. Dacă n-aș crede în ei, n-aș crede nici în viitorul combinatului.

— **Tovarășe Chiriac de cînd ați terminat facultatea au trecut nu prea mulți ani și iată-vă director de combinat. Această ascensiune care s-a făcut nu prin catapulare ci prin urcarea scării ierarhice îl îndeamnă pe gazetar să vă întreb: dacă miine ați fi mai marele dirigitor în ale hîrtiei, ce măsuri ați lua?**

— **Pentru că formula „la această întrebare nu răspund“, nu se poate folosi în cazul nostru, hai să discutăm. Iată: un program riguros pentru modernizarea și specializarea mașinilor de fabricat hîrtia pentru a putea fi folosită la cei mai înalți parametri. Nici un fel de compromisuri, modernizare totală. Aș dezvolta, sau mai degrabă aș face o întreprindere specializată pentru piese de schimb de bună calitate. Ceea ce facem acum este prost și necorespunzător. În industria hîrtiei se folosesc valțuri din cauciuc, care sint la fel de importante ca și apa. Valțurile pe care ni le dau acum Jilava și Piteștiul sint proaste, necorespunzătoare. Împreună cu alte departamente aș restudii problema exportului pentru remedierea unor anomalii.**

— **De exemplu?**

— **Întreprinderea chimică din Drăgănești — Olt exportă sulfat de aluminiu cu 1100 de lei tona. Bun. Noi de multe ori nu avem acest produs. Combinatul nostru, cu o tonă de sulfat de aluminiu poate exporta hîrtie pentru care ar încasa 100 000 de lei. Este adevărat că în procesul tehnologic al hîrtiei mai intră și alte componente dar zic eu că și diferența încasărilor este evidentă.**

— **Fiind aici în biroul dumneavoastră, tot aud vorbindu-se de modernizarea mașinilor. Ce înseamnă să modernizezi o mașină?**

— **La noi lucrurile stau cam așa. Mașinile care produc hîrtie sint astfel gîndite încă din proiectare încît să poată fi modernizate prin schimbarea unor agregate care fie că sint uzate, fie că sint depășite. Din acest motiv, ori de cite ori apare un lucru nou ne străduim să-l aducem și la Călărași. De fapt, modernizare înseamnă: hîrtie mai subțire, mai bună, cu un consum de energie mai mic.**

— **Stau de vorbă cu un mare producător de hîrtie și ar fi neînțeles din partea mea dacă nu v-aș întreba de ce în ultima vreme lipsa de hîrtie se face resimțită.**

— **Este o realitate și este normal s-o discutăm noi și nu alții. Dintru început este bine să știm că lipsa de hîrtie este un fenomen valabil la noi dar și aiurea. Pentru că hîrtie înseamnă înainte de toate lemn de bună calitate și energie. Ca să nu ne oprim decît la două din componentele ei de bază. Peste toate mai trebuie adăugat că în fiecare zi necesarul de hîrtie crește și nu scade. Ce vreți, ne apropiem de anul 2000.**

— **Pentru că vorbiți de anul 2000, mă sînt obligat să vă amintesc că mijloacele de informare astăzi sint altele decît cele de-acum 50 de ani. Pe lângă televiziune, au apărut microfilmele, ca să dau doar două exemple. Astăzi o bibliotecă întreagă poate fi conservată în citeva microfilme.**

— **Nu cred în diminuarea cererii de hîrtie: cultură înseamnă în primul rînd hîrtie. Cred în viitorul hîrtiei. O societate modernă fără hîrtie nu e de conceput.**

— **Sînteți un om hotărît sau aveți momente cînd vă cuprinde ezitarea?**

— **Înainte de a fi hotărît cu alții, am fost ferm cu mine. În ziua cînd am acceptat numirea mea aici, după cum bine știți, eram cu toată familia la Brăila. După două luni mi-am adus și familia, mi-am făcut toate mutațiile necesare pentru a mă numi curat călărășean. Așa am procedat cu mine, așa procedez și-atunci cînd am de rezolvat probleme de conducere. Un conducător nu poate avea succese dacă ezită. Conducerea este colectivă, dar răspunderea e a mea. Este o certitudine pe care n-o uit niciodată.**

— **Ce întrebare încă nu v-am pus și se cuvenea, tovarășe Chiriac?**

— **Iată, sînteți și dumneavoastră în cumpănă. Nu mă mai întrebăți nimic. Notați: dorim ca anul acesta să avem paie bune și în cantități suficiente. Dorim să modernizăm mașina A. E drept, cu utilaj străin, dar cu tehniciile noastre. Dorim să dăm produse de bună calitate, să reducem consumul de energie, să obținem rezultatele scontate la temele de cercetare pe care le avem, să fim la înălțimea onoarei ce ni s-a făcut, iar cînd veți mai veni pe la noi să nu vă mai controlați mereu ceasul de teamă să nu pierdeți trenul, pentru că aici, la Călărași, deocamdată, nu avem hotel.**

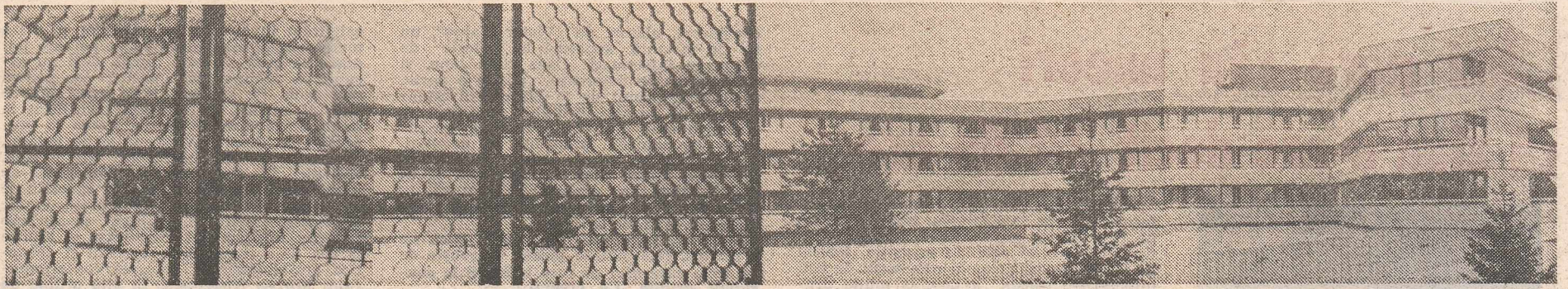
— **Apropo, dați-mi vă rog o mașină pînă la gară. Mai sint doar zece minute pînă la plecarea trenului și aici, la Călărași, deocamdată nu aveți hotel.**

Din presa județeană

● Reportajul realizat de Victor Micu pe unul din santierele Fălticeniului, unde constructorii pun și puțin suflet în sufletul lor la temelii noilor case, e un elogiu frumos și necesar adus acestor oameni care prin frig, ploaie sau ninsoare continuă să înalțe adevărate „turnuri de suflete“: locuințele oamenilor muncii. (Zori Noi, Suceava, 7 febr.) ● Cunoscut cititorilor prin interviurile apărute în „Flacăra“ și „Magazin“, doctorul Teodor Caba, cel care a lucrat la introducerea acupuncturii și homeopatiei în țara noastră, autor al mai multor tratate de specialitate, îl întîlnim în coloanele ziarului (Milcov, Vrancea, 7 febr.) de unde aflăm că primul vis al copilăriei renumitului medic a fost să ajungă... cioban. Dar, cu timpul visul s-a spulberat și copilul Teodor Caba a ajuns medicul care susține și crede că „a trata o boală apărută este întocmai cum ai începe să sapi o fîntînă în momentul cînd îți e sete“. Și tot el spune că „de acupunctură poate beneficia orice maladie, de la simple gastrite, la boli severe“. (Ion Bandrabur) ● Nu demult la Combinatul de celuloză și hîrtie Dej a fost montat primul calculator de proces în tehnologia de fabricație a unor produse solicitate foarte mult de parteneri străini. (Lucian Sămboan, Făclia, Cluj-Napoca, 7 febr.) ● Cînd au fost instalate, casele cu cifru pentru depozitarea bagajelor de mină din gara municipiului Craiova, au avut mare căutare. Era un mijloc modern de depozitare dar și un semn al civilizației. Numai că bucuria n-a durat prea mult. Cele 36 de case (puse în funcțiune în urmă cu doi ani) au devenit, iată, piese de muzeu. Nemaifiind folosite, poate li se găsește altă destinație. Sau cu puțină bunăvoință ar merita reparate. (Inainte, Dolj, 7 febr.) ● Se mai întîmplă și așa... Cu contracte fictive fără posibilități de creștere a animalelor (nu tu grajd, nu tu fin), familia Tătaru Gh. Niculae din comuna Cobia (Dimbovița) a luat avansuri de la stat în valoare de 6 300 lei pentru șapte (!) viței. Numai că nici un vițel n-a ajuns la fondul de stat din simplu dar tristul motiv că nu existau. Așadar, ancheta „Unii contractează «pielea ursului din pădure» și livrează... aminări“ realizată de Alex. Ilie și Marin Stoica își merita titlul fără ezitări. (Dimbovița, 7 febr.) ● La Întreprinderea Electro-Argeș a fost pusă în funcțiune — pentru prima dată în țară — o linie tehnologică destinată fabricării circuitelor integrate-hibride, care permite miniaturizarea aparatului în telecomunicații. (Secera și Ciocanul, 6 febr.) ● Cetățenii comunei Buciumi (Sălaj) — nume intrat în legendă, cetate străveche românească — au hotărît ca energia electrică necesară comunei să și-o asigure din resurse proprii. Cum? Prin construirea unei microhidrocentrale pe Valea Mihăioasa. Repertoriul Eugen Tegleaș află de la primarul comunei că lucrările vor fi demarate imediat ce aprobările de rigoare vor fi obținute. Succes! (Năzuința, 7 febr.) ● Construită în urmă cu 20 de ani, fabrica de zahăr de la Bucecea (Botoșani) fusese dotată cu utilaje de import. Dar, cum e firesc, ele s-au uzat și trebuiau înlocuite. Prin efortul propriu de creație s-a ajuns ca în 1981 să nu se mai cheltuiască nici un leu valută, aducînd o economie de 8 milioane lei valută. (Mircea Oprea, Clopotul, 6 febr.) ● Mamă a cinci copii, incredințați cu mult sînge rece leagănelor și caselor de copii, Varga Dorina (mamă fără suflet) este și egoistă pe deasupra. Opunîndu-se înfierii copiilor de către oameni cu bune intenții, continuă din motive greu de înțeles să mențină o stare de lucruri ce s-ar putea rezolva cu acordul ei. Cine știe, poate în al 12-lea ceas V.D. se va trezi iar simțul matern (!!!) o va ajuta să-și schimbe optica. Ar fi pentru binele celor cinci ființe nevinovate. (D-tru Manolăchescu, Covasna, 5 febr.) ● La Oradea, chiar dacă fotbalul e punctul de atracție nr. 1 al activităților sportive, totuși se mai joacă și polo. Un dialog consensat de Gh. Lorincz cu prof. Anatolie Grîntescu, antrenor federal, scoate în evidență tocmai ceea ce suporterii acestui sport (polo) ar fi dorit să știe și anume că „Crisul (n.n. — echipa de polo din Oradea) poate deveni scheletul echipei naționale iar singurul lucru care îi lipsește ar fi titlul de campionat, de care se află mai aproape ca niciodată“. Afiindu-se la mijlocul campionatului, surprizele nu pot lipsi. (Crisana, Bihor, 3 febr.) ● Sosindu-ne cu întîrziere, Cronica săptămîneană din 31 ian., ne permite, azi, să semnalăm pagina de literatură, artă și cultură. Realizată cu vîdit meșteșug gazetăresc, pagina cuprinde cronici de carte și de expoziții, poezii și proză scurtă. Interesantă este povestirea Ecaterinei Mureșan „Nostalgii“ iar de-a dreptul frumoasă este poezia „Odă necazului“ de Soltesz Jozsef.

I. IACOB ■

DAN BIRLADEANU ■

Cine-a fost odată la „Flora“, cu siguranță va reveni...

Hotelul „Flora“ dispune de 136 de camere și 19 apartamente. Intreaga capacitate de cazare a hotelului este de 310 locuri. Camerele hotelului au fost împărțite și mobilate în așa fel încât cu foarte mare greutate, în hotelul „Flora“, vei întâlni camere asemănătoare. Tapetul pereților este în același ton și în aceeași gamă de culori cu husele paturilor, cu culoarea șifonierelor și cu draperiile ferestrelor. Pe lângă toate cele spuse, se mai adaugă instalația de aer condiționat, care poate fi reglată după preferințe, frigiderul, aparatul de radio și televizorul, instalația care, după spusele celor de aici, și după cum am putut constata și noi, funcționează impecabil.

Șeful recepției se numește David Crețu. El este, după spusele lui, cel mai bătrîn lucrător de la complexul „Flora“ și, în același timp, și unul care lucrează de mai bine de patru decenii în turism. Își răscostește amintirile David Crețu: „Îmi aduc perfect aminte, parcă a fost ca ieri, de prima zi lucrată. N-aveam nici 16 ani. Era în '37. În mal. Am fost angajat ca telefonist la hotelul „Esplanade“. Pe unde era el? Chiar în centrul Bucureștilor. Pe lângă Universitate. În apropiere de restaurantul „Havana“, care pe atunci se chema Mircea. Deci — vorbește ca pentru sine nea Crețu — am fost telefonist, apoi recepționar la hotelul „Opera“, pe Brezoianu, șef de unitate la „Decebal“ și la „Piața de flori“, apoi recepționar la „Union“ și „Nehoiu“ și, din iunie '78 pînă astăzi, oare în cit sintem? da! exact în 6 februarie, cînd stăm de vorbă, sint șeful recepției de la complexul hotelier „Flora“. Și cred că voi ocupa acest post pînă la data de 1 septembrie, cînd voi implini 60 de ani și 43 de ani de muncă fără întrerupere. În ceea ce voi ieși la pensie cu mulțumirea că mi-am încheiat activitatea la un mare hotel, la care nu visam niciodată să lucrez, un hotel de talie europeană, un hotel modern și pretențios, un loc unde a trebuit să aplic în practică toate cunoștințele mele profesionale, tot ceea ce am învățat în toți acești ani. Și pe lângă toate mulțumirile se adaugă și faptul că în toți anii de muncă nu am primit nici o reclamație. Care-i secretul? Poate unul care stă la îndemîna oricui. Să fii amabil. Să nu te prezinți la serviciu scortșos. Apoi, ar mai fi ceva. Tu, ca șef de recepție, trebuie să ai, cum se spune, simț gospodăresc. Cu alte cuvinte să se țină o bună rînduială la locul de muncă, să se întocmească la zi fișele de cazare, să se păstreze curățenia la toate locurile de cazare și chiar la locurile de muncă ale recepționarilor.

Hotelul mai este înzestrat cu centrala telefonică, servicii de telex, xerox, piscină, saună, frizerie, coafură (împărțită în manichiură și cosmetică), un punct O.N.T., un serviciu de schimb valutar, un punct de informare medicală, un stand de cărți și două magazine. (Dacă am scăpat din această listă ceva, ne cerem scuze.)

În ziua cînd am fost la „Flora“, la recepție era de serviciu și Ion Diaconu care, aveam să aflăm, este și secretarul comitetului U.T.C. pe întregul complex. Vorbește la perfecție patru limbi și se descurcă destul de bine și în arabă, limbă pe care a început s-o învețe în urmă cu doi ani. Aici, ne spune Ion Diaconu, hotelul dispune de un hol decorat modern, considerat ca unul din cele mai mari și frumoase din țară. Perioadic, în incinta lui au fost expuse tablouri. Cel tineri se gîndesc ca, în cel mai scurt timp, în elegantul hol să albă loc și expoziții de sculptură. Tot în hol, pentru turiști, s-au organizat audții muzicale, iar începînd din primăvară se vor organiza și întîlniri cu cei mai reprezentativi cîntăreți ai muzicii folk.

După amiază, de serviciu la recepție este Marieta Băncilă. Foarte mulți o așteaptă cu emoție. De ce? Fiindcă în ziua respectivă, tînăra care a făcut facultatea de română-franceză la seral își susține examenul de stat. Cînd a sosit, am

văzut-o, l-a sărutat ca un copil pe nea Crețu și apoi pe toți ceilalți. Marieta Băncilă a obținut la examenul de stat nota maximă.

De serviciu la centrala telefonică este Gina Dima. Ne-a fost foarte greu să stăm de vorbă. Totuși, în puținele clipe de răgaz, tînăra telefonistă ne-a spus că a fi telefonistă la unul din cele mai mari hoteluri nu este o treabă prea ușoară, lucru de care ne-am convins și noi. Care-i media telefoanelor? La circa patruzeci de secunde un telefon. De cele mai multe ori nu am nevoie de agendă, fiindcă țin minte sute de numere. Dacă nu le-aș ține minte, ne spune Gina Dima, mi-ar fi foarte greu, fiindcă aș pierde foarte mult timp. Dacă ar fi să compar locul meu de muncă, aș spune că mă simt ca într-un satelit care ține legătura cu toate colțurile lumii.

Totalul oamenilor care veghează la bunul mers al hotelului nu depășește cifra de 50. Ne-am notat în carnet numele citorva dintre cei cu care, din lipsă de timp, n-am putut sta de vorbă. Ei se numesc: Gheorghe Dumitroiu și Florin Niculescu, responsabili de complex, Rodica Simionescu, recepționeră, Fănică Stana și Ana Popa de la centrala telefonică, liftiera Elena Dincă, care este și secretara comitetului de partid pe întregul complex, Draga Hristescu, care răspunde de toată curățenia camerelor și a coridoarelor, și Ioana Popa, care dozează cu răbdare și mîgălită apa din piscina complexului „Flora“.

★ Institutul național de gerontologie și geriatrie, al cărui director este academiician prof. dr. Ana Aslan, are aici o secție clinică; baza de tratament este structurată, în primul rînd, pe un tratament geriatric, apoi urmînd balneofizioterapia, gimnastica medicală de întreținere și recuperatorie. Dr. Maria Georgescu ne-a mărturisit că numai anul trecut s-au perindat 2300 de pacienți străini, cu sejur de două-trei săptămîni, solicitările fiind în creștere, pentru majoritatea străinilor numele profesoarei Ana Aslan continuînd să rămînă un mit. Secția clinică e condusă de medicul primar Lidia Hartia, între altele dumneai avînd și doctorat în geriatrie, chiar dacă în patria geriatriei aceasta nu e recunoscută ca specialitate. Toți pacienții sint consultați și tratați în cameră, în plus, atît cei patru medici cit și surorile medicale vorbesc cîteva limbi străine de circulație internațională: franceza, germana, engleza, italiana sau spaniola; accesibilitatea la pacient prin intermediul limbii materne a bolnavului fiind un atu important al personalului medical de la „Flora“. Se ține seamă, de asemenea, de faptul că psihologia omului vîrstnic e diferită de aceea a omului tînăr și chiar a adultului tînăr, în relațiile cu omul vîrstnic trebuind extrem de multă diplomație, omenie. Majoritatea pacienților vin din medii diferite, alte sfere cu alte pretenții, cel care trebuie să se adapteze situației sint întotdeauna medicii. Dealtfel, în cartea de aur a „Florei“ sint numai cuvinte frumoase la adresa lor; nu există nemulțumiri și nici reclamații. Sint dese cazurile cînd pacienții vin fără a avea posibilitatea să se auto-servească și pleacă după două-trei săptămîni cu totul alți oameni — oameni recuperați.

Desigur, recuperarea nu se face cît ar bate cineva din palme, chiar dacă la recuperare contribuie în primul rînd tratamentele cu Gerovital și Aslavital. Pacientul e primit, în clinică, de cum apare este preluat de o soră medicală și i se face primul test de toleranță la tratamentul cu medicamentele Aslan. În aceeași zi se trece la testul de toleranță pentru crema și loțiunea pe bază de Gerovital, după aceea e preluat de medic în vederea consultului clinic, a investigațiilor paraclinice cu stabilirea diagnosticului prezumtiv și apoi definitiv. Revenind la testări, după 24 de ore se face cîntirea

lor, cu care ocazie se trece la al doilea test, în cantitate mai mare dacă toleranța este bună. Abia de acum încolo începe cura cu Gerovital sau Aslavital, în funcție de vîrstă și de bolile asociate. În acest timp, tratamentul i se asociază fizioterapie și gimnastică medicală recuperatorie. Întrebînd ce se mai întîmplă, în rest, ni s-a răspuns imediat: „Niciodată nu se lasă la ușă afecțiunile cu care mai vine bolnavul. Cardiac fiind, sau cu o altă afecțiune, în mod obligatoriu se ține seamă de ea. Există o strînsă colaborare cu alți medici specialiști și nu în ultimul rînd cu sora dieteticiană, știut fiind că adultul are foarte multe probleme și afecțiuni legate de nutriție.“

Dintre numeroasele cazuri aproape incredibile — povești autentice — să-l luăm pe acela oferit de pătania unui pacient din R.F.G. Se cheamă Felokamp Helmuth, are 46 ani. De la vîrsta de 16 ani are o afecțiune digestivă ce a debutat cu epistralgii, pirozis, eructații s.a., care cedau înfil la medicație specifică, la ingestia de alimente. Afecțiunea a evoluat, bolnavul a fost operat la vîrsta de 18 ani, făcîndu-i-se rezecție gastrică. După șase luni a ajuns să aibă ulcer peptic, a fost reoperat, iar suferința lui nu s-a oprit aici. Cu un regim de viață echilibrat, cu dietă susținută, pacientul s-a prezentat în anul 1979 la clinica de la „Flora“ cu o simptomatologie digestivă foarte accentuată, toleranță scăzută la alimentație, deficit ponderal, depresie psihică foarte marcată s.a. După tratamentul cu Gerovital, timp de două săptămîni, simptomatologia s-a ameliorat simțitor din punct de vedere subiectiv, clinic și chiar radioscopic. A continuat tratamentul indicat conform schemei distinselor profesoare Ana Aslan, a revenit anul acesta la control și bolnavul, după anamneză, consultații, investigații clinice și paraclinice, a avut o evoluție excelentă, care se traduce prin integrarea sa în viața de toate zilele, cu regim alimentar normal al unui om sănătos, practic fără nici un fel de acuze subiective. S-a externat în 4 februarie 1981 cu recomandarea de a continua tratamentul. Dintre multele povești adevărate s-o mai depănăm pe aceea a lui Janssen Albertus, din Olanda, a venit pur și simplu pentru consultații, investigații, precum și tratament geriatric; prezenta un sindrom neurastenic depresiv, iar la examenul clinic, printre altele, avea acromohitrie sută la sută, adică păr alb. I s-a prescris tratament cu Gerovital, o fiolă pe zi, timp de trei săptămîni, iar la sfîrșitul sejurului s-a constatat repigmentarea părului în blond-roșcat, mai bine de 50%. Ar mai fi de adăugat că atît aparatul medical, cît și aparatul cu care lucrează foarte priceputa cosmeticiană Doina Trandafir este modernă și funcțională. În cosmetică se merge pe folosirea cremelor Gerovital anti-rîd și a loțiunii capilare, creații ale profesoarei Ana Aslan.

După cum vedem, Secția clinică a Institutului național de geriatrie și gerontologie este la înălțimea prestigiului de care se bucură la noi și în lume personalitatea profesoarei Ana Aslan, precum și produsele sale. Neobosita savantă, la cei 85 de ani, conduce cu experiența și înțelepciunea ce i-o dau viața sa de excepție, cu o capacitate intelectuală remarcabilă și cu o dăruire rară. Vizitează de două ori pe lună bolnavii de la „Flora“, de două ori pe săptămîină merge la Otopeni, unde are alți bolnavi. A avut amabilitatea să ne acorde un interviu, pe care-l vom publica într-unul din numerele viitoare ale revistei.

★ Partea de restaurant a complexului „Flora“ se compune din: salonul de geriatrie, unde servește masa celor care sint veniți la tratament, salonul albastru, denumit astfel după culoarea cu care sint tapetați pereții, destinat recepțiilor, conferințelor, întîlnirilor de afaceri, salonul roșu destinat meselor organizate. Mai există și o frumoasă sală cunoscută sub denumirea de sala Drink, unde se pot consuma băuturi răcoritoare, cafele înainte de masă, și după aceea un bar în formă de potcoavă, un bar la mezanin, cofetărie unde se poate juca și șah la mese speciale și un bar la piscină.

Înainte de a discuta cu cei care, în acea zi, răspundeau de bunul mers al lucrurilor de aici, am spicuit din „Cartea

de aur“ a complexului una din ultimele impresii. Tolly Revin, directorul agenției de turism din Montreal: „Îmi pare rău că nu am putut sta mai mult timp ca să pot beneficia de excelențele servicii, de amabilitatea lucrătorilor și, mai ales, de competența medicilor și a asistenților devotați muncii lor. Este de datoria mea, ca agent de turism, să fac cunoscut canadienilor acest magnific complex hotel-restaurant. Mulțumesc pe această cale tuturor. Voi păstra mult timp o amintire de neuitat a sejurului petrecut la Flora“.

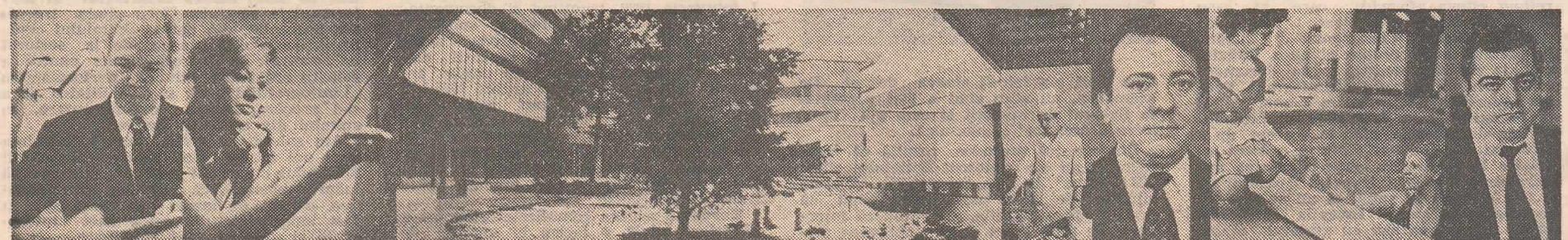
Ștefan Vlăduț, șef de sală — și care în acel moment ținea locul șefului de unitate, Gheorghe Dumitroiu, plecat în concediu — ne spune că asemenea cuvinte de laudă au toți turiștii care vin pe aici. În scurt timp, „Flora“ și-a cîștigat o clientelă. Multe grupuri, mulți turiști, după cîteva timp, se reîntorc aici. De asemenea, complexul a fost, în timp, gazda invitațiilor Congresului Mondial al Petroliului care a avut loc în București și al celui de-al XV-lea Congres mondial al istoricilor. Acum, o atenție deosebită se acordă pregătirii unui greu examen, pe care îl vor susține, curînd, cei de aici: găzduirea invitațiilor de la Universiada de vară, care va avea loc, după cum se știe, la București. De foarte multe ori, ne spune Ștefan Vlăduț, multe grupuri de turiști vin la „Flora“ cu alimentele lor și, mai ales, cu specialiștii lor. Este vorba în special de echipe sportive. Noi, cei de aici, pe lângă faptul că-i ajutăm punîndu-le la dispoziție spații corespunzătoare — învățăm foarte multe lucruri de la ei, și ei la noi — avînd, cu alte cuvinte, un dialog, un schimb de experiență. Întreaga gamă a preparatelor noastre sint diversificate, existînd posibilitatea ca la orice oră și în fiecare moment să satisfacem toate cerințele turiștilor. Începînd de la legume și fructe proaspete, pește și terminînd cu cele mai pretențioase preparate culinare, toate se găsesc și se pot consuma la „Flora“. În fiecare săptămîină, vinerea de obicei, este organizată pentru oaspeții o seară distractivă și o seară românească, unde sint invitate formații din țară.

Ar fi foarte bine, ne spune Ion Mureșanu, șef de unitate, dacă s-ar aproba, pe lângă muzica de la stații, și o orchestra care să interpreteze muzică românească. De multe ori, am auzit comentîndu-se: „Ce ascult aici pot asculta și la 5000 de kilometri de România. Acest lucru, după părerea mea, ar aduce și clientelă din Capitală și cred că n-ar deranja turiștii care vin la tratament. Și alt lucru, mai susține responsabilul Ion Mureșanu, este faptul că de ani de zile ne zbatem să primim aprobări să amenajăm lângă complex, pe spațiile virane care există, cîteva terenuri de tenis, baschet și minigolf și chiar de fotbal. Nu cunoaștem cine se tot opune acestor idei, dar terenurile ar fi foarte necesare.

Revenind la partea de restaurant, unul din accente este pus pe serviciile la cameră, fiind foarte solicitate de către turiștii. Cel care se ocupă și răspunde de bunul mers al serviciilor la cameră se numește Vasile Stere care, în ciuda faptului că este foarte tînăr, cunoaște la perfecție 7 limbi străine.

În restaurant lucrează circa 80 persoane, întregul colectiv fiind format în cadrul centrului de perfecționare din cadrul Ministerului Turismului. Care-s cei mai buni meseriași? Șerban Paul, maistru în arta culinară, care, la 27 de ani, a cîștigat primul loc la concursul pe țară al bucătarilor și cofetarilor. Un alt maistru în arta culinară este și Ion Meiroșu, care mai bine de zece ani a învățat din secretele meseriei la cele mai mari restaurante europene — și s-a întors acasă, împărțînd, acum, la rîndul lui, din tainele artei culinare colegilor săi mai tineri. Din urmă, vorba celor de la „Flora“, vine Ioan Gheorghe, care este de fapt și bucătarul șef. Dozează și prepararea băuturilor este făcută de Florea Georgescu și Ion David. Legat de băuturi, aflăm cîteva lucruri interesante, pe care le transcriem. Mulți turiști, după ce au gustat din palincă și țuică fiartă, cît stau la „Flora“, nici nu mai vor să audă de whisky și vinuri. La toate se adaugă și amabilitatea amfitrionilor.

SORIN POSTOLACHE ■
ION PREDOȘANU ■

„Îmi pare rău uneori că ziua n-are decît 24 de ore”

Alexandru Moisesu Duminiță; conferențiar doctor și, din 1970, director medical al Spitalului clinic de boli infecțioase „Colentina”; medic primar gradul I, 1977; autor de cărți și manuale; distins cu ordine și medalii, între care „Meritul Sanitar” clasa a III-a și „Meritul Științific”; participant la numeroase congrese, în țară și în străinătate (Budapesta, Bruxelles, Sofia, Varșovia etc.); secretar al Societății de patologie infecțioasă din U.S.S.M.

- V-ați născut într-o zi de duminică?
- Poftim ?!
- Iertați-ne întrebarea, dar n-aveți un nume tocmai comun, așa-i?
- O fi, nu știu. M-am născut la 30 august 1922, dar nu mi-am pus niciodată problema dacă ziua aceea a fost sau nu duminică. Numele e al familiei, tatăl meu, Dumitru Duminiță, lucrînd 34 de ani ca învățător în satul argeșean Vilsănești, unde am văzut și eu lumina zilei.
- Ce-ați făcut după ce ați văzut lumina zilei?
- N-aș vrea să vorbim despre mine. Conduc de 11 ani un spital, cel de boli infecțioase „Colentina”, ce-ar fi să discutăm despre el?
- Așa vom proceda. Cînd ați terminat facultatea?
- Mă rog, cum doriți. În '51, la București. Din '50 însă, timp de 9 ani, m-am ocupat de farmacologie, în paralel formîndu-mă ca infecționist. Din '73 sînt conferențiar la Clinica II de boli infecțioase de la „Colentina”. Una peste alta, au trecut...
- 30 de ani de cînd vă aflați în aria învățămîntului medical superior, o viață de om, nu? De pe urma farmacologului Alexandru Duminiță a rămas ceva?
- Îmi place să cred că da, dar nu e cazul să intrăm în amănunte.
- Fie, povestea s-a petrecut demult, renunțăm la ea. Ca infecționist, cine v-a fost maestru?

— Am învățat meserie clinică de la profesorul Marin Voiculescu, om de știință pe care mi-aș permite să-l numesc, pentru contribuțiile sale de excepție, liderul de ieri și de azi al școlii românești de boli infecțioase. Dînsul a deschis multe drumuri și, de fiecare dată, a mers pe ele pînă la capăt.

— Așa e. În plus, merge și azi, la fel de miștos și de energic. Considerăm de datoria noastră să amintim că Marin Voiculescu e profesor doctor docent, medic emerit și, fără a epuiza titlurile de care se bucură, membru corespondent al Academiei R.S.R. Activitatea sa e la fel de prețioasă și peste hotare, dovadă că face parte din Societatea regală de medicină din Londra, din Academia de științe medicale din New York, din Societatea de patologie comparată din Paris și așa mai departe. Care din pîilele deprinse de la dînsul v-a folosit cel mai mult?

— Greu de ales. Poate că respectul față de bolnav. Poate că sentimentul că, oricît știi, mai ai multe de învățat.

— Stimate tovarășe doctor, sinteți directorul medical al celui mai mare spital de boli infecțioase din țară, da? Mai funcționează în Capitală un spital similar, „Victor Babeș”, dar el e mai mic. Ce înseamnă să conduci o astfel de unitate?

— O seriozitate și o vigilență permanente. Înseamnă să te trezești odată cu spitalul și să te culci mult după el, ducînd cu tine, în somn, o grămadă de probleme. Mai înseamnă să muncești cite ceasuri are ziua și să-ți pară rău uneori că n-are decît 24.

— Frumos spus, poate că am găsit titlul acestui interviu, vă mergem însă mai departe. Cea dintîi funcție a unui spital, indiferent de profilul său, e cea curativă. Cum se prezintă situația la „Colentina”?

— Noi internăm toate cazurile, de regulă, grave, provenind din 3 sectoare ale Capitalei și din 10 județe, septicemii, endocardite, tetanosuri, hepatite, meningite, encefalite etc. Ele necesită o asistență complexă și de înaltă calificare, o medicamentație abundentă și, nu o dată, foarte costisitoare?

— O clipă, cum adică foarte costisitoare?

— Și aici, firește, tratamentele sînt gratuite pentru cetățean, dar statul plătește. Rezolvarea unei septicemii, de pildă, costă și 20 de mii de lei, pe care statul nostru socialist îi suportă, ca o probă, una dintre multe altele, că omul e privit la noi ca bunul cel mai de preț, pentru sănătatea lui nici un efort nefiind prea mare. Pentru că veni vorba, aș menționa că, în privința septicemiilor, am obținut rezultate excelente. Dacă mortalitatea e, pe plan mondial, de 24 la sută, la „Colentina” ea a scăzut, în ultimii ani, sub 17.

— Am înțeles, vă rugăm să reveniți.

— Avem, în ansamblu, rezultate bune. Durata de spitalizare, de exemplu, s-a redus considerabil, actul medical devenind mai eficient și mai economic. Mortalitatea a coborît, în 1980, pînă la 1,4 la sută, deși la noi vin adesea, prin transfer, cazuri disperate, unele chiar depășite din punct de vedere terapeutic. E normal să se întîmple așa de vreme ce spitalul acesta e

considerat, alături de „Victor Babeș”, un fel de instanță supremă în materie de patologie infecțioasă. Dacă stăm bine, și stăm, asta se datorează, pe de o parte, sprijinului primit de la Ministerul Sănătății și, pe de alta, calității personalului. Avem, o spun fără nici o rețineră, un colectiv de oameni pricepuți și devotați, care îl tratează pe bolnavi cu metode terapeuțice dintre cele mai moderne și, în același timp, cu omenie. Faptul că, în 1980, n-am înregistrat nici o reclamație vorbește, cred, de la sine.

— Sigur, vorbește. De regulă, dacă ne e permis, reclamațiile pleacă îndeobște de la acele externări pe care bolnavii le consideră pripite. Ce credeți?

— N-am avut astfel de necazuri, în mare însă, așa e. Numai că bolnavul trebuie ajutat să înțeleagă că, ocupînd mai mult decît e nevoie un pat, lezează dreptul la sănătate al altuia.

— Dacă am calculat corect, vă aflați în acest spital de 26 de ani. Cum arăta el în 1954?

— E mult de atunci, să lăsăm. Mai important mi se pare faptul că el a fost complet renovat și dotat corespunzător, în ideea umanizării, după 1970. În acest interval i s-au alocat fonduri de milioane, multe milioane, la capătul cărora „Colentina” a ajuns o bază completă, capabilă să rivalizeze, ca dotare, aparatură, medicamente etc., cu orice spital de boli infecțioase din lume. Vreme îndelungată serviciu, terapia intensivă a devenit secție. S-a realizat o stație centrală de oxigen și, mai nou, s-a pus la punct un rezervor de apă de mare capacitate. E în lucru un crematoriu pentru arderea produselor patologice. Iată, de pildă, numai spălătoria a costat aproape 3 milioane! Firește, bolnavul nu vede toate astea, dar sănătatea lui depinde în mare măsură de buna funcționare a acestor anexe. Aș îndrăzni să zic chiar mai mult. Bătălia care se poartă în saloane începe tocmai de aici, de la spălătorie sau de la stația de oxigenare. Din acest punct de vedere, ca și din altele, ministerul ne-a înțeles și ne-a ajutat.

— Care ar fi, tovarășe doctor Duminiță, acele alte puncte de vedere?

— S-au întărit și completat toate serviciile și laboratoarele. La radiologie, dau un exemplu, as putea da o sumedenie, s-au descris în premieră entități clinice, pneumoniile virale. Recent, a fost deschis un cabinet pentru profilaxia antirabică și antitetanică, singurul de acest gen din Capitală. Aș adăuga, tot la capitolul unicate, laboratorul de epidemiologie, pe care nici un alt spital nu-l are. Totodată, din inițiativa Ministerului Sănătății, am fost dotați, noi și „Victor Babeș”, cu un cabinet pentru dispensarea foștilor bolnavi de hepatită. După externare, aceștia sînt ținuți sub supraveghere atentă timp de 6 luni.

— Spitalul pe care îl conduceți e și bază de învățămînt superior medical. Ce ne puteți spune în acest sens?

— Catedra de aici, avîndu-l în frunte pe profesorul Voiculescu, are 3 discipline, medicină generală și stomatologie, pediatrie, cursuri post-universitare. La „Victor Babeș”, unde activează un alt infecționist de frunte, profesorul Ludovic Păun, se studiază, în plus, și bolile tropicale. Pe la „Colentina” trec, anual, 800 de studenți, 80—90 de stagiași și tot atîția medici veniți pentru secundariat sau perfecționare. De aceștia din urmă mă ocup, de 18 ani, personal. Avem, și în această privință, realizări demne de luat în seamă. Ar fi multe de spus, dar voi încerca să fiu scurt. Mai întîi, ne-am străduit să

asigurăm învățămîntului superior o bază materială de înalt nivel, lucru pe care îmi place să cred că l-am reușit, deși nu asund că rămîne încă destul loc pentru mai bine. Pe studenți i-am pus, cum se zice, la muncă. Ei lucrează nemijlocit la patul bolnavilor și, firește, asistă la prezentări de cazuri, avînd multe de învățat. Și au, fără falsă modestie, de la cine, căci aici, la „Colentina”, se elaborează de mult timp manuale și cărți de specialitate de valoare deosebită. Aș aminti, la loc de cinste, „Bolile infecțioase” scoase sub redacția profesorului Voiculescu și ajunse la cea de a treia ediție, precum și „Practica antibioterapiei” datorată conferențiarului Mircea Angelescu. În altă ordine de idei...

— Sîntem nevoiți să vă întrerupem din nou, rugîndu-vă să abdicăți de la o modestie care parcă începe să nu-și mai aibă rostul! Dumneavoastră n-ați scris nimic pînă acum, tovarășe doctor?!

— Am scris.

— Anume?

— N-aș vrea să vorbesc despre lucrările mele. Se poate?

— Firește. Asta nu ne împiedică însă s-o facem noi, informîndu-i pe cititori că sinteți autor sau coautor de manuale și tratate, între care „Manual de farmacologie clinică”, 1960, „Manual de farmacologie pentru școlile tehnice sanitare”, 1962, iarăși „Manual de farmacologie clinică”, 1974, „Farmacologie clinică”, 1977, „Tratamentul medicamentos în infecții”, 1977, „Manual de terapie antiinfecțioasă”, 1978, de unde și răspunsul la întrebarea de mai devreme, dacă a rămas ceva în urma farmacologului Alexandru Duminiță. A rămas, e limpede. În sfîrșit, să anunțăm că aveți sub tipar cartea „Medicamentul românesc în infecții”. Apropo, cit e de bur medicamentul românesc, tovarășe conferențiar?

— Întrebarea comportă o discuție amplă, dar am să rezum. Ca unul care am lucrat, vreme îndelungată, în perimetrul respectiv, făcînd cercetări de medicină experimentală și țesînd, clinic și în laborator, numeroase produse noi, sînt gata să afirm că majoritatea medicamentelor românești sînt egale, dacă nu superioare, celor fabricate în străinătate. Majoritatea am zis, nu toate. A devenit însă o modă ea, și atunci cînd îl supără capul, nevralgie banală, omul să ceară un medicament străin?! E o optică greșită, căci industria noastră farmaceutică a asimilat și produce o gamă largă de medicamente, cu nimic inferioare celor fabricate la Paris sau aiurea. Nu există nici un dubiu în această privință.

— Am notat. Dacă e cazul, reveniți.

— Mai fac practică la „Colentina” o parte din elevii liceului sanitar, cărora le acordăm, de asemenea, o atenție deosebită. Lor și, în același timp, stagiarilor. În alte spitale, din cite cunosc, problema stagiarilor e lăsată pe plan secundar, ceea ce-i rău. Noi, și nu numai noi, considerăm că stagiatura joacă un rol important în formarea unui medic și, drept urmare, îi supraveghem pe stagiași cu strictețe și-i îndrumăm cu generozitate, că meseria de medic se învață, nu se fură.

— Tovarășe doctor Duminiță, recapitulînd, constatăm că, în loc să vorbim despre activitatea dumneavoastră, am vorbit mai mult despre spitalul pe care-l conduceți! Scopul acestui dialog era altul, nu?

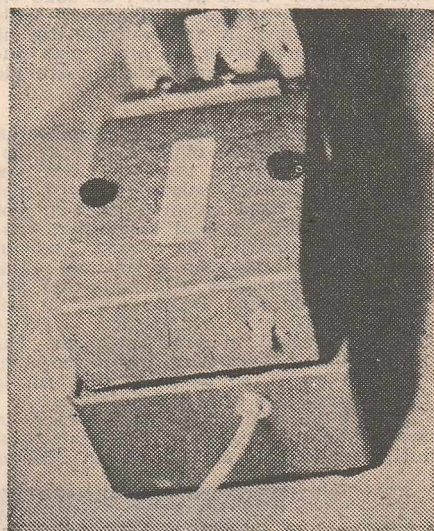
— Ați făcut foarte bine așa.

OVIDIU IOANIȚOIA

Limfograful — un aparat brevetat, premiat, construit dar rămas prototip

În cadrul expoziției din această toamnă, care cuprinde realizări de inventică și tehnică românească, am reîntîlnit „Limfograful”, aparat creat de profesor dr. doc. Henrietta Ciortoloman, sefa clinicii de obstetrică — ginecologie a Spitalului „23 August” din Capitală, și de colaboratorul său I. Zănescu, aparat care mai fusese prezentat publicului și anul trecut, în cadrul Salonului național al invențiilor, prilej cu care a fost distins cu o mențiune.

„Flacăra” publicase, la vremea respectivă, un articol intitulat „Limfograful elimină sau nu elimină importul?”. Vă rugăm să ne îngăduiți un scurt istoric: în a doua jumătate a lunii ianuarie 1980, conducerea Spitalului clinic „23 August” adresează redacției o notă (nr. 367/19 I 1980), semnată de dr. Alexandru Iorgulescu, în calitate de director, și de către dr. Nicolae Amărăscu, adjunctul celui dintîi. Din conținutul adresei, care intenționează să aducă unele precizări, am reținut citeva afirmații, care ni s-au părut absolut surprinzătoare: „Tovarășe prof. dr. doc. H. Ciortoloman...” „...pînă în prezent nu a propus și nu a înregistrat la unitatea noastră vreo documentație privind aparatul „Limfograf”. Pentru aparatul de introducere a unor soluții în organism, care face obiectul brevetului său de invenție, pînă în prezent nu a informat sau solicitat unitatea noastră cu privire la realizarea, experimentarea sau valorificarea acestei invenții. Aparatul nu a fost realizat în spital și nu se află în inventarul acestuia. Invenția nu a fost făcută la cererea sau cu ajutorul material al unității, nu sînt cunoscute caracteristicile și performanțele acesteia, nu

stim dacă s-a folosit cineva de el. De asemenea, nu stim cînd a fost prezentat la Salonul de invenții și cum s-a făcut introducerea lui” (acolo, n.r.).

Din pasajul reproduș, rezultă că Limfograful nu era cunoscut Spitalului clinic „23 August” la data respectivă. Această situație de fapt ne-a determinat să reluăm investigațiile, socotînd că intervalul de timp scurs de la publicarea primului articol în coloanele „FLACĂRII” ar fi fost de ajuns pentru ca starea de

fapte, cu totul nefirească, pe care o dezvăluisem, să se fi curmat.

Dar cînd ne-am anunțat vizita la Spitalul clinic „23 August”, doctorul Al. Iorgulescu s-a arătat cit se poate de îndatoritor și gata să discute, pe larg, toate aspectele legate de existența „ilegală” a „Limfografului”. La data întîlnirii, un material dactilografiat ne aștepta, pe biroul directorului, iar la discuție aveau să fie prezenți, pe lângă seful instituției, și doctorul Ovidiu Ratiu, responsabilul comisiei de invenții din unitate, contabila șefă (aceeași care, în trecut, ne refuzase o precizare privind contravaloarea, în valută, a aparatului similar invenției prof. dr. doc. H. Ciortoloman, adus din California), cit și jurisconsultul spitalului. Informarea ce ne-a fost pusă la dispoziție are o pagină și 10 rînduri dactilografiate; pe parcursul lor se aminteste de 6 ori despre recompensarea bănească a autorilor invenției, care, după cum aveam să aflăm, renunțaseră de mult la asemenea pretenții, — și nici măcar o singură dată despre utilitatea „Limfografului”. Ideea generală a celor cu care am stat de vorbă, ca și a informării scrise, dealtfel, a fost aceea că direcția spitalului a cerut, în repetate rînduri, inventatoarei cit și colaboratorului ei precizări, date statistice, diverse informații, fără a primi lămuriri. O.S.I.M. răspunsese, totuși, acestor întrebări la 1 februarie 1980, trimițînd și documentația solicitată, dar conducerea spitalului nu a întreprins, nici după aceea, nimic în vederea adoptării unei invenții ce-i este atribuită prin brevet, de citiva ani de zile! Mai precis, din 20 aprilie 1976!!!

Iată, prin urmare, că nu rațiuni ce s-ar putea încadra în vreun text de lege și nici măcar într-o conjunctură, cit de cit plauzibilă, împiedică aplicarea, pe scară largă, în interesul bolnavilor cit și în cel al medicilor, a unei invenții bine cotate de specialități.

Revenînd asupra complicatei stăgnerii a „Limfografului”, o facem în intenția de a spune deschis categoric adevăr, așa cum ne-a apărut el, în urma cercetărilor

întreprinse la fața locului: Conducerea Spitalului clinic „23 August”, personal tovarășul medic primar Al. Iorgulescu căreia l se slătără și ceilalți colaboratori, se simte incomodată de prezența, autoritară și unanim recunoscută pe plan profesional, atît în țară cit și peste hotare, a tovarășei prof. dr. doc. Henrietta Ciortoloman, cu care, în loc să colaboreze într-un spirit constructiv, cu respectarea, mai ales, a gradului de profesionalitate și mai puțin a celui administrativ, preferă să corespundeze în scris decît să urce, cu liftul, cele trei etaje care separă direcția de secția clinică condusă de prof. Ciortoloman.

Ne-a apărut drept puerilă intenția doctorului Al. Iorgulescu de a demonstra, bazat pe unele documente scrise (dar nu pe cele mai importante), că nu știe despre ce este vorba. Nu sîntem singurii care știm că „Limfograful” a fost folosit în mai multe secții ale Spitalului clinic „23 August”, că a fost împrumutat și altor așezămînte spitalicești, că diapozitivele și secvențele filmate, înfățișînd modul de funcționare a aparatului, au fost proiectate, chiar în prezența doctorului Al. Iorgulescu, cu prilejul vizitelor unor delegați de peste hotare, cum nu sîntem singurii care am citit dările de seamă din ultimii 7—8 ani în care se aminteste, din ce în ce mai insistent și mai pe larg, despre „Limfograf” și performanțele acestuia. Chiar zilele trecute s-a prezentat, din partea Spitalului clinic nr. 9, doctorul Alexeanu, de la sectorul de cercetare în neurochirurgie, pentru a solicita amănunte privind performanțele „Limfografului” cit și posibilitatea de a și-l procura, pentru experimentare, în spitalul din cartierul Bereni.

Am saluta, cu multă bucurie, primirea unei noi adrese din partea direcțiunii Spitalului clinic „23 August”, din care să luăm cunoștință că pirghiile administrative, oricît de legale ar părea ele, au fost îndepărtate din calea unei interesante și utile invenții autohtone.

EMANUEL VALERIU

Răspuns la masa noastră rotundă

Homeopatia în preocupările Ministerului Sănătății

Tovarășe redactor-șef,
Am urmărit cu atenție discuțiile organizate de revista „Flacăra” în legătură cu homeopatia și am studiat propunerile pe care le-au făcut participanții la aceste întâlniri, ideile și opiniile redacției, acțiunile cu rol pozitiv în perfecționarea practicii medicale.

Se știe bine că încă de la începuturile ei, medicina a avut de înfruntat numeroase piedici apărute în calea progresului și dezvoltării metodelor și mijloacelor ei de vindecare. Iată de exemplu cum din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea un medic vienez (Franz Mesmer) introducea o metodă terapeutică personală denumită „Hipnotism științific”, motiv pentru care devine atunci celebru. Exact cu un secol mai târziu, un prelat (Sebastian Kneipp) a făcut mare zgomot cu așa-zisa metodă personală de tratament, valabilă mai în toate bolile — plimbare în picioarele goale prin roua dimineții — care, de asemenea, prin credulitatea bolnavilor, l-a făcut în scurtă vreme și pe el celebru. Ambele metode (efemere și nefondate) nu au fost însușite de „probă aspră a timpului”. Omenirea înregistrează permanente asemenea explozii în materie de medicamente și metode de tratament. Multe au fost înlăturate de timp, altele au rezistat, s-au impus și există și astăzi. Printre acestea din urmă se numără și homeopatia.

Dar ce este homeopatia? Una din definițiile științifice recunoaște faptul că homeopatia urmărește sănătatea integrală a omului; sănătate la care aspirăm cu toții. Homeopatia, de exemplu, nu recomandă purgative în constipație sau somnifere în insomnie, ci remedii pentru vindecarea dezechilibrului vital. Unii cred — și nu chiar fără temelie — că nevroza a devenit astăzi un fel de ocean unde se aruncă nepuțința noastră în materie de medicină sau că aparatul ultrasofisticat îndepărtează medicul de misiunea lui de om și prieten al bolnavului.

Aducerea în actualitate a homeopatiei, problemă veche, la fel de veche ca și acupunctura, ca și terapia cu ape minerale, nu este încă acceptată de toți specialiștii. Este binecunoscut că ritmul accelerat al fabricării noilor medicamente, cu eficiență crescută sau diferită, favorizează apariția fenomenelor adverse nedorite, care în faza experimentală au fost decelate, iar posibilitatea administrării mai multor preparate în același timp mărește riscul acestor reacții. De asemenea, crește riscul intoxicațiilor medicamentoase ca urmare a polipragmaziilor, a utilizării pe scară tot mai largă a sistemului automedicației, cit și a nerespectării dozelor, timpului optim și căilor de administrare, precum și a contraindicațiilor. Practica terapeutică a scos și scoate în evidență relația directă între intensitatea acțiunilor farmacodinamice și riscul apariției efectelor adverse. Ignorarea sau necunoașterea acestor relații ori incapacitatea de a le preveni determină multiple consecințe: intoleranță, intoxicații, alergii, obișnuință, toxicomanie, consecințe a căror gravitate pot periclita viața bolnavului. La acestea se adaugă și riscul mal-

formațiilor congenitale a căror apariție crește proporțional cu posibilitatea asociării preparatelor, de multe ori banale.

O definiție mai completă subliniază că homeopatia sau chimioterapia prin ultramicrodoze, utilizând medicamentele în concentrații infinitezimale, obținute prin diluții succesive mari, reprezintă una din metodele de prevenire și combatere a acestor consecințe. Aplicată cu discernământ, în cazurile bine selecționate și cu respectarea indicațiilor, homeopatia poate fi un ajutor terapeutic în numeroase afecțiuni, contribuind, în același timp, la reducerea dezavantajelor terapiei allopathe. Spre deosebire de metodele clasice (allopathe) care utilizând principiul contrariilor în terapeutică (efecte proporționale cu doza), acționează direct asupra agenților patogeni, metoda homeopatică folosind principiul similitudinii (efecte inverse în raport de doză) acționează indirect, stimulând reactivitatea organismului. Deosebirea este mai curind didactică intrucit ambele utilizează principiul dozelor; de asemenea, elemente de homeopatie se regăsesc în practica terapeutică curentă (allopată).

Noțiuni despre similitudine existau încă în Babilon și în Egiptul antic. Cu patru sute de ani înaintea erei noastre, Hippocrat enunța cele două principii fundamentale ale medicinei: „contraria contrariis curantur” și „similia similibus curantur”. Utilizarea preferențială a uneia sau alteia din aceste metode era în funcție de starea reactivității bolnavului și de gravitatea bolii. La începutul secolului XIX, ca o reacție la empirismul, ocultismul și stereotipia din practica medicală, Samuel Hahneman (1755—1843) introduce homeopatia ca metodă progresistă în terapeutică. Hahneman completează observațiile lui Hippocrat prin experiențe pe omul sănătos, deschizând calea patogeniei și terapiei experimentale. Cu toate rezervele și adversitățile întâmpinate homeopatia s-a răspândit în toată lumea datorită rezultatelor înregistrate în diverse afecțiuni. În multe țări, ea face astăzi parte din arsenalul terapeutic curent, fără să existe o delimitare a medicinei allopathe de cea homeopatică, ele completându-se reciproc (U.R.S.S., Franța, Anglia, Polonia, India etc.).

Dacă la început acțiunea preparatelor homeopate a fost anticipată la modul ipotetic, azi, pe baza progreselor realizate în domeniul fiziologiei oligoelementelor din lumea vegetală și animală, ciberneticii, neurofiziologii, imunologii etc. multe din efectele lor pot fi explicate științific și reproduse experimental. În felul acesta, homeopatia beneficiază și de argumente științifice tot mai convingătoare, fapt ce permite reconsiderarea poziției acesteia chiar în țările mai conservatoare din acest punct de vedere. De asemenea, datorită dezvoltării impetuoașe a industriei farmaceutice, a patologiei medicamentoase și a iatrogeniei, homeopatia câștigă teren. Exceptând faptul că Hahneman a trăit doi ani la Sibiu (1777—1779) homeopatia a pătruns și în țara noastră, fiind utilizată de practicienii din ce în ce mai numeroși.

Deci homeopatia nu este o șarlatanie! Dimpotrivă, ea este o metodă terapeutică cu real substrat științific. Numai că îndoiala strecurată sau întreținută de adversarii ei au ținut-o în umbră.

În particular vă spun că am citit cărțile doctorului Caba despre acupunctură și mai ales ultima privind homeopatia. Aceasta arată solida lui cultură și pregătire în domeniu, profunzimea și răspunderea cu care abordează aceste metode de tratament.

Unii din participanții la masa rotundă a revistei „Flacăra” au formulat critici privind existența unor lipsuri în domeniul homeopatiei, atât pe planul informației, publicității în special, cit și al instruirii cadrelor, încă din anii facultății. O asemenea situație se datorează — și trebuie să recunoaștem — imperialismului moral al industriei de medicamente și al aparatului care devine tot mai mult, în toată lumea, un pericol pentru om.

În ultimii ani Ministerul Sănătății, împreună cu comisile de specialiști, și-au asumat sarcina de a valorifica corespunzător nevoile și importanța sale acest tezaur, de a-l pune la îndemina oamenilor. Primul pas care s-a făcut, în deplină concordanță cu legile umane care guvernează activitatea din țara noastră, a fost acela de a obliga întregul personal sanitar să privească cu atenție, cu discernământ, cu grijă orice medicamente, orice metodă nouă de tratament a bolilor, să fie receptiv la tot ceea ce poate acționa în interesul omului bolnav. Măsurile luate în domeniul homeopatiei fac parte dintr-un ansamblu de obiective menite să ducă la amplificarea metodelor de diagnostic și tratament în diverse afecțiuni. Pe lângă dezvoltarea homeopatiei, există preocupări pentru folosirea mai largă în terapeutică a plantelor medicinale, a acupuncturii, valorificarea intensivă a factorilor naturali de cură, a altor mijloace și procedee cu efect terapeutic dovedit.

Intrucât homeopatia se practica în forme neorganizate, Ministerul Sănătății a inițiat încă din anul 1966 organizarea experimentală a unui cabinet metodologic de homeopatie în cadrul policlinicii Coltea, sub îndrumarea unei comisii de specialiști din diferite domenii de activitate pe baza unei metodologii unice de lucru. Obținând rezultate bune și aprecieri favorabile din partea comisiei, s-a aprobat ca practica homeopatică să devină oficială încă din 1969 în câteva centre: cabinetul de homeopatie din București, circumscripția Trivale-Moșteni, județul Teleorman, cabinetele de consultații de neurologie ale policlinicii Brîncovenesc și policlinicii 23 August, precum și în cabinetul de psihiatrie al policlinicii Șerban Vodă, prescripțiile medicale fiind eliberate de farmacia homeopatică nr. 80 din București, organizată special în această direcție.

Ministerul Sănătății, prin comisile de specialiști, a analizat de câteva ori activitatea acestora. Fiecare membru al comisiei a prezentat un raport cuprinzând aprecieri cu privire la modul în care s-a respectat metodologia de lucru, observații privind eficiența tratamentului homeopatic sub control, analiza rezultatelor în timp, ale indicațiilor, contraindicațiilor, fenomenelor secundare și toxicității substanțelor folosite, făcând unele propuneri pentru orientarea acestei activități în viitor. Deși s-au înregistrat unele insuccese, iar elementele subiective nu au putut fi eliminate din cercetarea clinică (efectul placebo al substanțelor folosite și efectele psihoterapeutice ale contactului dintre bolnav și medic), majoritatea

specialiștilor au făcut aprecieri favorabile.

Bolnavii tratați în cadrul cabinetului metodologic de homeopatie au fost diagnosticați și tratați de medici allopați, respectarea în toate cazurile a metodologiei de lucru a reprezentat condiția principală a succesului terapiei homeopate, intrucit nu s-a aplicat homeopatia în cazurile chirurgicale, infecțioase etc. care necesitau intervenții imediate, de înlăturare a cauzelor. Nu s-a constatat nici un fel de reacție adversă a substanțelor folosite.

Terapia homeopatică s-a dovedit eficientă într-o varietate de afecțiuni (scăderea dinamismului psihic, modificări diverse ușoare, astenie, maladii alergice diverse, tulburări funcționale circulatorii, infecții acute ale căilor respiratorii superioare, alții diverse, maladii ulcerose, diskinezii biliare etc.) aplicată înainte sau după tratamentul allopat, mai ales în cazul apariției efectelor toxice, de sensibilizare sau de dependență.

Tratamentul homeopat este rentabil atât prin costul redus al preparatelor, cit și prin posibilitatea tratamentului în condiții ambulatorii fără întreruperea activității profesionale a bolnavilor.

Aceste scurte referiri răspund credem, în cea mai mare parte, problemelor ridicate de revista „Flacăra”. Ar fi de adăugat și alte măsuri pentru promovarea metodei printre care laboratorul, prețurile, autorizațiile de prescripții homeopatică care de fapt sunt prevăzute a fi dezbătute în Biroul Executiv al Consiliului de conducere al Ministerului Sănătății în cursul anului 1981. Introducerea în practica medicală de noi mijloace terapeutice implică, după cum este firesc, cercetări minuțioase și de durată, pentru a se evita efecte contrarii sau reacții adverse, ce pot apărea în situațiile în care nu se respectă etapele obligatorii ale cercetării medicale. Tocmai de aceea popularizarea metodelor de tratament în medicina umană este bine să se facă cu o deosebită prudență, pentru a nu prejudicia încrederea în procedeele clasice, recunoscute și probate de timp și a nu se amplifica, în mod iluzoriu, speranțele unor categorii de bolnavi în metode încă insuficient clarificate și neavizate din punct de vedere științific.

Serviciile aduse sănătății populației pot fi și mai mari dacă publicațiile cu caracter științific medical ar fi avizate în prealabil de Academia de Științe Medicale, cum de altfel prevede Legea nr. 3/1978 privind asigurarea sănătății populației.

Regretatul prof. dr. Ioan Bruckner, împreună cu profesorii Vlad Voiculescu, Victor Ciobanu și Vasile Predescu, referindu-se la homeopatie, spuneau, cu aproape patru ani de zile în urmă: „Baza medicinei moderne tinde spre o apreciere cit mai precisă a efectelor terapeutice și caută să le cuantifice și să elimine efectul „placebo” prin metode complexe de investigație (simplu-orb, dublu-orb etc.). În afecțiunile în care o medicație obișnuită nu dă rezultate sau agravează starea pacientului, metodele homeopatică își găsesc chemarea și se impun. Practica homeopatică își găsește rostul în condițiile ambulatorii (policlinică, dispensar etc.)”.

Putem spune deci că practica homeopatică — acțiune în plină desfășurare — continuă să se facă prin delimitarea obiectivelor și competențelor celor care o practică. Este lesne de înțeles că în perioada următoare se vor lua noi măsuri pentru ca de această metodă de tratament să beneficieze tot mai mulți bolnavi, dar mai ales cei care cu adevărat au nevoie.

Dr. RADU OZUN
directorul Direcției asistenței medicale din Ministerul Sănătății

Cătina albă

Am scris de mai multe ori despre virtuțile terapeutice ale cătinei albe. Descoperirea — amintim cititorilor noștri — aparține profesorului universitar Ion Brad, care a obținut, de altfel, prin mijloace de laborator și primele extracte de Hippophae rhamnoides. Mai amintim de asemenea că valoarea curativă a cătinei albe a fost atestată printr-o bogată cazuistică, iar nu puținii medici, de specialități diferite, folosesc în mod curent extractele de cătină pentru vindecarea și ameliorarea unor afecțiuni sau ca adjuvante în diverse tratamente. În sfârșit, este cunoscut și faptul că fructele acestui arbust au mare căutare în unele țări, că pe piața externă prețul unei tone de cătină prelucrată este estimat la aproximativ 24.000 dolari.

Sint, apreciem, suficiente argumente pentru ca extractele de Hippophae rhamnoides să cucerească interesul cercurilor medicale, al farmaciștilor și economiștilor deopotrivă. Cu toate acestea — ne declarăm și nu fără regretul profesorului Ion Brad — valorificarea industrială a cătinei albe reprezintă în continuare o problemă de viitor.

Ce mai împiedică deplina și largă valorificare a cătinei albe? Cine sînt cei care nesocotesc din ignoranță sau cu bună-știință acest virtual izvor de sănătate? Ce spun în această privință cercetarea, medicina curativă, comerțul și industria alimentară?

Vom încerca să răspundem acestor întrebări în cuprinsul mai multor articole, a căror suită o inaugurăm azi.

Dar să începem cu ceea ce este bine și frumos, deci să vorbim despre ceea ce

s-a făcut în domeniul valorificării cătinei albe.

Vom aminti în primul rînd că extractele de cătină au fost utilizate cu mult succes în prepararea unor băuturi răcoritoare. „Frucola”, realizată la Brașov, se bazează pe suc de cătină. Au devenit cunoscute apoi și extrem de solicitate produsele cosmetice ale întreprinderii „Miraj” din București care folosesc extractele de Hippophae rhamnoides. Suita de produse originale românești „Darclée”, realizată în colaborare cu profesorul Brad, cuprinde, între altele, loțiuni tonice, diferite creme hidratante, nutritive, de masaj, remarcabile prin bogatul lor conținut în substanțe flavonice, acizi grași esențiali, vitamine hidro și liposolubile.

În rîndurile publicului larg, extractele de cătină, obținute de profesorul Brad, sînt cunoscute mai ales prin surprinzătoarelor lor efecte terapeutice. Am mai prezentat și cu alte ocazii exemple concrete în această privință și o vom face și de data aceasta, folosind extrase din declarațiile și scrisorile de mulțumire ale unor foști pacienți ai profesorului Brad.

Ioana P. (Slatina): „Am suferit ani la rînd de hipertensiune arterială și 20 de ani de conjunctivită cronică... Tratamentul cu ceaiul de cătină albă a avut efecte neașteptate: tensiunea a devenit normală, conjunctivita s-a ameliorat mult iar unele afecțiuni hepatice și renale au dispărut complet”. **Sofia Moldoveanu (București):** „Sînt bolnavă de hepatită cronică din anul 1970, am făcut tratamente cu medicamente românești și străine, dar analizele au ieșit mereu proaste. La recomandarea prof. Ion Brad am făcut tratament cu pulbere de cătină și după o lună m-am simțit mult mai bine. Analizele au ieșit mult mai bune: gammaglobulina care înainte de tratament a fost 38,8% a scăzut la 28,3%”. **Liliana Strenescu (București):** „Am putut să constat efectele miraculoase ale uleiului de cătină cu

ocazia unei arsuri grave a feței. Rănile s-au vindecat într-un timp record. Am constatat de asemenea efectele tonice ale ceaiului de cătină”. **Iulian Pietraru (Rimnicu Vilcea):** „Am suferit ani la rînd de o eczemă la mîini, pe care medicii dermatologi o numesc psoriazis. După tratamentele prescrise de profesorul Brad eczema aceasta, care a persistat vreme de 20 de ani, a dispărut în numai 15 zile”. **George Ulmceanu (București):** „Am suferit de arterită obliterantă la ambele picioare și tensiune arterială oscilantă... După medicația pe bază de cătină albă și numai după opt zile, picioarele mi s-au dezlegat, pot sta pe vine și am o stare generală bună cum nu am mai avut de mult”. **Aurica C. (Drobeta-Turnu Severin):** „Cu ajutorul uleiului de cătină am reușit să amelioroz o boală cronică extrem de neplăcută: psoriazis”. **Maria Filimon (Simeria):** „Am suferit ani de zile de o boală gravă care se manifesta prin hemoragii în talpa și pe călcîiul picioarelor. Am încercat s-o vindec cu de toate, dar degeaba. La recomandarea prof. Brad am folosit uleiul și pulberea de cătină. După 7 zile rănile de la picioare s-au închis”. **Elena Bunea (Ploiești):** „Am folosit tratamentul cu cătină pentru ameliorarea diabetului. Am constatat că glicemia mi-a scăzut de la 1,79 la 1,20”. **Alexandra Popovici (Sibiu):** **Maria Neagoe (Tîrgoviște):** „Am suferit trei ani la rînd de epidermofitie. După 21 de zile de tratament cu cătină, boala mi-a dispărut”.

Iată în continuare și părerile unor medici care au folosit extractele de Hippophae rhamnoides în diverse tratamente:

dr. Mihai Pop, medic oftalmolog, Spitalul militar central. „Folosim de mai multă vreme uleiul de cătină în amestec cu alte substanțe. L-am utilizat cu rezultate mulțumitoare în instalații oculare, în tratarea arsurilor corneene și conjunctivale, în grăbirea vindecării plăgilor operatorii, în epitelizarea leziunilor oculare. Lipsa

uleiului ne-a obligat însă să facem cu intermitență aceste tratamente. Consider că pentru formularea unor concluzii avem nevoie de o cazuistică mult mai mare”.

Constantin Popescu, medic, Institutul de expertiză medicală și recuperarea capacității de muncă (reproducem în rezumat declarația acordată unui reporter al Televiziunii): „Am utilizat uleiul de cătină în peste o sută de cazuri și el a dovedit calități deosebite. Am obținut rezultate în tratamentul ulcerului varicos, în diferite leziuni ale pielii, în plăgi, arsuri și chiar în unele paralizii”.

Rezultate remarcabile a obținut și medicul oftalmolog **Petre Vlad** de la Spitalul județean al municipiului Buzău.

— Eu întrebunțez uleiul de cătină, realizat de prof. Brad, de citiva ani. În unele afecțiuni, și mă refer în primul rînd la arsurile oculare extrem de periculoase pentru funcția ochiului, rezultatele au fost de-a dreptul spectaculoase. L-am folosit de asemenea cu succes în transplantul de cornee și chiar în transplantul liber de piele. Am rezolvat astfel perfect un autotransplant în cazul unui cancer de piele, uleiul de cătină permițînd o rapidă și perfectă sudare a țesutului. Sînt sigur că extractul de cătină s-ar dovedi extrem de util și în chirurgia plastică și reparatorie.

Sînt rezultate care ne obligă să ne punem din nou și chiar cu mai multă stăruință una și aceeași întrebare: de ce și cine sînt cei care împiedică deplina valorificare a cătinei albe?

Ne vom strădui să răspundem acestor întrebări într-unul din următoarele numere ale revistei noastre, cînd vom da cuvîntul și celor ce se ocupă în mod expres cu cercetarea principiilor active și calităților terapeutice ale cătinei albe. Vom solicita de asemenea și cuvîntul unor reprezentanți ai Ministerului Sănătății.

LIVIU TIMBUS

„Tot ceea ce lucrez e o consecință a mediului în care m-am dezvoltat aici, în România“

Regizorul Andrei Șerban s-a născut la 21 iunie 1943 la București. Absolvent al I.A.T.C.-ului. A montat printre altele, următoarele spectacole: Nu sint turnul Eiffel de Ecaterina Oproiu (premiat în Iugoslavia și Polonia), Iulius Cezar de Shakespeare (la Teatrul Bulandra), și Omul cel bun din Săciuan de Brecht (la teatrul din Piatra Neamt). La teatrul La Mama din S.U.A. a montat Medeea, Electra și Troienele. La Lincoln Center — Livada cu vișini de Cehov și Agamemnon. La Yale University — Sonata spectrelor de Strindberg și Sganarelle de Molière. La Public Theater — Maestrul și Margareta de Bulgakov. Ce zile frumoase de Beckett și musicalul Umbrelele din Cherbourg. În Franța a pus în scenă opera Flautul fermecat de Mozart iar în Anglia Evgheni Oneghin de Ciaikovski, La Tokyo — Pescărușul de Cehov.

— **Declarați — în finalul unui interviu pe care l-ați acordat în urmă cu mai bine de zece ani — că perspectivele dumneavoastră vi se par roze. Așa a fost să fie, Andrei Șerban?**

— Într-un fel, da. Dar niciodată n-am crezut de fapt că perspectivele sint roze. Nici în teatru, nici în viață.

— **Nu bănuim că n-ați vorbit serios. Dar în ce s-au concretizat perspectivele acelea? Erați atunci — vă reamintesc — în anul cinci de facultate...**

— Poate. Nu-mi mai aduc bine aminte pentru că e totuși mult de atunci. Cred că aveam în mine un fel de energie în care credeam foarte mult. Energia încă există însă au trecut foarte mulți ani și între timp am străbătut multe experiențe de teatru, de viață. Interesant e că de câte ori revin în țară și îmi revăd familia, prietenii sau mă duc la teatru îmi dau seama ce s-a întâmplat cu energia pe care o aveam, cum s-a transformat și cum a devenit altceva, cum, într-un fel, am rămas același și n-am rămas același. Și tot ceea ce lucrez e de fapt o consecință a mediului în care m-am dezvoltat aici, în România, și fără de care n-aș putea să fiu ceea ce sint. Inșă toată munca mea în teatru a luat un drum complet diferit.

— **Ce-ați păstrat din anii primei tinereți?**

— Curiozitatea.

— **Dar teribilismul acela pe care îl elamăți uneori? Vă mai place să fiți socotit un copil teribil?**

— Orice început trebuie să fie sub semnul dorinței de a face altfel decât au făcut ceilalți. Dar de fapt mi-am dat seama cu timpul că în momentele cind mă simt cel mai mult în contact cu ceea ce e mai valoros în ceea ce fac nu e

atunci cind cred că am descoperit ceva. Pentru că nu poți să descoperi nimic. Totul a fost descoperit. De aceea mă simt bine în clipele cind înțeleg că sint în legătură cu ceva foarte vechi, cu ceva tradițional dar cu o tradiție nu de-acum zece sau douăzeci de ani ci de acum o mie de ani. Exista în mine atunci un sentiment că ating ceva ce a existat odată foarte de mult.

— **Nu credeam să fiți atât de mult legat de tradiție. Vă inchipuim ca pe un campion al unui modernism absolut. Totuși, nu cred că n-ați avut în acești ani o descoperire decisivă, o revelație care să vă fi inriurit hotărîtor.**

— Ceea ce a marcat existența mea ca pe un fel de răscruce de drumuri a fost înțînirea cu Peter Brook. În 1971 am fost un an de zile asistentul lui la Paris. Pînă atunci făceam teatru fără să știu de ce, fără să mă-nțreb. Eram încă foarte tînăr, teatrul mă atrăgea ca un fel de dorință naturală, ca un impuls instinctiv. Făceam teatru pentru că pur și simplu mi se părea normal lucrul acesta. Venea dintr-un fel de subconștient al bucuriei. Paradoxal, lucrînd cu Brook n-am învățat nimic altceva decît să-mi pun întrebări. Ce e teatrul? Ce înseamnă să fii actor? Nu am un răspuns și nu cred că voi avea vreodată vreunul care să mă mulțumească pe deplin, dar de cind am lucrat cu el, în momentele mele cele mai bune îmi pun astfel de întrebări. Întreb dar la ce servește, ce semnificație mai adîncă are, care e rostul teatrului, de ce facem teatru, cine are nevoie de teatru și ce transmitem prin el.

— **Și ce vă răspundeți?**

— Mă gîndesc de exemplu la un scriitor, la un pictor, la un pianist. Ei creează în singurătate. Iată o imagine foarte subiectivă a artistului; scriitorul în camera lui scrie singur, își imaginează acolo totul, pe cind în teatru este imposibil să fii singur, e imposibil să lucrezi fără altcineva, deci dintr-o dată trebuie să fii deschis spre ceilalți. Un actor nu poate juca singur. Un regizor nu poate lucra singur; spectatorii fără actori nu au sens. Se vede deci cîtă nevoie avem unul de altul, cîtă nevoie avem să ieșim din subiectivismul acesta mărunt cu care sintem confrunțați tot timpul, tot timpul... și că dacă nu avem toți această conștiință, a unui efort spre ceva foarte greu de atîns, nu vom ajunge niciodată să fim mari artiști...

— **Cunoașteți foarte bine fenomenul teatral contemporan. Nu vă neliniștește faptul că el se află într-o continuă schimbare?**

— Da, se schimbă tot timpul. Se schimbă tot timpul, dar această schimbare, metamorfoză continuă este în folos teatrului, după cum, alături, nu este vorba decît de o derută a teatrului.

— **Există așa ceva?**

— Evident că sint uneori momente de derută. Ca și în viață, e imposibil să urci pe un virf de munte fără să te cobori ca să urci iar. Este ceva foarte normal, dar de foarte multe ori vād, și prin ceea ce fac eu sau alții cît de mult ne pierdem în ceva complet neesențial, sau cît de mult batem la uși care nu se deschid, sau dacă se deschid nu-i nimic înăuntru.

— **Care ar fi cîteva din aceste experiențe pe care le socotiți sterile?**

— Nu vreau să acuz nici un fel de mișcare deoarece, vedeți, foarte multe din ceea ce fac eu nu mă mulțumesc. De foarte multe ori mi se pare că am găsit ceva și pînă la urmă îmi dau seama că de fapt ceea ce am găsit descoperisem cu 10—15 ani în urmă sau altcineva a găsit într-o altă artă. Este extraordinar de greu să fii pur, e extraordinar să fii tu însuși pentru că trăim într-o lume în care influențele culturii sint atât de puternice și felul în care ne influențăm unul pe altul e atât de mare încît tot

ceea ce se numește modă sau influență de idei, îmi pun în ceață momentele în care mă simt cu totul eu insumi. Vreau să fiu sincer tot timpul, dar nu pot să fiu sincer tot timpul.

— **Ce vă împiedică?**

— Faptul că viața în jur, citeodată, este nesinceră. Multe în jur sint nesincere. Luați de rutină, luați de viața exterioară, luați de mașina vieții, de fabrica vieții în care ne credem sinceri pînă la capăt dar de fapt nu sintem. Nu vă simțiți în aceeași situație?

— **Acum nu are importanță ceea ce simt eu. Dar spuneți-mi, vă rog, cîteva piese pe care le-ați montat și de care sinteți cît de cît mulțumit.**

— **Electra, Medeea, Troienele** pe care le-am pus în scenă în limba greacă veche ca un exercițiu de sunet, ca un exercițiu de voce al actorului pentru a stabili o relație a vocii cu spațiul și cu vibrația pe care o provoacă sunetul. Acest lucru mi-a luat trei ani. Dar aceasta este latura mea cea mai experimentală. Am mai făcut un spectacol cu Livada cu vișini la Lincoln Center la New York. A fost un spectacol în care cred că-i fac dreptate lui Cehov.

— **Nu credeți că exagerați? Toți spun că-i fac dreptate lui Cehov.**

— Pentru că toți sintem nepoții lui Cehov, cu toții îl iubim. Dar sint convins în mine insumi că i-am făcut dreptate lui Cehov. Sint convins că am înțeles esența piesei în ceea ce are ea cel mai tulburător. Iar de cîrind lucrez în operă și este pentru mine o mare bucurie. E formidabil să intri în teritoriul muzicii. Am montat Flautul fermecat în Franța și Evgheni Oneghin în Anglia — două opere pe care le iubesc — și am văzut deodată ce libertate provoacă opera.

— **Iată o declarație senzatională! Indeobște, perimetrul operii de azi e socotit ca un imperiu al rigidității.**

— Nici eu n-am crezut că voi monta vreodată o operă. Pentru că am văzut niște spectacole penibile la operă cînd eram copil și credeam că opera e lucrul cel mai îngrozitor care poate exista pe lume. Mi-am dat însă seama că în operă se poate face foarte mult pentru că muzica este arta supremă iar în momentele mele cele mai bune în teatru vreau să fac muzică.

— **E frumos că mai înainte ați recunoscut cît de îndatorat sinteți mediului în care ați crescut. Atunci de ce nu oferiți și nouă bucuria de a vedea un spectacol montat de dumneavoastră pentru a restitui măcar în parte ceea ce s-a investit în dumneavoastră?**

— De cîtiva ani mă gîndesc că ar trebui să revin să mă pun un spectacol și în țară. Din două motive. Unul este, recunosc, egoist. Cred cu adevărat că după ce am fost zece ani în țări cu foarte multă experiență — în Statele Unite, în Europa, în Japonia — și am lucrat pe teritorii geografice și emoționale necunoscute mie — dintr-o dată ceva în mine s-a deschis prea repede, spre ceea ce nu cunoșteam, spre o lume pe care nu o știam. Ceva în mine a devenit altfel și într-un fel am impresia că reeditez epopeea lui Peer Gynt. Am descoperit realmente în mine alte teritorii și atunci, pentru mine, să revin în țară e o confruntare cu mine insumi, o posibilitate să vād unde sint acum de fapt. Doar revenind aici, mîncînd aici pot să constat unde am ajuns. Acesta e argumentul egoist. Iar celălalt este că am impresia că aș putea da teatrului românesc nu un impuls nou, dar măcar aș putea da într-un fel un exemplu de inspirație. Asta nu o rostesc de pe nici un fel de pedestal dar o spun avînd foarte multe contacte cu actori, cu regizori de aici și vîzînd anumite spectacole românești recente în care constat tentativa teatrului românesc de a ră-

mine la nivelul extraordinar de vital pe care îl cunoșteam.

— **V-ar ispiti să roștiți vreun nume?**
— Nu contează numele. Dar aș vrea să spun că există în viață un moment periculos în care talentul și energia ce ni s-au dat, ca un cadou al sorții și care pînă la un anumit moment ne ajută de la sine, se irosesc. Ori te căsătorești și faci copii și familia devine un lucru foarte important, ori ai succese și te bazezi pe aceste succese și repeți aceleași succese. Deci condițiile se schimbă dintr-o dată și simți că impulsul tînăr nu mai este același și nici nu mai știi cînd timpul a trecut și te-ai secătuit. De aceea zic că un artist trebuie să trăiască în condiții de reexaminare continuă.

— **Cu alte cuvinte, să fie într-o permanență stare de alarmă. Chiar dacă are familie. Nu mai e nevoie, cred, să reamintesc cazuri de artiști cu familie numeroasă care au putut totuși să fie și creatori excepționali.**

— Da, ceva în artist trebuie să fie în stare de alarmă. Vedem însă cum uneori starea aceasta de alarmă slăbește și de fapt clopotul alarmei nu mai răsună.

— **Ce v-ați gîndit să montați în România?**

— Desigur, mi s-au făcut propuneri concrete. La nivel de director de teatru entuziasmul e clar. Cred că toți directorii teatrelor din București ar vrea să vin să pun o piesă în scenă. M-a impresionat Dinu Săraru pentru promptitudinea cu care a acționat — chiar în prezența mea — în acest sens. Cred că și actorii — sau majoritatea actorilor — vor să lucreze cu mine. Ceea ce am cerut eu mi s-a părut ceva normal: un contract scris. La care nu am ajuns încă. Vreau de doi, trei ani să vin să pun în scenă Peer Gynt. Se pare însă că n-avea dorința mea nu găsește ecou.

— **Cum ați dori să iasă spectatorii de la o piesă montată de dumneavoastră?**

— Simțînd în ei forța foarte periculoasă și imediată a faptului că sint în viață acum.

— **Înțeleg că vă îngrijorează destinul planetei.**

— Da.

— **De ce?**

— Fiîndcă oamenilor le lipsește din ce în ce mai mult conștiința.

— **Datorită căruia fapt?**

— Unul au pierdut, au uitat care este rostul adînc al vieții.

— **Credeți că putem generaliza?**

— Da.

— **Eu nu cred. Sint atîția oameni care se zbat să păstreze valorile omului.**

— **Prea puțini reușesc.**

— **E totuși o speranță. Dar să vă întreb altceva. Se vorbește despre dumneavoastră ca despre un mare regizor. Dumneavoastră vă socotiți așa?**

— Nu.

— **Eram sigur de răspuns. Dar cum îl argumentați?**

— Pentru că nu am făcut încă nimic din ceea ce cred că trebuie să facă un mare regizor. Sper însă că mai am timp.

— **Dumneavoastră aveți ceea ce indeobște se cheamă un crez artistic?**

— Da. Fac teatru pentru a înțelega de ce trăiesc.

— **În ce măsură vă interesează omul?**

— Vreau să pricep ce drepturi am să mă scotesc superior unui cîine. Ce avantaje am și în același timp ce obligații am. Decî, în ce sens trebuie să se îndrepte eforturile vieții mele de om.

— **Sinteți — recunosc — ironic și citeodată aveți și umor. Vă este drag umorul?**

— Vă răspund indirect. Îmi plac, de pildă, mai mult comedii lui Shakespeare decît tragediile lui. El privește condiția umană zîmbînd nu cu ironie ci cu o înțelegere adîncă. Sintem așa cum sintem, dar în zîmbet e speranța. Dar de ce să mai discutăm cînd și așa acest interviu nu o să apară sau dacă o să vadă lumina tiparului o să fie amputat de cenzură?

— **Tot lipsînd din țară, e firesc să nu știți că la noi nu mai există cenzură. Așa că vă garantez apariția acestui interviu în exact acea formă pe care o stabiliți de comun acord.**

— S-o vād și pe asta.

— **Iat-o.**

GEORGE ARION ■

Pro memoria

● 12.II.1809 — s-a născut Charles Darwin, întemeietorul biologiei științifice și al concepției despre evoluția istorică a speciilor de plante și animale pe calea selecției naturale ● 1856 — Medicul Anastasie Fătu amenajează la Iași o grădină botanică ● 12.II.1915 — Apare la București săptămînalul Cronică, de orientare pro-modernistă, sub direcția lui I. N. Theodorescu-Arghezi și Gala Galaction, pînă la 31.VII.1916. La 12.II.1966 reapare la Iași, săptămînal, revista Cronică ● 12.II.1961 — Uniunea Sovietică a lansat prima stație interplanetară automată în direcția planetei Venus ● 12.II.1979 — A murit la Craiova V. G. Paleolog, poet, eseist, critic de artă și publicist, care și-a dedicat în-

treaga viață cercetării biografiei și operei prietenului său Constantin Brăncuși ● 1716 — La cererea Academiei din Berlin Dimitrie Cantemir redactează Descrierea Moldovei, sintetizînd cunoștințe istorice, geografice, etnografice etc. În 1771 apare în traducere germană la Frankfurt și Leipzig ● 13.II.1785 — Moare în închisoare Crișan, unul din conducătorii marii răscoală țărănești din 1784 ● 13.II. — 16.II.1910 — Congresul de reconstituire a Partidului Social-Democrat din România și al sindicatelor, care adoptă Statutul și programul partidului, cuprînzînd revendicări ca vot universal, legislație muncitorească, drept de asociere și de grevă, drepturi egale pentru femei, ziua de muncă de 8 ore, contract colectiv de muncă ● 13.II.1913 — Tratatul de înțelegere între guvernul maghiar și fruntașii Partidului Național Român privind si-

tuția românilor din Ungaria rămîn fără rezultat datorită opoziției guvernului ungar ● 13.II.1945 — În Piața Națiunii din București are loc un mare miting popular, la care 500 000 de participanți cer instaurarea unui guvern al F.N.D. ● 13.II.1965 — Darea în folosință la Institutul de fizică atomică a mașinilor electronice de calcul „Cet”-500 și „Cifa”-102 ● 13.II.1969 — Premiera comediei Travestii de Aurel Baranga în regia autorului ● 13.II.1980 — A fost realizat primul transplant renal din istoria medicinei românești la Clinica de chirurgie urologică de la Spitalul Fundeni din București ● 14.II.1821 — A murit Petru Maior, cărturar, filolog și istoric, militant de seamă al Școlii ardelenene pentru drepturile culturale și politice ale românilor din Transilvania ● 14.II.1831 — Se înființează Eforia spitalelor din București ● 14.II.1845 —

Ia ființă la București Asociația literară a Românilor, un paravan al „Frăției”, militînd pentru unirea politică a românilor ● 14—16.II.1948 — Conferința pe țară a femeilor la București. Se constituie Uniunea Femeilor Democratice din România ● 1966 — Apare monografia România în războiul antihitlerist. 23.VIII.1944 — 9.V.1945 ● 14.II.1969 — Se joacă în premieră piesa lui Teodor Mazilu, Tandrețe și abjecție ● 15.II.1781 — A murit C. E. Lessing, scriitor și critic de artă german ● 15.II.1840 — S-a născut la Craiova Titu Maiorescu, critic literar, estetician și om politic ● 1841 — Se tipărește la Iași volumul 200 rețete cercate de bucate, prăjituri, și alte trebi gospodărești de M. Kogălniceanu și C. Negruzzi, „prima carte de bucate românească sistematic ordonată” REGHINA VĂRVICI ■

Milenara creație materială și spirituală a poporului român este stabilă, continuă și unitară

Prof. dr. Nicolae Dunăre, 65 ani, cel dintâi etnolog român laureat al Premiului Academiei R.S.R. (1963); doctor în filozofie și în științe istorice; cooptat succesiv în Institutul Social Român, Societatea de științe istorice și filologice (vicepreședinte la filiala clujeană), Asociația slavistilor, Comisia de antropologie și etnologie a Academiei R.S.R., fondator al Cercului de etnologie de la filiala clujeană a Academiei etc. Membru al Uniunii Internaționale de Științe Antropologice și Etnologice (Paris), al Societății Germane de Etnologie, al Societății Franceze de Etnologie (Paris), al Societății Internaționale de Etnologie și Folclor (Liège), al asociațiilor de etnomedicină din Köln-Hamburg și Heidelberg. Adjunct al directorului Muzeului etnografic al Transilvaniei, șef al Sectorului de etnografie și artă populară (Filiala clujeană a Academiei), șef de colectiv în Comitetul de coordonare al Atlasului etnografic al României (Institutul de cercetări etnologice și dialectologice), coordonator al Cercului de etnologie medicală (Comisia de antropologie - Acad. R.S.R.) etc. Cercetări etnologice comparate în zece țări europene, participant la numeroase congrese de specialitate, cursuri universitare în multe universități europene.

— Mă gândesc la trel, orientându-mă după aprecierile de care s-au bucurat la noi și în rindurile specialiștilor din afară: **Trilogia etnologică transilvăneană**, alcătuită din monografiile regionale Interdisciplinare, de mari proporții: **Arta populară din Valea Jiului** (1963), **Tara Birsei** (1.1972, II.1974), **Bistrița Năsăud** (1977); **Probleme de etnologie medicală** (1974) precum și **Ornamentică tradițională comparată** (1979), o sinteză etnologică și etnoestetică personală.

— La Academia R.S.R. își desfășoară activitatea un Cerc de etnologie medicală. De când funcționează și în ce cadru?

— Cercul de etnologie medicală a luat ființă în cadrul Comisiei de antropologie și etnologie a Academiei Republicii Socialiste România, în primăvara anului 1979. Noul cerc de studii are ca țel să reunească tradițiile cercetărilor din acest domeniu desfășurate de unele școli interbelice: de sociologie (D. Gusti), de etnografie (R. Vuia), de folcloristică (I.A. Candrea) și, cu atât mai mult, cele de sub impulsul școlii etnomedicale create de V.L. Bologa, ca și din cadrul inușii al Comisiei de antropologie și etnologie a Academiei, în primul rând fiind vorba de filiala clujeană.

— Cum s-au desfășurat și ce tematică au îmbrățișat principalele manifestări academice de acest fel?

— Îndeosebi sub forma unor simpozioane anuale de etnologie medicală, caracterizate prin participarea specialiștilor din domeniile antropologiei, etnologiei, etnomedicinii, diverselor ramuri ale medicinei și farmacologiei, etnoistoriei, etnolingvisticii, prin vii și fertile intervenții informative, teoretice și metodologice. Simpozionul din 1979 a conferit o recapitulare a cercetărilor românești pentru fiecare din ramurile disciplinei. Cel de la sfârșitul anului 1980 a dezbătut mai multe aspecte ale problematicii etnologiei medicale la români: **Școli românești de etnologie medicală umană** (Nicolae Dunăre, coordonator al Cercului de etnologie medicală), **Anatomia omului în expresii lingvistice și folclorice** (Victor Săhleanu, Ion Oprescu, Laboratorul de antropologie), **Funcțiile etnoiatrice ale boetului** (Romulus Vulcănescu, secretarul științific al Comisiei de antropologie și etnologie), **Aspecte de psihiatrie populară** (Gheorghe Brătescu, Institutul de sănătate publică), **Practici medicale în perioada solstițiului de vară** (Ion Ghinoiu, Institutul de cercetări etnologice și dialectologice) etc.

— Care este legătura etnomedicinii cu practica?

— Aceasta se realizează mai direct prin mijlocirea procedurilor magice, etnomedicina nechirurgicală, etnofarmacoterapie, etnoetnologia, psihoterapia populară etc. Asocierile surselor medicale populare cu competența și rigoarea medicului specialist s-au dovedit de un real folos. În prezent, la noi, ca și în alte țări, funcționează laboratoare specializate în care se verifică și se prelucerează sursele de materii prime și tehnici practice de popor în cele mai diferite boli.

— Ce putem spune despre aportul etnomedicinii la dezvoltarea și eficiența farmacologiei și medicinei științifice?

— De la început, etnomedicina românească a acordat o mare însemnătate aspectelor practice farmaceutice-sanitare, profilactice-curative ale datelor reținute din vază și străvechea experiență populară. Un aport excepțional în valorificarea cunoștințelor etnomedicinale și etnobotanice se datorează specialiștilor de la Facultatea de farmacie (D. Gr. Constantinescu și colaboratorii), Institutul de cercetări farmaceutice (O. Bujor și colab.), Institutul de igienă și sănătate publică (Gh. Brătescu și colab.) din București, de la Institutul de medicină și farmacie din Tîrgu Mureș (I. Spielman, G. Racz etc.), Aplicațiile științifice medicale ale produselor farmaceutice întemeiate pe etnobotanică, ajunsă la nivelul fitoterapiei contemporane, își asociază chimia analitică, extractivă și fitochimie, studiul acțiunii principiilor active din plante, studiul acțiunii produselor de origine vegetală asupra microorganismelor patogene, plantele medicinale jucând astăzi un rol important în prescripțiile medicale și în produsele farmaceutice. Organoterapia din medicina populară românească are acoerire, din punct de vedere științific, în proporție de 50 la sută, cu o eficacitate reală, confirmată de biochimia contemporană. În laborator și în practica spitalicească s-a verificat valoarea terapeutică a unor produse vegetale, a unor diuretice de origine vegetală, a unor elemente de fizioterapie și dietetică experimentate de veacuri în etnomedicina românească.

— Cercetările de etnologie medicală românească conferă, firește, aport etnoistoric, etnocultural. Ați vrea să ne precizați cât e el de substanțial?

— Exercițiul unor procedee de psihologie medicală în medicina traco-dacilor, procedeele psihoterapeutice populare, funcțiile etnomedicinale ale descintecului, durata determinată a rostirii acestuia însoțitor magic-folcloric al preparării empirice a unor medicamente populare sint atestate încă din antichitate (Platon, dialogul Charmides), odată cu precizarea, al cărei aport etnoistoric este evident, că medicii greci au admirat la vindecătorii traco-daci faptul că se adresa mai întâi sufletului bolnavului și apoi maladiei însăși. O deosebită însemnătate etnoistorică, dezvăluind și un important fond etnocultural autohton, dăcic, o au consemnările a circa 40 de denumiri dăcice ale celor mai valoroase și frecvente plante medicinale datînd din primul (Dioscoride) și al treilea secol al erei noastre (Pseudo-Apuleius). Chiar primele cărți medievale apusene (Tabernaemontanus, 1588; Johannes Bauhinus, 1641; Mentzelius, 1682 etc.) care, pe lângă alte denumiri „valahe” de plante medicinale, consideră românești și termenii dăcici consemnați de anticul Dioscoride.

— Indelungate cercetări românești întregite și comparate îndeosebi cu datele furnizate de cercetările din țările învecinate, redate prin cercetări proprii în toate zonele pastorale românești, au dezvăluit, pe teritoriul Daciei și în regiunea europeană înconjurătoare, continuitatea fenomenului etnocultural al trepanării din medicina umană antică și medievală, în etnozoome-dicina pastorală medievală și modernă la

români. Dealtfel, vechimea cunoștințelor etnomedicinale și continuitatea practicilor farmaceutice etnobotanice la țărani români au fost relevate de o seamă de savanți iluminiști; români și din rindul naționalităților conlocuitoare.

O semnificație etnoistorică și etnoculturală specială este scoasă în relief de funcțiile familiale ale femeii daco-gete, daco-romane, ca elemente tradiționale de sănătate și stabilitate comunitară. Femeia a fost depozitara și transmițătoarea credințelor, cunoștințelor și practicilor etnomedicinale, etnobotanice, magice medicale și etnofarmacaceutice, desfășurarea acestora fiind circumscrisă la vatra casei, vatra gospodăriei și a comunității satești. Acestor fenomene s-au alăturat fapte referitoare la interdicția sau absența femeii, din motive sanitare, magice și comunitare, în desfășurarea unor momente din cadrul ocupațiilor agricole, pastorale, meșteșugărești etc. Acestea prezintă o semnificație deosebită din punctul de vedere al etnogenezei poporului român. Din bogăția de materiale etnologice românești și europene rezultă că ne aflăm în fața unei moșteniri autohtone traco-dace prin care, din acest punct de vedere, cultura poporului român se diferențiază atât de cultura greco-romană, cit și de cultura slavă. Credințele și obiceiurile respective au o vechime foarte mare, relevînd pe această cale existența de vreme îndelungată a unor așezări omenești de bază, altele decît „sălașele” pastorale temporare pentru vatrul sau iernatul turmelor și decît „hodăile” pentru practicarea agriculturii în afara vetrei satului. Femeia, înălțurată parțial ori în întregime de la unele momente din desfășurarea anumitor ocupații dincolo de „poarta țarinei”, rămînea înăuntrul satului, îndeletnicindu-se cu celelalte funcții specifice, economico-casnice, sanitare, familiale ori comunitare.

— În încheiere, vă propun să împărtășiți cititorilor revistei „Flacăra” ceva legat direct de atelierul dv. științific, din care au rezultat o seamă de valoroase monografii și sinteze etnologice. Ce lucrări finalizate în prezent, ce vă propuneți să abordați în viitor?

— Fără îndoială, etnologia medicală constituie o preocupare stăruitoare pentru mine, cu remarcabile posibilități retrospective etnoculturale și etnoistorice, precum și cu numeroase șanse de valorificare în interes social-sanitar. Dar, ca etnolog, cercetările mele au îmbrățișat o paletă tematică mai largă. Înainte de mijlocul anului, la „Meridiane”, va apărea „Arta în Munții Apuseni”. În încheierea programului trilogiei carpatice transilvăne, împreună cu redacțiile de specialitate ale Editurii Academiei și Editurii științifice și enciclopedice, pregătesc pentru tipar volumul al treilea al monografiei etnologice „Tara Birsei” și „Civilizația tradițională în Curbura carpatică nordică”. Tot în acest an, Editura Dacia pregătește pentru tipar monografia tematică națională „Arta broderiei la români”, pe care am elaborat-o de-a lungul a trei decenii de cercetări. De curând din același demers îndelungat, am înscris în planul Academiei de științe sociale și politice un tratat de „Etnologie estetică”. Pentru considerente de interes cultural mai larg, acesta va fi premers de o lucrare sintetică, intitulată provizoriu „Estetica artei populare”.

— În toate lucrările, consider de datorie mea să adîncesc, prin tipuri specifice de răspuns etnocultural și etnoartistic, etnogeneza poporului român, fenomenul stabilității, continuității și unității în varietate a creației lui materiale și spirituale, funcția complexă unificatoare a lanțului carpatic ce adăpostește un mare număr de vetre etnoculturale, precum și apartenența noastră europeană.

— Vă mulțumim și vă urăm îndeplinirea proiectelor.

OPREA GEORGESCU

Cronica șoselei

„Nu era băut și nici obosit”

Deși numărul fumătorilor — avertizați zilnic de pericolul care îl prezintă „larba dracului” — se pare că scade mereu, totuși, unii mai trăiesc din „fumat”, ca de pildă C.G. din Constanța care se ocupa cu repararea brichetelor. Nu demult, i-a venit în vizită de la Botoșani, tatăl său, în vîrstă de 60 de ani.

„Am stat în comă, dragă Ghiță, spunea bătrînul, 6 zile. Nu ți-am dat telefon, n-am vrut să te neliniștesc. Am căzut de pe schelă. M-am lovit tare la cap, dar doctorii spun că dacă am liniște mă vindec. De aceea am venit la tine”.

Ghiță s-a gândit că o plimbare cu mașina prin țară îl va ajuta pe bătrîn să mai uite de necazuri.

În nopatea de miercuri, 4 februarie spre joi, și-a instalat tatăl pe locul din dreapta al autoturismului și a demarat spre București. Conducea cu prudență, evitînd demarajele și frînările bruște. Chiar în afara localităților nu depășea 70 de km pe oră. „Cu rana gravă care a suferit-o la cap, numai de emoții nu are nevoie bietul tata”, gîndea Ghiță.

La București au ajuns la ora 5 dimineața și echipajul a descins la hotelul „Muntenia”. Au dormit pînă la 11,00. „Dragă tată, mata n-ai fost în București de prea multe ori. Vreau să-ți arăt cite ceva din Capitală”. Prea multe n-au văzut fiindcă bătrînul, încă slăbit după boală, nu rezista la umblatul pe jos. Deși

scurtă, plimbarea prin București i-a dat lui Ghiță o satisfacție la care nici nu îndrăznea să se gîndească: achiziționarea unor volume extrem de valoroase despre istoria pămînturilor dobrogene. Deși moldovean get-beget, studia cu pasiune trecutul ținuturilor românești de lingă mare.

„Dragă tată, așa cum ți-am promis, mergem cu mașina la Botoșani, dar nu pe drumul cel mai scurt, ci pe la munte.” Au plecat la ora prînzului din București și pe la 6 seara erau în Sinaia. Au tras la „Montana”. Bazinul de inot, sauna, luxosul hotel l-au dat gata pe bătrîn. „Nu m-a obosit atît Bucureștiul, drumul, cit cele văzute în Sinaia. Nu vreau să mănîc nimic, ci doar să dorm”.

A doua zi (vineri) pe la 8,00 dimineața, fiul cu tatăl erau din nou gata de drum. Peisajul alpin, zăpada imaculată, aerul pur l-au uimit pur și simplu pe bătrîn care făcea pentru prima dată cunoștință cu Valea Prahovei. Au ajuns la Brașov, mașina a virat la dreapta pe drumul spre Moldova și la mijlocul zilei erau deja la Oituz. Aici, la niște rude, care deși luate prin surprindere, au reușit totuși să pregătească rapid un excelent preaz țărănesc, echipajul nu a zăbovit prea mult, reluîndu-și cursa.

Seara, tatăl și fiul serveau cîna la cel mai elegant restaurant din Suceava. Bătrînul, impresionat peste măsură de

cele văzute pe itinerarul parcurs, nu știa cum să-i mulțumească fiului pentru călătoria care i-o oferise. „Moare omul și nu știe ce frumuseți ascunde pămîntul ăsta al țării.” „Ți-a plăcut, tată, cum te-am dus?” „Nu mă pricep deloc la mașini, dar pot să-ți spun că nu mă simt deloc obosit. Asta înseamnă că conduci bine. Bravo, Ghiță!”

Satisfăcuți, fiecare în felul lui, tatăl și fiul au plecat la culcare.

A doua zi pe la 9 dimineața, cei doi erau la Botoșani. La casa părintească erau multe de făcut. Au curățat, au spălat, au șters praful, au udat florile, după care Ghiță, din nou la volan, cu tatăl alături, a plecat în piață.

„Capului matale beteag îi trebuie o căciulă călduroasă”, i-a zis tatălui. Ghiță, în clipa cînd introducea mașina la parcare din apropierea pieței orașului. Au găsit o căciulă frumoasă, cumpărată fără tocmeală de fiu în schimbul sumei de 1700 lei.

„N-are rost să mai mergem pe-acasă, totul acolo e pus la punct, așa că tată, vom pleca spre Constanța. Ne mai oprim noi pe drum să vezi și mata ce s-a mai construit și în orașele Moldovei. Oprim la „Hanul Ancuței” și ne ospătăm cu bucatele simple dar bune care le-am cumpărat la Botoșani, brînză, slănină, ceapă, așa cum mîncam cînd eram copii.”

Exact la ora prevăzută, echipajul intra în curtea hanului. Au mîncat bine, n-au băut decît apă minerală. (De menționat că pe tot parcursul călătoriei nici tatăl și nici fiul nu au consumat un gram de alcool) și au pornit din nou la drum. Au rămas în urmă Fălciștii, Romanul. Drumul drept, uscat și liber imbia la

viteză. Între tată și fiu s-a declanșat un viu dialog. Impresiile din copilărie ale fiului, amintirile legate de momentele grele prin care a trecut tatăl după accidentul suferit, alternau cu comentariile despre orașele, drumurile, locurile vizitate în cele două zile. Apoi discuția a trecut în domeniul pieilor, al blănelor în care Botoșaniul era atît de renumit. Pe neașteptate fiul apăsă fără să-și dea seama tot mai mult pe accelerație. Acul vitezometrului urcă către sută.

„Parcă uitasesm că mă aflăm la volanul mașinii. Discuția cu tatăl meu m-a absorbit atît de mult, încît șoseaua devenise ceva secundar, mă uitam din cînd în cînd în față, la drum, însă atenția și privirea imi erau concentrate spre tatăl meu. Să vă spun sincer, nu credeam că șoseaua goală imi poate oferi vreo surpriză”.

Ce-i drept, pe șosele circula încă destul de bicicliști fără nici un fel de mijloace de semnallizare. Pentru oamenii volanului ei constituie deseori adevărate capcane. Lupu Vasile (tată a trei copii) își echipase însă perfect bicicleta cu citeva zile înainte. „Nu vreau să-mi rămină copiii orfanți, mai bine să pun un ochi de piscică în plus, decît să mă lovească vreunul”.

Vasile a fost lovit în plin și dus pe capotă aproape 40 de metri, după care a fost aruncat în șanț, decedînd pe loc.

„Totul începuse atît de frumos, spunea Ghiță după accident, tata era atît de fericit și eu de asemenea. Știu, voi fi pedepsit, dar cea mai mare pedeapsă este pentru mine moartea acestui om și familia rămasă fără tată”.

VICTOR BEDA

Călărașii traversează clipele unei schimbări la față asemănătoare intrucivta cu o trecere de la adolescență la maturitate, cu o scăpare de sub tutelă. Numai că acest melancolic oraș de la Dunăre, Călărași, se desparte de o tutelă decursă din împrejurări asupra cărora nu și-a putut întinde puterea, tocmai datorită faptului că maturitatea sa anterioară, din anii în care a mai fost reședință de județ, și astăzi stăruie în amintirea oamenilor ca o maturitate lincedă, trenind în întâmplări lipsite de o vocație rostuitoare în veac. Și orice schimbare la față decurge firesc atunci când soarta de ieri a fost cea care a fost și nu alta, atunci când destinul de azi, la rindul lui, este un destin meritat. Dar nu e mai puțin adevărat că orice maturitate se împarte în două tinereți distincte. Dintr-o tinerețe într-alta, orice comunitate de oameni perpetuează câteva ciștiguri-statornice, sau renunță la o sumă de obiceiuri ce i-ar împletici mersul spre viitor. Astfel încât, și aici, în Călărași restaurați peste noapte în demnitatea de reședință a unui județ reapărut pe harta țării, problemele care se pun sint aceleași, ale opțiunilor. La ce renunțăm? Cu ce plecăm mai departe?

Și nu mi-a mai rămas decât să derulez înapoi câteva dintre filele încărcate ale carnetului de reporter. Nu foarte multe file, adică mișcându-mă încă între hotarele celor ce nu au apucat să se îngâlbească. Și ajung foarte repede acolo unde mi-am propus să ajung. Nu mai demult decât în toamna anului trecut, prin septembrie, îi solicitasem tovarășului Vasile Martin, primarul de atunci al municipiului Călărași, un succint interviu. Și abia acum înțeleg că ne-am învîrtit împreună jur-împrejurul unei speranțe căreia doar în trei-patru luni i-a fost dat să devină realitate palpabilă. Întors cu gândul la trecutul linced al Călărașilor, tovarășul Vasile Martin ne mărturisea că orașul a păstrat, totuși, printre tradițiile sale, conștiința de lider al zonei în care dăinuie de câteva sute de ani. Și am consemnat scrupulos mărturisirea de atunci, fără să bănuim că interlocutorul nostru va deveni astăzi prim-secretar al noului județ Călărași. Apoi, tovarășul Vasile Martin ne-a așezat față în față cu toate datele destinate să ne incredinteze că municipiul Călărași traversează o nouă tinerețe, ca parte integrantă a unei maturități ridicată la cote noi de civilizație. De asemenea, am consemnat scrupulos argumentația sa, fără să bănuim că bătrînul oraș de la Dunăre va deveni astăzi reședința noului județ Călărași. Și, desigur, nu ne prevalăm de darul premoniției, dar faptele sint fapte: interviul la care ne referim a apărut în presă, negru pe alb, în Flacăra nr. 37 din 11 septembrie 1980, județul Călărași există și municipiul Călărași, iată, este reședința lui.

Am revenit în Călărași, în primele zile ale acestui februarie, cu sentimentul că am intrat într-o haină prea strîmtă. Și, totodată, cu sentimentul că ne va fi peste măsură de greu să ne integrăm unui rost, de vreme ce prea puțină lume dispune de timp din care să rupă și pentru noi. Încăperile sediului provizoriu al Comitetului județean Călărași al P.C.R. sint vraise: se zugrăvesc, se reamenajează, își refac circuitele în funcție de o logică nouă. Portarul, tremurînd într-un hol neîncălzit, în spatele unei uși destinate pînă ieri altor scopuri, te întreabă atît: vii cu treburi sau fără treburi? Și îi crede pe toți pe cuvînt. Renunță să mai cerceteze legitimațiile interlocutorilor de circumstanță, și datorită faptului că multe și-au pierdut valabilitatea, pe umerii posesorilor lor apăsînd sarcini noi, și, de asemenea, pentru că multe au fost emise de instituții asupra cărora puterea de cuprindere a gândului său încă nu s-a întins. Pe ușile proaspăt vopsite sint prinse în pioane petice de hirtie cu inscripții sumare: investițiile, zootehnia, sau contabilitatea, iar profesorii nu le rămîne decît să se întrebe: investițiile cui? zootehnia cui? contabilitatea cui? În oraș, clădirile cît de cît prestante și potrivite să îngăduie între zidurile lor o instituție sau alta, indispensabile unui județ, se îmbracă și se dezbracă la repezeală de schele, miroase peste tot a var și a tencuială proaspătă. Conducătorii de instituții recent înființate, unii dintre ei poate obișnuiți cu interfoane și secretare cu blocnotul deschis la orice oră a zilei, se mută de colo-colo cu actele înghesuie în genți de voiaj îndelung hărtănite în concedii și delegații, dar mult mai încăpătoare decît serviciile diplomat generatoare de o eleganță seniorială căreia Călărașii din aceste zile încă nu-i simt nevoia. Și nici nu apuci bine să găsești un om anume, cu înfrigurare căutat, și să te așezi cu el la un colț de masă, pentru o nota cîte ceva din noima vinzolelii acesteia, că te-a și deranjat un zugrav care și-a uitat pe calorifer fie șpaclul, fie canciocul, fie o bidinea sau mistria.

In sfîrșit, am găsit un om, pe inginerul agronom Emil Luca, fost director al I.A.S. Mircea Vodă și devenit peste noapte director al I.A.S. Călărași și stăruim câteva clipe împreună în anticamera secretarei, o femeie blajină, între două virste, care nu a apucat încă să-i devină secretară, înaintea unei uși deschise spre un birou care ar fi trebuit să fie chiar biroul lui, al lui Emil Luca, și în care încă n-a izbutit să pătrundă. Dincolo de ușă se hotărăște soarta sediilor a trei instituții evident importante în existența viitoare

a județului reinstaurat recent în drepturi: direcția agricolă, trustul I.A.S. și trustul S.M.A. Dincoace de ușă se exprimă și temeri: am găsit aici un șef de fermă — ne mărturisește interlocutorul — care vrea să rămînă șef de fermă; pe de altă parte, pe canale diverse, se exercită presiuni asupra mea să-l conving să renunțe la șefia de fermă și să accepte o muncă de birou, la direcție, sau în altă parte. Alături, tovarășul Marin Capizisu, proaspătul secretar cu probleme agrare al noului județ Călărași, în fața unor probleme cvasiinsolubile, bate cu pumnul în masă, ritmic, aparent mecanic, dar profund îngîndurat, în nici un caz pentru a se impune în acest fel anturajului său, ci pentru a se stimula pe sine, pentru a se scutura de propria sa oboseală. Dede-subt, la parter, telefonista amenință cu demisia: comenzile telefonice i-au sufocat centrala minusculă. Deasupra, la etaj, se refac socotilele: cîți oameni au loc la Cuza Vodă? Cîți oameni au loc la Mircea Vodă? Cîți oameni au loc aici, la I.A.S. Călărași?...

Și la Călărași, după câteva cuvinte întoarse reporterului de tovarășul Vasile Martin, m-am convins că toată zbaterea aceasta are un rost: nu este vorba de

gest de prestidigitatie, a izbutit să facă rost de două cafele și, totodată, a tras zăvorul între noi și, paradoxal, chiar univervul despre care urma vorba. Deci, Dumitru Simionescu, vicepreședinte... Asta e mai puțin important, decide amfitrionul, desfășurînd pe un birou împeștriat cu pi-cături de var un vraf de hirtii închise pînă atunci într-o geantă de voiaj jerpelită. Și adaugă: peste noapte? pe neașteptate? Nimic mai neadevărat. Vă voi dovedi...

Intr-adevăr, am revenit la Călărași în primele zile ale acestui februarie, cu sentimentul că am intrat într-o haină prea strîmtă. Jurisdicția municipiului se întinde acum asupra unui teritoriu de 478 000 ha cu 342 000 locuitori, cu domiciliile acolo, în Călărași, sau în orașul Oltenița, sau în alte 50 comune compuse, la rindul lor, din 109 sate. Într-un fel, cuvintele peste noapte, pe neașteptate sau miraculos, cînd ne referim la devenirea de astăzi a municipiului, chiar nu se justifică. Ca putere industrială, Călărașii, laolaltă cu Oltenița, au fost pregătiti pentru această metamorfoză: numai în anul în curs, producția marfă industrială a noului județ, bazată

de oameni obișnuită cu distanțe ce în ce mai scurte între un gînd și trunerea în faptă a acestui gînd. E adevărat, în Călărași ultimului deceniu construit mult, intens, durabil, dar un pe amplasamente și în tipare arhitecto hotărîte în altă parte, de oameni care apreciat dimensiunile și menirea ace pămînt doar din planuri și hărți, și i-au respirat aerul, nu au auzit bătaia inimă din adîncul său răcoros, reavăn consecință, înfățișarea așteptată a Călășilor încă nu s-a încheiat pe măsura a-rațiilor investite în ea. Ea încă rămîne cîmp deschis de speranțe, de inițiative activitate, de luptă. Și cu toate că i sau altul, și în această privință, acrediză cuvinte de ordine firești în împrejurile date — să cerem tot ce ne trel acum, astăzi, cînd sintem la început, p tru că mai tîrziu vom fi tratați cu măs comună a tuturor județelor țării!... —, pornit și în acest domeniu cu dreptul, ceea ce trebuia pornit.

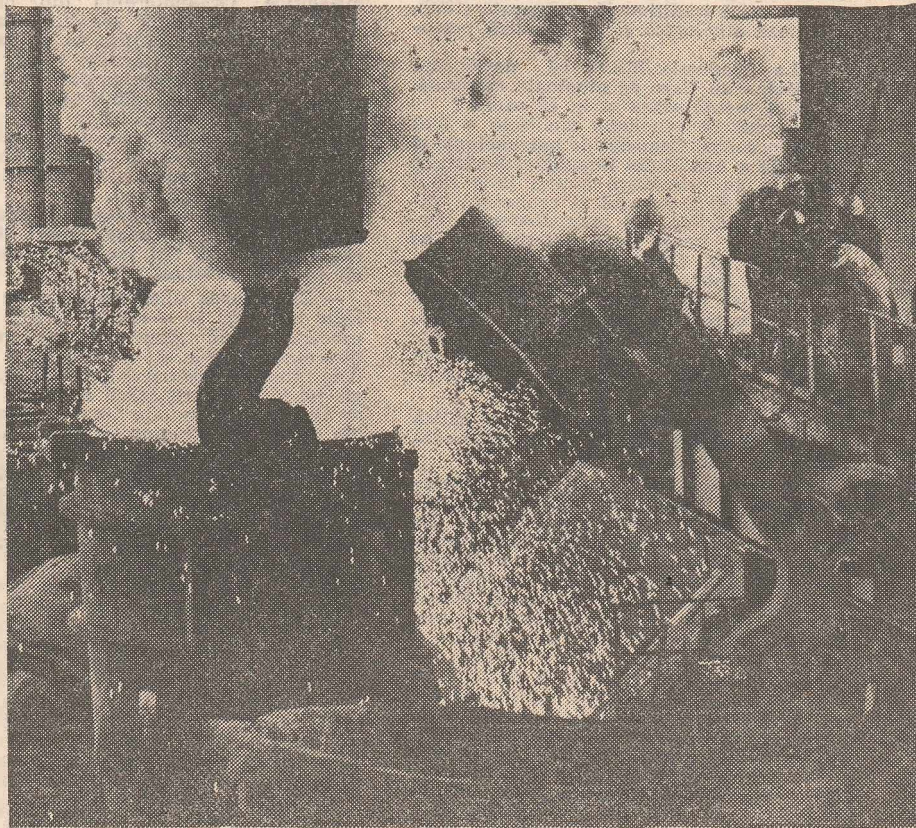
O primă urgență: arhitectul Tra Popescu reactualizează defa urbanistice și arhitectonice viitorului centru civic al mun piului Călărași, investindu-l cu amploare cuvenită funcțiilor lui de ac A doua urgență: la Slobozia — asta e tuția, nu s-au aflat nici răgazul și rațiunea să mai fie transportată aici, u de drept îi este locul!... — se reactu zează și se toaletează macheta schitei sistematizare a municipiului, spre a prezentată, curînd, organelor superio de partid și de stat. La rîndul lor, proi teile edililor și constructorilor călărăș pentru anul în curs și-au anexat obiect ce ar putea să facă figură modestă p comparație cu scara altor reședințe județe: 3500 apartamente, un hotel cu locuri, extinderea spitalului municipi un corp de 470 locuri, o policlinică de plantat în cartierele dens construite, școală cu 24 săli de clasă, un liceu înd trial de metalurgie, un grup școlar au două creșe cuplate cu grădinițe. Dar e vorba, bineînțeles, de obiective integr cu temeinicie în statura urbană de mi a Călărașilor. Totodată, proiectele ed lor și constructorilor iau în seamă edif care tin de rang și prestanță: în pri rînd un sediu politico-administrativ respunzător, o piață centrală croită ge ros și cutezător, un teatru, o casă de c tură, cinematografe noi, o sală polivalei bibliotecă, muzeu. Și va veni și vren monumentelor de miine ale Călărașii deoarece este limpede pentru toată lun că dorbanțul de altădată, sufocîndu de zeci de ani într-un spațiu strîmt, ș cam făcut datoria. Acesta fiind adevăru nu altul: odată cu accesul la o demnit nouă nimic nu se încheie, ci totul înce începe...

Și nu o dată, peste toate proiectele, ridică la o înălțime cuvenită și gîndul acest oraș de margine, dar întotdeat aproape de inima țării, ar merita o rac dare mai strînsă la viață, destinele și, i plicit, drumurile acestui popor. Deoca dată, calea ferată Călărași-Ciulnița este curs de dublare, dar se cer refac drumurile ce traversează județul c nord la sud, de la est la vest. Curînd, nă radă portuară a marelui combinat sider gic, destinat să producă în viitor nu puțin decît zece milioane tone de oțel tr-un an, va deveni realitate, dar se c reluat și transportul de pasageri între calitățile riverane Dunării, în primul r între Călărași și Oltenița, un mod al oan nilor de a se mișca în lume care a amoi aici cam demult. Apoi, este drept, Că rașii beneficiază de un prefix, însă un c cuit telefonic județean integrat răm un deziderat al melegului. Și, la ur urmelor, de ce nu ar avea dreptul inin sul vicepreședinte Dumitru Simionescu viseze aici și un turn de retransmitere programelor de televiziune și, totodată, ce nu am acorda acestui vis dreptul să împlinesc? Doar o amplă și destoin schimbare la față a unui municipiu margine nu înseamnă nimic altceva de o față nouă a țării...

Așa este și, deocamdată, nu altă am desigur la Călărași, în p mele zile ale acestui februar cu sentimentul că am intrat, i preună cu oamenii lui, înt haină prea strîmtă. A fost o iluzie și r rajul ei s-a prăbușit în tîndări abia atu cînd m-am prins în vîrtejul ce cutreie de la un capăt la altul orașul. Pînă duș amiază, tîrziu. Apoi am înregistrat un f de duzină, dar cu semnificația lui: la r taurantul Intim, din lipsă de clienți, n nu s-a mai făcut focul în sobe și dacă s rui în saloanele lui doar un sfert de ce nu mai mult, îți sar rinichii de la locul de frig. Pustietate absolută și la Pescăi chiar spre seară, pentru că oamenii acum alte treburi, alte rosturi. Străin fii de aceste rosturi nu-ți mai rămîne de să te infunzi în bezna unui cinematog sau să tragi un loz în plic, să cîștigi t lei, să mai tragi o dată și, apoi, să decl faliment, cu o înțelepciune la care plav nul dinaintea ta, numai bun pentru muncă intrucivta mai demnă, nu prea acces. Numai noaptea, foarte tîrziu, p camerele înalte ale hotelului Arcadia, c lători de pe alte meleaguri, aspiraiți și în vîrtejul despre care am adus vori suflă pe rînd, cu nădejde, în jarul anen de sub lemnele așezate în cruce, sicții cenușa ce le răbufnește în ochi. Și ce str niu sună, în frîgul cumplit al hotelului c lărășean, străvechiul adagiu et în Arcat ego. Ce straniu și promițător totodată...

MIHAI PELIN

CĂLĂRAȘI

Peste noapte? Pe neașteptate?... Oricum, o dorită și destoinică schimbare la față...

instituții care-și anexează, fie cum o fi, oameni de oriunde și de orice fel, ci de oameni ai locului, devotați unei idei transpuse în faptă, care devin instituții, așezîndu-le de pe acum temeliiile trainice ale activității viitoare, din mers, orientîndu-le din pornire spre rosturile lor firești, necesare, indispensabile. Nervii de circumstanță ai unei telefoniste, decăderea temporară a portarilor din atotputernicia lor de cerberi ai usilor oficiale, necazul soferului de la I.A.S. Mircea Vodă de a fi fost evacuat dintr-o clădire destinată de edilii sediului procuraturii județene și bucuria aceluiași, simultană, de a fi fost instalat într-un apartament al unui bloc nou, ceea ce omul, de fapt, își dorise demult, nu sint decît întâmplări episodice, marginale, care au haz sau n-au haz, dar oricum se vor dovedi pasagere. Important este altceva. Important este adevărul că în subtextul acestei vînzoleli, inevitabile și numai aparent dezlinate, se structurează o realitate tonică, între hotarele căreia goana după sedii și funcții a devenit demult superfluă. Fiind vorba despre un adevăr asupra căruia nu ne-am îndoit niciodată, asta neînsemnînd că nu ne-am fi rezervat și dreptul de a-i căuta confirmarea. Și am căutat confirmarea aceasta, cum este lesne de înțeles, chiar dincolo de o etichetă fixată provizoriu în pioaneze, chiar dincolo de o ușă proaspăt vopsită, chiar într-un birou în care zugravii reveneau dezinvolti să recupereze un cancioc uitat, o mistrie, o bidinea sau un șpaclu. Pînă cînd nu au mai găsit ușa deschisă. Pentru că, la urma urmelor, tovarășul Dumitru Simionescu, vicepreședinte provizoriu al Consiliului popular județean Călărași, parcă printr-un

esențial pe activitatea întreprinderilor acestor două localități urbane, se va ridica la 7,2 miliarde lei, prin eforturile unui personal muncitor care numără 91 700 oameni. Valoarea investițiilor planificate pentru același an calendaristic? 4,8 miliarde lei, dintre care 2,5 miliarde în lucrări de construcții montaj. Și, în plus, aici e aici, de acum înainte Călărașii vor trebui să coordoneze realizarea unei producții globale agricole de 4,8 miliarde lei. După ce ani la rînd municipiul a stat cu fața întoarsă mereu spre oțel și spre puterea oțelului, după ce au fost date în funcțiune, în cadrul noului combinat siderurgic, primele două cuptoare electrice și, apoi, prima linie de turnare continuă, realizată cu utilaje în întregime uzinate în țară, călărășenii au început să-și întoarcă privirile spre viitoarea lor platformă industrială, care, fără îndoială, va avea un profil agro-alimentar. Sint necesare aici un abator modern, o fabrică de mezeluri, o fabrică de bere și malț, o fabrică de lapte și produse lactate derivate, un sector de industrializare și semiindustrializare a peșteului, o fabrică de piine, o ciupercărie și multe altele. Și primul care ne incredintează că viitorul tuturor acestor întreprinderi văzate poate fi real asigurat este inginerul Nicolae Zainea, directorul noii direcții agricole a noului județ Călărași.

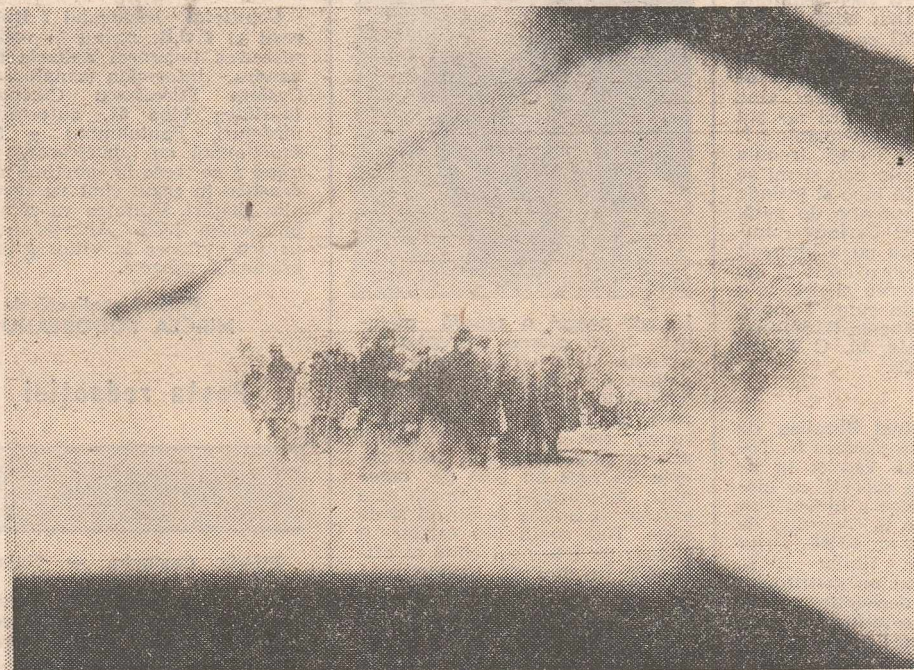
Dar călărășenii, acum, mai au de împlinit o datorie și față de însuși aspectul orașului lor. Accesul la o nouă demnitate a municipiului de la Dunăre încă nu este totul cînd chipul însuși al acestei noi demnități, urbanistic și edilitar, încă nu este concludent, încă suferă de neîmpliniri, încă traversează nostalgii firești într-o comuni-

(Urmare din pagina 1)

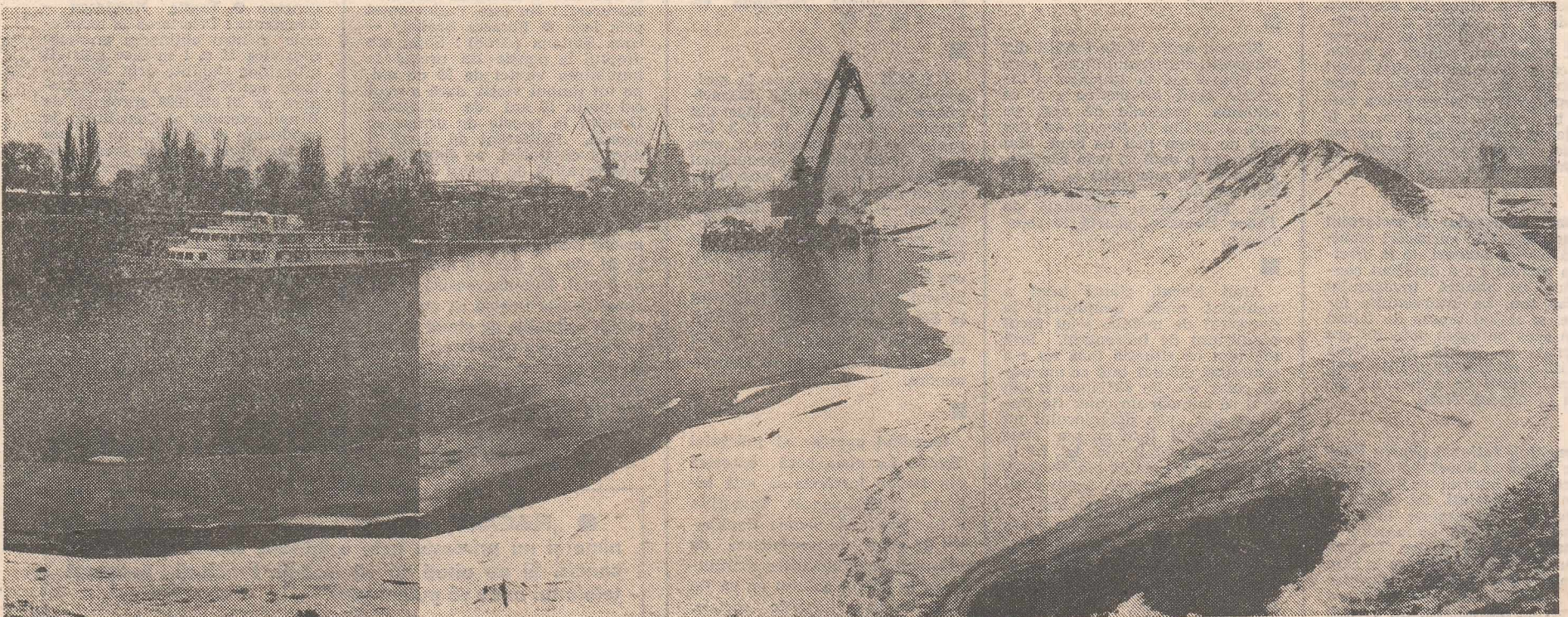
GIURGIU

Un județ care se naște...

națat dormitoare comune... De aici, de la fața locului, oamenii — care erau și înainte ai județului — au înțeles ei înșiși mai exact ce înseamnă necesarul giurgenilor de două mii de apartamente, iar ideea de a nu lăsa nici o instituție „agățată” în vreun fel de București, oricite greutate ar exista deocamdată, este absolut excelentă. Fiindcă una este să mai ai o „supapă” justificatoare și alta să pășești în județ cu convingerea fermă că ești unul dintre locuitorii lui. Una este să știi că alții doresc casă și alta să cauți să ieși, odată cu ei, și tu din starea de provizorat pe care, un timp, trebuie s-o mai accepte mulți. Ascultându-i pe noii giurgeni îți dai deja seama că „vād” altfel gropile de pe unele străzi, se uită altfel la spațiile unor vitrine, privesc cu alți ochi unele probleme de sistematizare etc. Multe de altfel, gîndesc ei, trebuie acum „întoarse” spre Giurgiu: muncitorii care fac naveta la București sînt căutați pentru nevoile locale; difuzarea presei (pe care o asigură Bucureștiul, deci de sus în jos) trebuie și ea „întoarsă” pentru a pleca în raze de la Giurgiu spre toate localitățile; transporturile auto, reorientate și după același nou sistem solar giurgen etc., etc.

...Astfel, județul prinde puls. Un puls nou, rezultat al unei idei de excepție, care este însăși constituirea lui, și pentru care cei aproape patru sute de mii de giurgeni sînt recunoscători secretarului general al partidului, omul căruia îi este dragă ideea înfloririi egale a tuturor grădinilor țării...

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Se mai face încă risipă de muncă și materiale în domeniul abonamentelor la transportul în comun, ne scrie **Gheorghe Ungureanu** din Clocănești, județul Argeș. De aceea aș propune o nouă organizare, în sensul că persoanele care doresc să poată beneficia de abonamente trimestriale și chiar anuale. Cum este vorba, cred, de sute de mii sau poate milioane de oameni care circulă în localități sau între localități, economia de timp și de hirtie ar fi considerabilă. De asemenea, costul ar putea fi reținut la unități, din retribuții, așa cum se procedează cu chiriile.

Sint Marin Neculcea din București, str. Dr. Ralet 42, sector 3. După 6 ani de folosință, bicicleta mea Pegas a rămas în pană de cauciuc. Nimic de zis, după atîta timp era de așteptat. Numai că, încercînd să cumpăr unvelopă și cameră pentru roata din spate de la magazinul specializat din str. Doamnei, mi s-a răspuns să mai încerc în septembrie. Așa am făcut, apoi am încercat și în decembrie, tot degeaba. Acuma sigur că pînă la primăvară mai este, dar am considerat că e mai bine să sesizez din timp, pe această cale. Ministerul Comerțului Interior. Poate nu se știe că și cauciucul e supus uzurii.

Sînt abonat pe întreg anul la Flacăra și la Sportul, dar pînă astăzi, cînd vă scriu, 20 ianuarie, nu am primit decît cite un singur număr din fiecare: Flacăra din 1 ianuarie și Sportul din 5 ianuarie. M-am adresat poștei locale cu mai multe plîngeri și mi s-a promis că se rezolvă. Eu însă vreau o rezolvare nu doar teoretică, ci și faptică. (**Mihailache Sergheievici** din Vaslui, str. Păcii bl. B 1-6, sc. B, ap. 12).

L.M.M.N. Baia Mare, referitor la articolul privind poluarea apărut în numărul din 30 octombrie al revistei. Cu toate că întreprinderea s-a extins mereu, datorită măsurilor complexe întreprinse pe linia depoluării, măsurătorile determinate de OMSPA în 9 puncte reprezentative din Baia Mare arată că de la an la an se înregistrează o scădere a concentrației de noxe. Concentrația medie anuală în 1976-1979 a fost de 0,280 mg, 0,153 mg, 0,091 mg, 0,132 mg bioid de sulf pe Nmc aer, față de concentrația maximă admisă de 0,750 mg/Nmc. În ce privește invenția amintită în articol, l-am invitat pe autor în vederea discutării posibilităților de aplicare a brevetului pentru combaterea poluării în municipiul Baia Mare.

Consiliul popular al sectorului 2 București. În ședința Comitetului executiv din 13 decembrie 1980 i s-a aprobat tovarășei **Stan Elena** (a cărei locuință intră în demolare) închirierea unui apartament de 2 camere din fondul locativ de stat.

Consiliul județean al sindicatelor Cluj. Pe baza celor relatate în scrisoare am purtat discuții cu factorii de răspundere din unitate. S-a ajuns la concluzia că, de la 5 ianuarie a.c., tovarășa **Roman Emima** să lucreze în 2 schimburi, pentru a putea sta cu copilul atunci cînd soțul dumnezei lucrează. Măsura este excepțională și se va aplica numai în cazul în care nu va fi stînjinită activitatea de cartare colete, unde se lucrează în schimburi de 12 cu 24 ore.

Consiliul popular al sectorului 1 București. Din verificări rezultă că pentru abateri de la disciplina muncii i s-a desfășurat contractul de muncă tovarășului **Ciutan Ion**. La intervențiile familiei și țînind seama de faptul că în acea perioadă petentul era internat în spital, conducerea unității a revenit asupra deciziei, reîncaadrînd-l ca ajutor de fo-chist la depoul Titan.

Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport, referitor la memoriul adresat redacției de către 22 părinți. Se confirmă neajunsurile semnalate în activitatea secției de gimnastică a Clubului sportiv școlar Triumf, București. Intr-o adunare la care au participat părinții elevilor s-au stabilit de comun acord măsuri de îndreptare. Cu privire la locul de încadrare, Inspectorul

școlar și **CMEFS București** au discutat și sint pe cale de a rezolva problema. În sensul funcționării clasei I D fete în clasa de la Ștrandul Tineretului, așa cum a fost în anul școlar 1979-1980.

Direcția sanitară a județului Ilfov (scrisoare datată 6 ianuarie a.c.). Colegiul județean de disciplină al personalului sanitar a hotărît încetarea experimentului cu produsul „Medicament pentru tratarea maladiilor reumatismale” al doctorului **Săvulescu Geo**, medic la dispensarul comunal Clinceni, la care se referă scrisoarea tovarășei **Florica Anghel**, pînă la obținerea avizelor ICSMCF și realizarea pe această cale a unui preparat garantat neantigenic.

O.J.T. Cluj. Devenind vacant, la aceeași unitate, un post de muncitor necalificat, la data de 12 decembrie 1980 tovarășa **Cremente Dochia** a fost reîncaadrată. S-a dovedit a fi reală sesizarea privind accidentul de muncă suferit în urmă cu aproape 2 ani, iar persoanele vinovate pentru neanunțarea la timp au fost sancționate.

I.S.C.E. Tehnoimportexport. S-a întocmit dosar de alocație în întreprinderea noastră și tovarășa **Fleraru Petruța** primește pe numele său alocația de stat pentru cei doi copii, începînd cu data de 1 iulie 1980. I s-a atras atenția funcționarilor **Costache Lenuta** ca pe viitor să acorde mai multă răbdare lămuririlor necesare, respectînd în același timp dispozițiile legale în vigoare.

În seara zilei de 27. I. 1981 solicit Dispeceratului taximetre Gara de Nord, la numărul 053, un taximetru pentru a ajunge la gară pe 28 I, orele 4.30. Mi se răspunde că nu se fac comenzi cu anticipație, ci chiar în ziua respectivă. Înțeleg și sun, așa cum am fost sfătuită, a doua zi la ora 4.25. Tot o voce feminină îmi răspunde. Dau adresa: bd. Titulescu 78. Mi se solicită un număr de bloc, pe care nu îl cunoșteam, urmînd să întreb pe matusa mea. Interpelarea vine dur: „Bine fetișo, nici nu știi unde ai dormit azi-noapte?” Închid telefonul. Totuși, trebuia să plec. Încerc din nou și mi se răspunde: „La fă bine și întinde pasul, că ești aproape de gară, și vino pe jos!” Cerîndu-i numele, operatoarea nu a binevoit să-mi spună altceva decît că ele sînt reciclate mereu și deci știu să vorbească, așa cum trebuie, cu solicitantii. (**Angela Rădulescu**, str. Tr. Măgurele, bl. C 22, sc. B 1, et. 3, ap. 32).

Sînt eleva **Irinel Barabaș** de la Liceul de arte plastice N. Tonitza. Aș dori să văd și în librării „Planșeta școlară” cu elemente de prindere a hirtiei”, pe care am văzut-o la Expoziția de invenții (Brevet nr. 65 998, autor ing. Ion Cîrstea, titular I.P.L. Timișoara). Fiind un instrument de lucru cu deosebite calități funcționale și estetice, pe care multă ar dori să-l cumpere, sugerez celor în drept să grăbească pe cît posibil drumul planșetei către elevi.

Sîntem peste 30 de familii din Odobești, cartierul Unirea, care de vreo 6 ani ne plîngem și insistăm peste tot pentru a ni se schimba conducta de apă, pe care o plătim în fiecare an, dar apă nu avem nici de băut. Mal încercăm o dată, și prin Flacăra, poate se va auzi pînă la Consiliul popular al județului Vrancea. (Scrisoarea, expediată de **Tudor Dumitru**, poartă 15 semnături.)

Anul trecut, ziarul local a semnalat unele neajunsuri la depozitul de mobilă, s-au făcut promisiuni de îndreptare, însă mă tem că situația încă nu s-a schimbat, fiindcă iată ce am pătît chiar eu. Pe 23 ianuarie am vrut să cumpăr un cuier tip Bucium, dar ușa dulăpiorului nu avea oglindă. Întîi mi s-a spus că așa a venit de la I.P.L. Gheorgheni, apoi că s-a spart și, dacă nu-mi convine, n-am decît să nu-l cumpăr... L-am luat totuși, ce era să fac, iar acasă am mai descoperit și multe alte defecte, care fac de nefolosit cuierul pe care am dat 1750 lei. (**Császár Francisc**, Baia Mare, Aleea Rotundă, bl. 1, ap. 35).

Subsemnata **Zamfirescu Magdalena** din Galați mă adresez din nou redacției referitor la sesizarea mea anterioară. În răspunsul dat de Cooperativa muncă și artă se motivează reținerea fondului social la ieșirea mea din cooperativă prin deficitul înregistrat de aceasta în ultimii ani. Eu însă mă întreb: de ce trebuia ca o cooperativă deficiente să-și construiască pe banii mei și ai altora porți cu comandă electronică, lux ce a costat o mulțime de bani?!

DTcMB. Ca răspuns la sesizarea adresată revistei Flacăra de tovarășul **Grădinaru Radu**, vă comunicăm că cererea lui a fost rezolvată favorabil, urmînd să primească scrisoare pentru achitarea taxelor de instalare a telefonului.

Ministerul Muncii. Pensia restantă pe luna octombrie reclamată de **Scarlat Ion** din Petrești, comuna Corbeanca, fusese achitată eronat altei persoane (postrivire de nume) de către Oficiul poștal Balotesti. În urma cercetărilor făcute, pensia a fost recuperată și achitată celor în drept, la 19 decembrie 1980.

Nu numai cîinii se pot atășa de oameni. De multe ori stăpînii lor se atasează într-o mare măsură de aceste ființe blinde, incît pierderea lor înseamnă o mare durere. E și cazul lui **Cristian Popescu**, ofițer mecanic pe nava de pescuit „Polor 4”. Pe data de 4 II, orele 12, a dispărut din fața blocului unde locuiește frumosul bull-mastif de culoare maro, spre negru, cu o stea albă, triunghiulară, pe piept, cu poadă netăiată și urechi, de asemenea, netăiate.

La git poartă o zgardă metalică, dinții zgarzii îndreptați în exterior și un cîrlig pentru medalion. Are laba stîngă, din față, bandajată. Recunoștința materială și morală vor fi mari, spune tov. **Cristian Popescu**, pentru că acela care a găsit cîinele va face un gest de omenie, înapoiindu-l. Cîinele este extrem de atașat de dînsul și de soție. Toți copiii din cartier îl cunosc pe frumosul cîine al ofițerului de marină. Ultima oară a fost zărit în fața blocului O 1, din bd. Metalurgiei, la capătul liniei 31 R. Adresa familiei **Popescu: București, Berecni-Sud 2, Aleea Stupilor, Bl. F 9, sc. 1, et. III, ap. 12**. Telefonul la care în permanență răspunde cîineva: 83 31 95.

C.P.M.B., ca răspuns la scrisoarea tovarășei **Silvia Mărcăneanu**, semnată de 8 locatari din Drumul Taberei 20, bl. C 2. Începînd cu luna ianuarie a.c., prin darea în folosință a apeductului II Roșu — Bragadiru, alimentarea cu apă a cartierului Drumul Taberei — Militari s-a îmbunătățit, cum au dovedit măsurătorile făcute de către delegatul G.I.G.C., în ziua de 12. I. 1981, ora 8. În trimestrul I 1981 se vor înlocui aparatele de contracurent la SC C. 4/M. 1, îmbunătățindu-se astfel alimentarea cu apă caldă și în perioadele de consum maxim.

Consiliul popular al județului Vaslui. La noua bază sportivă din Birlad lucrările se află într-un stadiu avansat. Investiția a fost preluată, pentru finalizare, de către întreprinderea de rulment, existînd toate condițiile ca în cursul acestui an să fie realizate toate anexele sociale, inclusiv montarea tribunelor.

Napochim — Cluj-Napoca. Vă informăm că tovarășa **Marcu Rodica** a fost încadrată ca operator chimist în cat. 2 bază, conform solicitării din scrisoarea sa adresată revistei Flacăra în decembrie 1981.

Consiliul popular al județului Gorj, ca răspuns la sesizarea adresată redacției de **Vlăduțoiu Aurel** din Bărbăntesti-Gorj. Prioritate la schimbarea buteliilor de aragaz au cetățenii cu obligații contractuale față de stat, criteriu de care nu s-a ținut seama întotdeauna, atunci cînd au fost posibilități. I s-a explicat petentului aceasta, iar primarul comunei a aprobat să se schimbe butelia și în luna decembrie, pentru a 5-a oară în 1980. Totodată, i s-a atras atenția vicepreședintelui C.P.C., **Pleșa Grigore**, să fie mai receptiv și mai respectuos în discuțiile cu cetățenii, rezolvînd calm și cu competență plîngerile și cererile acestora.

Trustul stațiilor pentru mecanizarea agriculturii, irigațiilor, transporturi și producția de utilaje pentru agricultură și industria alimentară. Problema ridicată în scrisoarea tovarășului **Jivan Iova** a fost rezolvată, fiind încadrat la S.M.A. Grădinaru, județul Caraș Severin, însă nu la secția de mecanizare din Tievna Mare, întrucît transferul fusese aprobat anterior pentru o altă persoană.

Comitetul județean Brăila al P.C.R., referitor la sesizarea **Asociației de locatari bl. B 2 Viziru III**. Pentru îmbunătățirea alimentației cu apă caldă a etajelor superioare s-a pus în funcțiune o stație de hidrofoc, începînd cu data de 20. XII. 1980. Alimentarea se face corespunzător pînă la etajul 8, iar la etajele 9-10 în mod intermitent. Problema va fi definitiv rezolvată în trimestrul I 1981, cînd se va pune în funcțiune conducta II de apă potabilă Șerbești-Brăila.

Comitetul sectorului 2 București al P.C.R. Avînd în vedere sesizarea tovarășei **Zaharie Roxandra**, informăm următoarele. Casiera **Pirvulescu Cleopatra** (unitatea bloc 51, autoservire mezeluri, Pantelimon) a fost sancționată cu „muștrare”, urmînd a se trece la sancțiuni mai drastice în cazul cînd va săvîrși alte abateri. Unitatea va rămîne în atenția I.C.L. Alimentara 2, pentru evitarea în viitor a unor asemenea aspecte.

Pagină realizată de **MIRCEA FODOREANU**

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Elfiria Costache — Galați: Încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat se fac, conform legislației în vigoare, pe bază de examen sau concurs, cu respectarea condițiilor de studii și vechime ● **Aurelian Florea — București**: Nu este reglementat prin lege ● **Parasca Szekely — com. Sintana (Arad)**: Soția are dreptul la pensie de urmaș la împlinirea vârstei de 55 de ani, pe tot timpul vieții, dacă a avut cel puțin 10 ani de căsătorie. Dreptul la pensie de urmaș se acordă, indiferent de vîrstă și durata căsătoriei, pe timpul cît este invalidă de gradul I sau II. Dacă la data decesului soțului nu îndeplinește condițiile menționate, soția primește pensie de urmaș numai pînă la încadrarea sa în muncă, dar nu mai mult de 6 luni. Dumneavoastră vi s-a sistat pensia pentru că nu îndepliniți condițiile de vîrstă ● **Nicolae Cișmaș — Craiova**: Funcția de dispecer energetic este prevăzută, conform legii, ca funcție specifică în industria energiei electrice la structura de personal TESA. Folosirea acestor

funcții la punctele dispecer energetic feroviar nu este posibilă deoarece atribuțiile, lucrările, operațiile și competențele personalului de aceste puncte nu sînt comparabile, atît ca nivel, cît și ca grad de răspundere, cu cele ale dispecerilor energiei electrice. ● **Maria Untaru — Orșova**: Vechime neîntreruptă în aceeași unitate o are cel încadrat cu contract de muncă pe durată nedeterminată care a lucrat în două sau mai multe unități ca urmare a transferării sale în interesul serviciului. Dumneavoastră beneficiați de vechime neîntreruptă în muncă și nu de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, întrucît v-ați transferat la cerere.

MARGA NEDELEA

SOCIAL

Magu Nicolae — Timiș: Reținut dispariția; vom verifica ● **Petre Sebanescu — Brașov**: Am reținut sugestia; vă mulțumim ● **Ana Bălan — Arad**: Țineți-ne la curent cu răspunsul pe care-l veți primi ● **Ionescu A. Marian — București**: Tact. Porniți nu atît de la adevăr, cît mai ales de la împrejurarea ivită; timpul poate fi de partea dv., ceea ce e foarte important ● **Todașcă Rodica — Suceava**: Se analizează la Procuratura Generală ● **Tobologan Mircea — Vilcea**: Tocmai „moral” dreptul de moștenitor este incert ● **Besmetea Tudor — Maramureș**: O intervenție publică ar dauna intereselor copiilor ● **Prodan Alexandru — Vrancea**: Formularea „paternitate nedecisă, spre probabil” nu vă dă dreptate; dimpotrivă ● **Postelnicu Maria — Suceava**: „Procentul de credibilitate” este înfirmat de certificatele medico-legale ● **Sekeli Ion — București**: „Lipsa iubirii”, fără consecințe concrete, nu are relevanță juridică ● **Petrache Silvia — București**: Folosiți cuvîntul „familie” în sens pejorativ; revolta soțului nu e chiar deplasată ● **Velicu Sofian — Bacău**: „A fost o scăpare din vedere” din partea directorului? Și dacă n-a fost? Dv. puteți verifica mai ușor ● **Bizu Ilie — Tulcea**: Ați glumit? Dacă cei ce v-au lovit ar spune la fel? ● **Nicolescu Aurora — București**: Totuși, au importanță atît ora, cît și felul în care vă prezentați la locuința soțului pentru a vă vedea copilul ● **Miron Alexandra — București**: Instanța n-a avut în vedere consecințele (exagerate). Reproșați instanței exact lucrul de care nici dv. n-ați ținut seama ● **Tilică Văduva — Alexandria**: Încurajarea pe care ne-o cereți se numește intervenție; reveniți după proces ● **Paula Istrate — Vrancea**: A obținut grațierea; vom reveni cu detalii.

NICOLAE CRISTACHE

INVĂȚĂMINȚ

Diana Dumitrașcu — București: Lucrările scrise ale dv. au fost revizuite în termen legal, în strictă conformitate cu normele de organizare și desfășurare a concursului ● **Harambaș Pavel — Căvărnan, Caraș-Severin**: Aveți dreptul să vă prezentați la concurs ● **Vasile Nicolescu — Constanta**: Înscrierea la examenele pentru obținerea gradelor didactice II și I se face potrivit criteriilor stabilite prin Metodologia activităților de perfecționare nr. 61 020/1980 aprobată de Biroul executiv al Consiliului de conducere al M.E.I.; nu se pot aproba derogări de la aceste criterii ● **Florin Osanu — București**: Rezultatul unui concurs de admitere în învățămîntul superior este valabil numai pentru forma de învățămînt și pentru sesiunea la care s-a dat concursul ● **Adrian Constantin — Craiova**: Este indicat să vă adresați direct Inspectoratului școlar al județului Dolj ● **Georgeta Atanasiu — Bacău**: Repetăm, broșura: „Admiterea în învățămîntul superior 1981/82” va apărea în timp util; veți găsi în ea răspuns la toate întrebările pe care ni le puneți.

HORIA PĂTRAȘCU

● „FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Cu sublimul
ne întâlnim
de multe ori...”

— S-ar părea că 1980 a fost un an bun pentru pictorul Mihai Bandac. Expoziția dv. intitulată „Anotimpurile” a fost prezentă în mari orașe — Brașov, Tg. Mureș, Sibiu, Oradea, Cluj-Napoca, Baia Mare — salutată de public, de cronicarii de artă, de scriitorii care, de ani și ani, nu ostenesc să vă iubească și să declare în scris această iubire a lor. Ați luat și un premiu prestigios, cel al revistei „Săptămâna”. Deci cu arta, s-ar zice, stați bine. Dar cu viața, Mihai Bandac?

— Nu mă satur să trăiesc. Și numai speranța în reîncarnările viitoare mă mai astimpără. Ca să mă bucur de toate minunile acestei lumi, voi avea grija ca în viețile care vor urma să fiu, de rind, vultur sau altă pasăre, eventual cuc, arici (ca să nu-mi poată face nimeni nimic!), delphin, taragotist, învățător de fară, me-teorolog pe virful Omului...

— Foarte mulți preferă, în artă, postura încruntată a ascetului, căruia îi repugnă bucuria vieții, vitalitatea, sub orice formă s-ar manifesta (mai cu seamă estetică!), taxându-le drept „senzualitate” și expediindu-le la periferia bunului-gust...

— Senzualitatea este, în primul rînd, un dar. Și poate că — dacă meditam — chiar un conceț estetic. Bineînțeles că mesajul unei arte a bucuriei, a iubirii pătimase de viață, nu-i poate atinge pe cei „frizizi”. Sterilii, afonii și surzii n-au însă ce căuta nici între creatori, nici între consumatori de artă. Ei pot fi, eventual, altceva.

— A fost o vreme cînd culorile erau persecutate?...
— A fost, da.

— Apoi a început o desprimăvărare. Apoi iar înghețul... Și așa mai departe. Sînt și cronicarii de vină pentru înghețurile succesive din arta plastică?

— V-aș putea răspunde cu niște versuri de Urmuz: „Cică niște croniciari / Du-ceau lipsă de salvări...”

— „...Și-au rugat pe Rapaport / Să le dea un pașaport...” Dar să-i lăsăm pe cei pașaportați spre alte zări. Cum stau lucrurile acum și aici, la noi?

— În timpul din urmă, comentariul critic la faptul de artă se manifestă, mi se pare mie, în condiții normale. Cel puțin în publicații ca „Știința”, „România literară”, „Contemporanul”, „Lucașărul”.

— Ce înțelegeți prin „condiții normale”?

— Condiții din care se elimină ingerințele comandate de interese extraartistice.

— Dar comentariile cu ingerințe? Cum sînt ele?

— Prin '50 erau sincere dogmatice. Acum sînt „sincere” neodogmatice. Adică pu-drate cu estetism, neinteligibile, dar nu și neinteresate. Ele abundă în etichetări și sentințe neologice, urmărind nu calitățile intrinseci ale operei, ci „facerea” sau „desfacerea” unor notorietăți, indiferent de valoarea reală a acestora. Predominanță e „facerea” notorietăților. Se minuesc, în acest scop, citeva clișee ajunse tic. „Noul”, „modernul”, „unicul”, „originalul”, „nemaivăzutul” etc. se substituie criteriilor adevărate, autentice judecări de valoare. Aceste clișee-ticuri sînt impachetate, cum vă spuneam, în estetism, într-un limbaj pretins „specializat”, recunoscut pe orice aeroport internațional sau în orice night-club, ca fiind o „limbă” aparte a artelor plastice. De fapt, un limbaj foarte cetos, foarte tulbure, tocmai pentru ca scopurile amintite să nu sară-n ochi.

— Limbajul acestor cronici are, desigur, un scop sau niște scopuri, dar dedesubtul lui mai este și un fond. Ce se petrece acolo, în fondul cronicilor la care vă referiți? Să fie vorba de vreun exclusivism?

— Categorie. Caracterul exclusivist al acestor pseudocronici se vede și din aceea că ele reduc, de obicei, fenomenul atât de bogat, de divers, de dispersat al artelor plastice la o singură posibilitate, de exemplu, aceea de a explora numai universul interior al artistului și de a proiecta în afară, către contemporani și către istorie, doar trăirile și dilemele personalității lui. Și ce-i rău în asta? — o să spuneti. O să vă rog să observați că astfel de comentarii caută cu precădere, exaltându-le prin ticurile de care vorbirăm, „rătăcirile”, „angoasele”, „incompatibilitățile” cu mediul social-istoric, „dizarmonicul”, „cosmarurile”, „spaimile” și „maleficul”, sau accesoriile sale din lucrările pe care se exersează.

Fotografie de ION PREDOȘANU

— N-o fi vorba de vreo reacție la dogmatismul pe care l-ați invocat și care, cîndva, îi refuza artistului dreptul la propriile trăiri?...

— De-ar fi așa ar fi bine. Dar reacția asta nu-i tocmai sinceră. Fiindcă cei care au preluat alertați, cu o rapidă și suspectă însufletire, lozincă „emancipării”, a „eliberării” artelor plastice de servitutele dogmatismului sînt, de cele mai multe ori, chiar vechii adepți ai acestuia. Care

**Atelier
MIHAI
BANDAC**

nu și-au schimbat preferințele, cum omeneste e posibil, ci doar haina lor. „Elitismul”, de pildă, cu punerea lui la punct limitative și drastice, nu-i altceva decît pandantul dogmatismului și al tabu-urilor lui.

— Dv., Mihai Bandac, sinteți tînr, n-ați apucat dogmatismul. V-ați gândit vreodată cum v-ați fi descurcat sub domnia lui?

— Sub „domnia dogmatismului” au pictat Pallady, Ciucurencu, Baba, Lucian Grigorescu, Ghiță, Rescu, a sculptat Gheorghe Anghel... Totdeauna, marile spirite, peste toate împotririile vremurilor și ale unor semeni, s-au salvat. Și au salvat la rîndul lor ideal, epoci și chiar persoane. În climatul stabilit de aceste spirite m-aș fi salvat, poate, și eu.

— Spuneți că „elitismul” e dogmatism. Chiar așa?

— Da, așa cred. „elitismului” fiindu-i proprii și semnificative exclusivismul, monopolul de opinie, deturnarea judecărilor de valoare în folosul unor dominații absolute, elitare. Adică tocmai — zic eu — atributele de virf ale dogmatismului.

— Deci dogmatismul n-a dispărut, n-a fost stîrpi... De ce?

— Fiindcă în lupta noastră împotriva lui am fost prinși pînă peste cap cu înlăturarea efectelor, foarte multe și foarte mari, și n-am mai putut, omeneste vorbind, să mai ajungem și la cauze.

— Puteți indica o cauză?

— Cînd respectiva perioadă a proclamat lupta pentru o artă nouă, pusă în slujba unor idei politice noi, a ideologiei muncitorimii, niște voci au inventat un antagonism care nu exista: cel dintre „noua” și „vechea” cultură. Că tradiția culturală și noua concepție erau perfect compatibile, asta o știm acum foarte bine. Dar atunci...

— Ce s-a întimplat atunci?

— A intervenit impostura. (Eu consider dogmatismul din toate timpurile ca fiind o creație a impostorilor.) Impostura, care nu-i o invenție a socialismului, ci o categorie eternă, se manifestă din plin în epocile de răsuciri istorice, profitînd de niște inevitabile confuzii. Ea se substituie, în astfel de împrejurări, valorii, își asumă calități pe care nu le are, își asumă ireponsabil responsabilități dintre cele mai mari. Prin reprezentanții ei, cu caracteristicile știute, și în formulele organizatorice ce-i convin, ea garantează conducătorilor politici (care, firește, au foarte multe, foarte presante și foarte grave probleme de rezolvat și care, la fel de firește, nu sînt experți într-ale artei) că e capabilă să de-clanșeze și să îndrume fenomenul artistic nou, scutindu-l pe alții de această „dovă-ră”. Primind mandatul și girul, ea se apucă să caute „formula estetică” corespunzătoare momentului, prin care să se poată manifesta. Ieri ca și azi...

— Deci ar trăi printre noi, în anul de grație și de înflorire a artelor 1981, nu numai vechii dogmatici, ci dogmatismul însuși, travestit într-o haină nouă?!

— Că trăim un moment de grație, de înflorire a artelor, este perfect adevărat. Aș spune chiar mai mult: că succesele picturii noastre sînt astăzi mai mari ca niciodată, ea detașându-se în contextul universal. Acest lucru se datorează, pe de o parte, eforturilor, sacrificiilor și credinței oamenilor de artă în artă și în menirea ei. Iar pe de altă parte, poporului, societății noastre, sprijinului pe care ni-l acordă, politici culturale care defî-nește România acestui ceas. Cu atât mai

(Continuare în pagina 17)

ILIE PURCARU

Cuget, deci exist

Categoria de materie și evoluția ei (IV)

Obiectivitatea care se constituie prin subiectul uman nu mai poate fi explicată prin obiectivitatea abstractă a unei naturi rigide. Aceasta datorită faptului că legile subiectului reprezintă ele însele o nouă noutate în ordinea legilor universului dinamic.

Constituirea proprietăților obiectivității prin subiectul omului social coincide cu socio-geneza, cu depășirea naturii prin cultură, prin valori. Numai astfel privită obiectivitatea poate ea să constituie temeiul explicației materialist-dialectice a apariției și dezvoltării societății.

Categoria de materie a materialismului dialectic este dialectică pentru că este expresia rațională a relației celei mai dezvoltate existență socială-conștiință socială. În alți termeni, această categorie nu desemnează o realitate obiectivă în sine, fără istorie, fără contradicții, împietrită într-o identitate absolută, nedinamică, ci o realitate obiectivă așa cum se constituie ea în raport cu conștiința oamenilor reali în acțiunea revoluționară, cu momentul ei teoretic dialectic. Din această cauză adevărul ei nu mai apare ca unul nemijlocit absolut, ci ca unul în dezvoltare, ca unul construit de conștiința reglată de modelul epistemologic al dialecticii materialiste. Din această cauză conceptul dialectic de materie reprezintă răsfrîngerea sintetică a relativului și absolutului, a subiectivului și obiectivului, a abstractului și concretului, a logicului și istoricului.

În esență, categoria dialectică de materie desemnează rezultatul istoric, concret al cunoașterii teoretice de tip dialectic, sau care se supune controlului metodologic al modelului dialectic el însuși în devenire, pentru că și el este expresia unor relații diverse existență socială-conștiință socială.

Această categorie este deschisă pentru că are conștiința deschiderii în conceptul dialectic de adevăr. Caracterul ei deschis se repercutează asupra tuturor categoriilor filosofico-teoretice. Astfel, asistăm la constituirea „dialectică a întregului univers al categoriilor. În plus, determinații considerate pînă acum întimplătoare sînt ridicate la rang de categorii legale. Opozițiile absolute, generate de conceptul metafizic de materie, sînt depășite de conceptul materialist dialectic.

Caracterul deschis al conceptului de materie exprimă un raport nou al conștiinței sociale cu existența socială: raport rațional. Abia acest raport dezvăluie caracterul constructiv al conștiinței, rolul activ al universalului divers, concret în cunoaștere și acțiune. Precizăm că universalul concret al conștiinței teoretice coincide cu un model concret, specific al determinațiilor dialectice.

Universul categoriilor se află într-o permanentă devenire ca și relația dialectică subiect-obiect din mișcarea căreia apare și pe care, la rîndu-i, o întregeste și o conservă. În alți termeni, universalul categoriilor nu este doar reglat, ci și reglator al relației subiect-obiect. Aceasta înseamnă autodeterminare, geneză, dialectică.

Din faptul că natura categoriei de materie a materialismului dialectic coincide cu conceptul de adevăr concret, dialectic, rezultă importante și noi raporturi între științe. În primul rînd, se depășesc opozițiile absolute dintre științele naturii și științele sociale, dintre cele normative și cele așa-zis obiective, dintre cele descriptive care stabilesc legi.

O mutație metodologică se produce acum. Dacă mult timp științele sociale luau ca model al obiectivității anumite științe ale naturii acum acestea din urmă iau ca model teoriile cele mai noi asupra socialului. Avem în vedere rolul pe care-l exercită materialismul dialectic și epistemologiile de orientare dialectică izvorite din chiar complexitatea cunoașterii.

Abia prin acest raport nou între științe se explică în mod adecvat unitatea obiectivului și subiectivului, a legalității și libertății, caracterul social al cunoașterii, caracterul activ al adevărului în cadrul acțiunii umane.

Abia prin adevărul dialectic teoria devine moment esențial al acțiunii revoluționare, anume, moment al producerii raționale a determinațiilor esențiale ale sistemului social global. În alți termeni, numai prin adevărul dialectic se produce libertatea ca determinație esențială a sistemului social. Datorită acestui concept se pun bazele obiective ale științei despre societate și se înlătură atît idealismul, cît și reducționismul metafizic din acest domeniu.

ION I. STROIE

Centenarul Enescu

„Sînt fericit
că m-am născut
ca să cînt Oedip“

— Acest an muzical stă sub semnul aniversării centenarului nașterii marelui nostru compozitor George Enescu. Dorind să aflăm câteva amănunte despre OEDIP, singura operă scrisă de Enescu, ne-am adresat baritonului David Ohanesian, interpretul de neuitat al rolului lui Oedip.

— Oedip-ul nostru, capodopera literaturii muzicale românești, este o perlă în siragul valorilor mondiale ale secolului XX. Oedip poate sta mîndru lingă Pelléas și Mélisande, Cavalierul rozelor, Woyzeck, Femeia fără umbră etc. Spectacolul bucureștean a fost un triumf al genului. Păcat că s-a renunțat la frumosul obicei de a se deschide stagiunea lirică a Operei române din București cu Oedip. Ultimul spectacol a avut loc la 4 mai 1980, cînd se comemorau 25 de ani de la moartea compozitorului. Să revin la rolul ce mi s-a incredințat, fiind chemat de la Cluj. Rolul l-am cîntat la 31 de ani, după 9 ani de carieră, dar avînd o vastă experiență artistică. Am susținut peste 100 de spectacole în cei 22 de ani cîntat Oedip în repertoriul permanent al operei. În tot acest rîstimp, cu excepția cîtorva apariții în acest rol a lui Nicolae Florea, am fost singurul interpret.

— Și de acest rol este legată personalitatea baritonului David Ohanesian, personalitate ciștigată și formată în urma acumulării unei experiențe artistice.

— Desigur că dragostea cu care m-am apropiat și am învățat acest rol, eforturile uriașe pe care le-am făcut pentru aprofundarea lui m-au ajutat să realizez un rol adevărat, care să mă reprezinte și să intre în conștiința publicului. Sînt fericit că m-am născut ca să pot cînta Oedip. Rolul acesta este categoric cel mai complex din cîte s-au scris. El sperie pe mai tînărul interpret, fără experiență, datorită formei sale muzicale, care cuprinde notații nemaiîntîlnite ca : sferturile de ton, declamație pe fond muzical și o tensiune dramatică de lungă durată. Actul al III-lea te poartă pînă la un pas de nebunie. Nu o dată am avut senzația de sufocare, de accese de plîns în timpul spectacolului.

— Și totuși, rolul lui Oedip trebuie să fie preluat de soliști din tînăra generație.

— Spaima de a merge la rol poate fi depășită atîta timp cît cîntărețul este pregătit, are o mare experiență și a devenit o personalitate. Elemente valoroase există, dar lipsa de planificare științifică a operei nu rezolvă această obligație morală, națională, de a continua să avem în repertoriu Oedip-ul enescian. Apoi... eu trăiesc, sînt un element pozitiv și pot arăta tînărilor soliști pe cei căi să umble pentru a ajunge la liman.

— Vorbiți-ne de neuitatul spectacol bucureștean cu Oedip.

— Oedip a cunoscut triumful nu numai pe scena Operei române ci și în străinătate. Ansamblul bucureștean a fost prezent în 1963, pe scena Operei Marii din Paris. De remarcat este faptul că pentru prima oară un ansamblu străin a evoluat pe scena acestei opere. Asta atît datorită personalității marelui George Enescu, cunoscut și iubit în Franța, cît și datorită admirabilei montări artistice. Dealtfel, imprimarea bucureșteană cu Oedip a luat Marele premiu al discului al Academiei Franceze de muzică. Apoi am mar dat spectacole la Sofia, Moscova, Berlinul de Est, Atena, Wiesbaden, Stockholm. Din păcate, în țară nu s-a făcut nici un turneu. Îmi dănuie în amintire concertul cu Oedip susținut la Iași, sub bagheta admirabilului muzician și dirijor Ion Bacu. Nu pot să nu aduc un pios omagiu celui care a plasat pe orbită această comoară națio-

nală în 1958, la primul Festival „George Enescu“. Omagiu lui Constantin Silvestri, marele om de cultură și un titan printre dirijori.

— Amîntești de faptul că rolul lui Oedip necesită experiență artistică, deci roluri, roluri...

— Am adunat în suflet și în gînd 40 de roluri. Toate îmi sînt dragi de la Rigoletto, Tosca, Lonengrin, Păiațe, Cavaleria rustică, Boema, Aida, Trubadurul la Oneghin, Boris Godunov, Mazepe, Othello. Am cîntat cu multă dragoste repertoriul românesc de operă, chiar în prime audiții : Pană Lesnea Rusalin, Prometeu, Răscoala, Nicolae Bălcescu, Oedip, Ion Vodă, precum și multă creație vocal simfonică.

— Ce înseamnă să fii cîntăreț de operă ?

— A fi cîntăreț de operă înseamnă în primul rînd a avea voce, o voce specială, ieșită din comun, sonoră, frumoasă, sănătoasă, studiată. Să absolvi disciplinele care te pun în contact cu muzica ; să ai norocul să te formezi într-un ansamblu valoros (colegi, dirijori, regizori) ; teatrul să aibă o bună acustică (cîntărețul se formează pe scenă) apoi să ai talent sau acel ceva ce nu se poate învăța. Cu timpul vocea „care trebuie să existe“ devine un reflex al studiilor, al sistemului nervos echilibrat de disciplinele morale și teoretice acumulate. Noi, în glumă, spunem : vocea este o părere. Dar trebuie neapărat să fie o părere frumoasă, și să-l faci pe spectator să se îmbete de farmecul muzicii și al bunului teatru pe care-l faci. Cîntărețul format, dacă este o excepție, este o floare rară, el trebuie folosit cu multă grijă și cu multă pricepere. Ce dezastruos arată un trandafir ofilit în curtea unui grădinar !

— Cum se învață un rol ?

— A învăța un rol înseamnă a te documenta din punct de vedere muzical, literar, stilistic, istoric, geografic, psihologic etc., etc. aceasta în afara bagajului permanent pe care un cîntăreț trebuie să îl aibă. Sînt mulți cîntăreți care așteaptă ca puiul de vrabie indicații de la dirijor și regizor. Este o greșală. Cîntărețul trebuie să vină cu lecția învățată. Munca de creație a ansamblului atunci devine valoroasă, indicațiile se transformă în corecturi fine care duc la aprofundarea personajului și la plasarea lui în funcție de ceilalți parteneri, decor...

— Se reproșează spectacolului liric că a devenit cam vetust.

— Vă referiți poate la aprecierile unora că opera păstrează un aspect muzeistic ? Da, este adevărat, dar tocmai aici este valoarea operei. Și apoi, de cînd a început să ne fie lehamite de muzee ? Spectacolul de operă trebuie să păstreze atmosfera epocii, culoarea locală, relațiile sociale ale epocii etc. Nu se pot transplanta conflictele de pe un meridian pe altul, nu putem aduce subiectele în zilele noastre fără a risca confuzii flagrante. Libreturile operelor au fost luate din operele marilor clasici — Victor Hugo, Shakespeare, Schiller, Goethe ș.a. De ce trebuie să-i modernizăm ? Nu cumva vrem să li combatem ? Și odată cu ei nu vrem să combatem și muzica marilor compozitori ca Verdi, Beethoven, Puccini, Cealkovski ? Eu știu că în zilele noastre trăiesc mari dramaturgi și compozitori, de ce nu aducem în fața publicului și operele acestora ?

— Dar modernizarea genului ? Dar nou-tatea ?

— Genul se modernizează, noutăți există. De exemplu, Vedere de pe pod de Rossini, Vulpea și reata de Janáček... Aceasta din punct de vedere compositiv, dar cîntul, tehnica și expresia vocală evoluează, avem nenumărate exemple ascultînd discurile. Apoi regia, care a evoluat foarte mult. De exemplu, Manon Lescaut, spectacol văzut la televizor, montat la Metropolitan Opera, cu Plácido Domingo și Renata Scotta. Sau Aida de la București, una dintre cele mai frumoase montări din Europa. Oedip-ul are o rezolvare scenică și regizorală de excepție. Sînt și multe spectacole proaste și nu numai la noi, dar aici se pot acuza rutina, tradiția prost înțeleasă, superficialitatea și lipsa de cultură. Poți desființa pe interpret, pe dirijor, pe regizor, chiar spectacolul, dar genul rămîne valabil. El este într-o permanentă și nestăvilită evoluție. Un fenomen spiritual, artistic ca să moară trebuie să dea locul unui alt fenomen superior. Care e acela ? Am să rămîn toată viața un mare iubitor al genului. Cei ce au iubit opera nu o vor trăda niciodată și nu vor admite să li se pună întrebarea : Vă mai place opera ?

— Viața baritonului David Ohanesian se implică în viața și activitatea Operei române pe care a slujit-o timp de 30 de ani.

— Am avut fericirea să-mi dăruiesc viața și talentul scenei lirice românești într-o perioadă de mare strălucire a genului. Am avut fericirea să preiau arta cîntului și a interpretării de la o generație extrem de valoroasă, intrată adînc în conștiința publicului meloman. Am avut fericirea să-mi desăvîrșesc personalitatea artistică și pe cele mai mari scene din Europa. Azi, constat că, după unii, mi-am risipit acești 30 de ani pentru un gen de artă înmormîntat. Îi deplîng și îi socotesc groșari ai culturii. Regret cînd nu am luat o dată parte la serile de înaltare spirituală oferite de acest gen liric, gen care trebuie să contribuie la cultura generală a fiecărui om.

CORNELIA BARBU

Începînd cu numărul viitor vom publica un serial cu documente inedite despre viața și activitatea marelui muzician George Enescu, documente comentate de muzicologul Viorel Cosma.

MARIN PREDĂ
pe scena Teatrului Național din București

La Teatrul Național din București au început repetițiile cu piesa lui Marin Preda *Tineretea lui Moromete*. Regia este semnată de Anca Ovanez Dorosenco. Interpretul principal este cel pe care și l-a dorit autorul : Gheorghe Cozorică. Printre cei treizeci de actori care vor apărea în *Tineretea lui Moromete* se numără : Silvia Popovici, Ileana Stana Ionescu, Emanoil Petru, Constantin Rautchi, Alexandru Drăgan, Emil Liptac, Matei Alexandru, Traian Stănescu, Ion Henter... Actorii Teatrului Național vor da viață unui text curajos, cu o problematică vizînd universalul. Ni se promite că vom asista la un spectacol plin de tensiune, cu multe secvențe de conflict, succedîndu-se rapid, aproape cinematografic. Și ni se mai promite ca premiera piesei *Tineretea lui Moromete* de Marin Preda să aibă loc în luna mai a acestui an.

Ana Ispas :

Îmi doresc sănătate mie, familiei și țării, să pot cînta pentru oamenii minunați, iubitori de folclor

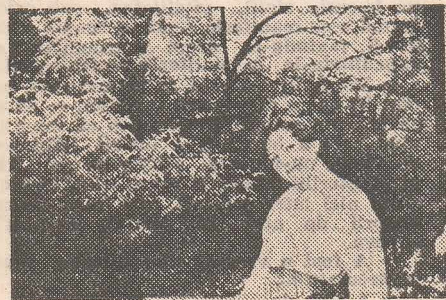
— Așadar, stimată Ana Ispas, avînd în vedere discografia dumneavoastră compusă din șapte discuri „Electrecord“, sinteți o consacrată cu apariții rare la posturile noastre de radio și televiziune. Cum vă explicați acest lucru ?

— Greu sau chiar deloc. Sînt așa de mulți cîntăreți acum, cîtă frunză și iarbă, încît nu mă mai miră nimic. Cei mai mulți sînt amatori și cum ajunge unul mai răsărit printre profesioniști se și apucă să tragă toate neamurile după el. Eu sînt de acord cu toate, dar cînd treci de 25 de ani și ai o familie la care ții parcă nu-ți mai vine să bați la ușile diverselor instituții muzicale, să le aduci aminte de vocea ta, chiar dacă vocea ta îți răspunde foarte bine ! Sigur că dacă eu n-am timp să umblu între radio și televiziune mă ocup de lucruri mai serioase, de educația fetiței mele Alina, o foarte bună scolară și probabil o viitoare artistă. Soțul meu s-a obișnuit cu ideea că nu mai am gloria de acum zece ani...

— Sau unsprezece ani, pentru că în 28 februarie 1970, sper să vă facă plăcere a-ducerile aminte, revista „Flacăra“ scria negru pe alb : „Printre nenumăratele și dăruitele soliste de muzică populară românească se poate înscrie cu binemerită mîndrie și numele Anei Ispas. În undele largului fluviu al cîntecului nostru se revarsă, distinct, și piralele cristaline ale trîlurilor acestei cîntărețe. „Măi Ionele, puile“, „Mult mi-a fost pe lume drag“ și „De cine mi-e dor și sete“ nu sînt niște cîntări oarecare, ci adevărate inuri închinete dragostei“. Frumos v-a zis gazetarul și criticul muzical E. Dascălu. Frumos și adevărat. Fiîndcă tot sîntem la capitolul aducerilor aminte, deși aveți încă mult pînă la vîrsta aducerilor aminte !, v-aș ruga să ne spuneți cînd, unde și cum ați început să cîntați ?

— De cîntat, cînt de cînd mă știu și cred că toți din jurul meu cîntau. Pe la zece anișori eram vedeta clasei și m-a remarcat bunul meu învățător, Constantin Rădulescu, căruia-i datorez mult și-i mulțumesc și pe această cale, m-a luat la repetițiile fetelor și băieților mai mari să mă obișnuiesc cu atmosfera, iar la 15 ani urcam pe scena căminului cultural din Scornicești în tripla postură de solistă de muzică populară, dansatoare și coristă. După aceea am urmat Liceul „Radu Greceanu“ din Slatina, învățăm foarte bine și cîntam. Am avut și am o voce plină și pentru acest motiv mă ducea gîndul la conservator. M-au mulțumit succesele mele de tînără interpretă de muzică populară, astfel că ideea cu conservatorul am pus-o în cui cam de mulțisor. Am cîntat șase ani încheiați cu „Doina Argeșului“, doi cu Ansamblul „Nicolae Bălcescu“ din Craiova. Din 1962 am intrat prin concurs la orchestra „Barbu Lăutaru“, ce ființa pe lîngă Filarmonica „George Enescu“ unde am cîntat pînă în 1970, 5 iulie, data ultimului spectacol al acestei atît de iubite formații artistice, a cărei desființare a ulmit pe mulți, desființarea urmind la puțină vreme aniversării a 20 de ani de muncă artistică a orchestrei.

— Mi-am aruncat și eu privirea peste programul omagial editat atunci de Filarmonica „George Enescu“ și scrie printre altele că : „Un merit deosebit l-au avut în cei 20 de ani soliștii vocali : Maria Lătaru, Angela Moldovan, Emil Gavriș, Dan Moiseanu, Ana Ispas, Vlad Dionisie, Ion Cristorescu, Ștefan Lăzărescu“. Se mai spune că în ultimul timp s-au integrat

grupului și „elementele tinere Irina Loghin și Benone Sinulescu“. Dumneavoastră cum ați ajuns la „Barbu Lăutaru“ ?

— Trecînd prin trei etape de concurs precum printre furcile caudine. Se întrecuau 150 de concurenți pentru două locuri de soliști. Am reușit eu dintre concurenți și Ion Cristorescu dintre soliști. Intră-adevăr Irina și Benone au venit mai tîrziu, prin 1968. În afara cîntăreților permanenți ai Filarmonicii, știți cine mai cînta cu orchestra populară „Barbu Lăutaru“ ?

— Cine ?

— Vă spun eu. O seamă de soliști de prestigiu în viața muzicală precum Maria Tănase, Ioana Radu, Aurelia Fătu-Rădușu, Ion Luican, Nicolae Herlea, Arta Florescu, Marcel Budală și încă mulți alții.

— Ați cunoscut-o pe Maria Tănase ?

— Încă de pe vremea cînd cîntam cu „Doina Argeșului“ din Pitești. Se organizau turnee grele pe atunci, de 100 de zile, parcă uitam să mai venim acasă. Băteam toate localitățile țării în camion, fie iarnă, fie vară, nu cum e acum cu autocare ale instituțiilor. Maria Tănase, colaboratoarea noastră, era nelipsită. Îi plăcea să vorbească mult, mă îneca trează toată noaptea. Lumea n-avea de unde să știe că era foarte cultă, vorbea și citea în limba franceză, povestea despre cosmos și constelații, își imagina rachete și cosmonauți înainte de primul zbor în cosmos. Dar n-am idee de unde avea atîta cultură. Talent extraordinar. De apreciat la adevărată valoarea, din păcate, a fost apreciată abia după moarte. Au unii oameni darul de a descoperi mari valori abia după ce ele au dispărut. Chiar dacă Tudor Arghezi spunea de mult că Maria Tănase „a creat folclorul românesc din nou“. În cursul existenței sale de numai 50 de ani și-a alcătuit un repertoriu impresionant de peste 400 de cîntece. Abia 70 dintre ele au fost înregistrate la Radio și Casa de discuri „Electrecord“, apărute în mai multe rînduri pe 5 discuri L.P., reeditate, dar nu cit ar cere iubitorii de folclor. Dovadă faptul că nu se poate găsi în magazine nici un disc Maria Tănase. De curînd iubitorii cîntecelor Mariei Tănase au avut plăcuta surpriză oferită de „Electrecord“ de a găsi o casetă album, înmînîndu-le toate cîntecele de pe cele cinci discuri.

— Vă mulțumesc și pentru frumoasele cuvinte despre aceea care a fost Maria Tănase și vă adresez o ultimă întrebare foarte scurată. Ce vă doriți ?

— Ce să-mi doresc ? Sănătate mie, familiei și țării, să pot cînta pentru mine și pentru oamenii minunați care abia așteaptă orice manifestare folclorică. Am cîntat peste hotare, în vreo cincisprezece țări, și voi mai cînta, spre a face cunoscut cîntecul românesc.

ION PREDĂȘANU

Creșterea limbii românești și-a patriei cinstire...

ACERA (lat. aquila), rar folosit. Vultur, tot de origine latină, a fost preferat probabil încă de la început datorită sensului său figurat din latină, care-l făcea mai expresiv: „persoană hrăpărească; vânător de testamente”. În română uliu a fost (sau este) pe cale de a căpăta o asemenea dezvoltare semantică. Concurat azi și de neologismul dublet acvillă, vechiul acera are puține șanse de a reinvia. Dar cine știe, totuși? Ca arhaism mai poate fi folositor.

ACI. În Mehedinți, ne semnaleză Constantin Boceanu, se face distincția și opoziția între aici și aci. Aici este locul în care mă aflu eu, aci locul în care te aflu tu. Vorbindu-și peste gard, femeile se pot întreba una pe alta cam așa: **Ai aci puțin mălai?** Chiar la telefon, vorbind de la București la Turnu-Severin, un mehedințean zice: — **Ce musafiri ai aci?** Acolo este pentru el, pentru persoana care nu-i de față. Situația mi se pare interesantă și rară, dacă nu cumva unică a această organizare a adverbilor în paralel cu pronumele personale.

ACRUȚ. Româna a dezvoltat un număr mare de diminutive de la adjective, cu o frecvență însă surprinzător de mică în scrisul românesc. Poate din cauza exceselor făcute cindva de poeți ocazionali, dar și de un Alecsandri sau Bolintineanu. **Acruț** nu e perfect sinonim cu **acrișor**. Ceva este **acruț** înainte de a fi gata, desăvârșit în firea sa, iar **acrișor** este felul cuiva. Poți să ceri un vin **acruț**, dar cind spui că un vin este **acruț** asta înseamnă că vinul încă nu e gata sau că a fost greșit cu ceva și în loc să fie cum trebuia, cum a fost gândit, a ieșit **acruț**.

ACURAT = îngrijit, exact, întocmai, limpede, evident. Neologism arhaizant (sic) ieșit din uz, de la care s-a păstrat derivatul **acuratețe**. Capabil să marcheze o epocă, cea a pătrunderii primelor neologisme, și un spațiu — Ardealul.

ADAMANT = diamant, în limba veche și populară.

A ADĂSTA = a sta pe loc în așteptare. **Morții vin în fiecare an în această zi pe la vechile lor locuințe, unde adăstă pină la Moși. Aici apa se oprește și adăstăază sufletul pină la judecata cea de pe urmă.** A aștepta cu tot dinadinsul, stăruitor: **Cine bate la fereastră, Nevastă, Nevastă, Noaptea-acum pe vremea asta, Nevastă, nevastă, Bate parcă și adăstă.** „A adăsta ca mortul colacul” = a aștepta cu mare nerăbdare (Zanne).

Cuvânt frumos, prea rar folosit. Este atestat tirziu în limba latină, căci era și pe atunci tot rar. Ceea ce îi sporește valoarea. Latina vorbită de coloniștii romani veniți în Dacia era limba lor maternă, și nu învățată în relațiile de „serviciu” cu armata, administrația etc. Așa se explică păstrarea în limba română a unor cuvinte pe care scrisul latinesc nu le-a înregistrat deloc sau aproape deloc, cum e și cazul lui **adăstare**.

Ce-ar fi, acolo unde facem anticameră, să ni se indulcească așteptarea cu anunțul **Adăstăți în liniște?** Odobescu chiar spune: această sală slujea întotdeauna ca loc de adăstare pentru cei ce voiau să intre la chiliele neamului domnesc. Deci loc de adăstare = anticameră.

ION COJA ■

Aproponturi

De început

Plugărind eu peste trei decenii miriștile gazetăriei, fratele și confratele Adrian Păunescu mi-a oferit un petec de plumb din ogorul revistei pentru a-l face să rodească după cită pricepere s-ar zice că am. Văzută din înălțime, pământul după arătura seamănă neînchipuit de mult cu... plumbul tipograficesc orînduit în simetrice coloane.

Rîndurile acestea n-au pretenția de a se constitui într-o profesiune de credință (ars poetica țărânului fiind grul pur și simplu și nu poveștile despre „parametrii” entuziasmelor lui) și nici nu vor divulga subiectele proxime pe care le va aborda autorul acestei rubrici. Vor fi doar câteva vorbe în plus despre poezii și patima lor pentru jurnalistică. Fiindcă poetul a fost un om al plumbului încă înainte de a se fi imaginat extracția plumbului, el a slujit jurnalele de dinainte de inventarea hirtiei (și care se tipăreau evident pe frunze).

Poetul a iubit tiparul, evident. Încă înainte ca neamul Gutenberg să-l fi imaginat altoind un teasc

de struguri cu sculele de tortură ale ingenioasei Inchiziții. Ce preț are pentru poet gazetăria? Răspunsul e conținut în întrebare. Dacă un om are norocul de a se rosti prin magica mijlocire a versului dar nemulțumit de lentoarea acestei rostiri în ambția de a mișca roțile timpului, părăsește „iambii suitori, troheii, săltărețele dactile” spre a se exprima cu vocile prozei diurne, înseamnă, din capul locului, a conferi gazetărilor nimbul poeziei refuțat. Setea de a rosti adevărul despre clipa prezentă, trăită cu dureroasă acuitate produce această deturnare de fluturi cosmici. Să însemne asta că în orice gazetătar zace un poet? De ce nu? Am putea parafraza Iesnicos afirmînd că gazetărilor ar purta în raniță condeiul poetului în chip de baston de mareșal. Dar poezia n-are mareșali ci doar — grad suprem — soldați.

Cînd, cu nume tipărite pe coperti de carte, simți nevoia să te sustragi expunerii în „vitrină” lipsit de proza gazetărească a cărei glorie e, dacă nu total absentă, suportabilă.

Îată de ce mă prezint la capul micului ogor dat mie în seamă prevăzută cu un plug de lemn (de santal?), numit de către nepricepuți și plavaz, și cu un sac de boabe (cuvinte) și cu o fărîmă de speranță. Voi hrăni foamea morarului-tipograf?

GHEORGHE TOMOZEI ■

„Cu sublimul ne întâlnim de multe ori...”

(Urmare din pag. 15)

stridente apar, pe acest fond, ecurile în travesti ale dogmatismului.

— Cum — totuși — au devenit dogmaticii „estetizanti”?

— Cum s-a ajuns de la naturalismul de ieri la mimetismul de azi al unor „mode” și „supermode”? V-ați întrebat vreodată?

— Vreți să spunți că e vorba de mutarea paletelor după direcția indicată de giruetă? Adică după cum bate vîntul, pe românește? Dar care e totuși scopul unei astfel de răsuciri de 180 de grade? Și — mai ales — ce efecte produce ea?

— Scopul e clar: impoștarea și dogmatismul vor să-și păstreze pozițiile, adică hegemonia, și în noile condiții social-istorice. Esteticul este tot timpul în pericool. Oricine putea să facă ieri naturalism, oricine, fără nici o înzestrare specială, poate astăzi mima, să zicem, pictura „gestualistă” sau „dizarmonică”. Dar arta e cu totul altceva cred eu...

— Neodogmaticii susțin că ei nu distrug esteticul ci, dimpotrivă, îl escaladează, îl dezvoltă...

— Il „dezvoltă”? Într-un fel, da: încercînd cu dispreț să-și eludeze limitele.

— Cum se pot eluda niște limite?

— Prin extindere.

— Pînă unde?

— Pînă acolo unde impoștarea — promovată la rîndu-i de dogmatism — să-și poată găsi un loc de manifestare și de justificare. Pentru asta nu s-a omis nimic. Critici și artiști (de obicei, fără o pregătire adecvată) sau, întrecut, de pildă, să convingă populația pașnică, aflată la locul de muncă sau de odihnă, că importantul nu sînt produsul finit, tabloul, ci gestul de a picta, adică „starea” cetățeanului-pictor, cu precădere cea răvășită...

— Răvășitul este senzual?...

— Hm!

— Bănuiam... Și ce se mai întîmplă cînd se încearcă extinderea limitelor esteticeului?

— Se întîmplă, pe scurt, că ierarhia artisticului este strîmbată, centrul ei e dinamizat, periferiile și paraesteticele devin acum „centre”, iradiate intens, popularizate la maximum printr-o „nouă estetică”...

— V-am ruga să concretizați. Cum au fost intens popularizate periferiile, în dauna centrului?

— De exemplu, ne-am pomenit pe cap, mai întîi rîzînd, apoi plîngînd, cu o „teorie” împotriva culorii. Cu aceea „persecutare a culorii”, cum l-ați zis dv. Adeptii respectivei „teorii” nu ostensesc s-o susțină și astăzi, și încă inversunat. Să isprăvim, zic eu, cu „armonia” asta, cu excesul ăsta de „frumos”, de „formal”, lovindu-se astfel în Insesi constantă și forța tradiției românești în pictură, care înseamnă simțul culorii și rezultatul ei, armonia. Și atacîndu-se în același timp, în ciuda pretinsei „modernități”, a „sincronizării la universal” proclamate de neodogmatici, cel mai mare câștig al artei secolului, adus de marea revoluție impresionistă. Impresionismul, descătîșind forma, culoarea în spetă, i-a oferit artistului, pentru prima oară, posibilitatea de a se exprima integral pe sine, de a deveni personalitatea care este. Impoștarea, creînd dogmatismul, oăblăduită de acesta, nu-i capabilă să înțeleagă și să practice culoarea, neavînd har, neavînd vocație, neavînd talent, ea fiind numai veleitară. Iar dogmatismul nu vrea, precum vă spuneam, personalități autentice, ci numai „valorile” fabricate de el.

— De aici, oncori, propensiunea spre „dizarmonic”, spre „coșmarescul” și „maleficul” pe care le-ați acuzat?

— De aici.

— Astea ar fi deci periferii substituibile centrului?

— Desigur. Sînt, ca să spunem lucrurilor pe nume, o primejdie. În ce mă privește, suspectez aprioric orice tentativă de impunere a „dizarmonicului” ca modalitate estetică sau filosofică de explicare a lumii. Nu numai la noi, la români, dar pretutindeni, arta a aspirat dintotdeauna spre armonie. Identificînd „dizarmonicul”, ea nu l-a exaltat, numai l-a luminat, ca să-l izoleze. Cînd „dizarmonicul” devine concept și concepție, cînd devine estetică („nouă estetică”), sperîndu-ne sufletele, copiii și tîrânii cu hidoseniile sale, cînd o bienală de artă de nu știu unde nu mai emană uneori decît necredința, necuviința, neîncrederea, neputința, nedorința sau nevointa, propunîndu-ne numai „ne”...

— Sau numai „neo”...

— Da sau numai „neo”, atunci cred că trebuie să ne îngrijorăm. Și mai ales să acționăm.

— Împreună cu publicul?

— Împreună cu publicul și în numele lui.

— Cît de mare poate fi rolul publicului?

— Publicul e supremul judecător. Rar un editor din lumea asta care să tipărească scriitori neubiți de public, rar un regizor care să joace o piesă cu actori antipatici publicului. În artele plastice e însă ceva mai complicat. Să ni-l imaginăm pe cumpărătorul de tablouri occidental, care e omul cu bani, milionarul, și, ca să nu ne pierdem umorul, să ne-o imaginăm mai ales pe soția lui. Să ni le imaginăm, la sindrofii și pe lahuri, pe aceste cocoane, programînd pe decade și pe trimestre, împreună cu criticii de iaht, publicitatea, premiile, achizițiile de tablouri. Iată deci bursa iahturilor ducînd arta foarte departe, dincolo de zările sau de continentele de unde s-ar mai putea întoarce.

— Cum zice Giulio Carlo Argan: în zonele în care s-a pierdut, din păcate, și poate că pentru totdeauna, încrederea în oameni, în realitate și în istorie.

— Unde-am rămas?

— La niște continente imaginare. Dar să venim la continentele reale. Ce credeți, există șanse ca ele să se înțeleagă în numele viitorului artei?

— În general, da. Dar se întîmplă cîteodată ca să se supere cite un continent. Și atunci, brusc, el vrea controlul absolut al lumii artelor, decretînd că, de exemplu, „expresionismul abstract” sau „pictura de acțiune” se pot substitui întregului fenomen al picturii universale. Și pentru asta se cumpără pur și simplu, dacă-i necesar, chiar și o bienală, cu premii cu tot.

— Publicul, în asemenea circumstanțe, mai contează?

— Nici publicul și nici opinia artistică. Ambii asistă neputincioși, dezarmați și din ce în ce mai triști la transformarea unor manifestări de prestigiu în sucursale ale businessului.

— Așa se întîmplă acolo. Dar la noi?

— La noi, din fericire, avem și dreptul, și posibilitățile — societatea însăși ni le oferă, mai mult, ne cere în chip rezoluziv să le folosim — pentru a acționa cînd telurile artei sînt deturnate.

— Și cum puteți să acționați?

— În primul rînd, promovînd cu ardoare arta adevărată. În al doilea rînd, stringîndu-ne rîndurile împotriva neodogmatismului și a neartei promovate de el.

Făcînd un front larg — al întregii bresle — împotriva exclusivismului, a „elitismului”, a fabricării de „notorietăți”, a ierarhizărilor decretate, a ingerințelor și intereselor excentrice artei, dar cu efecte atît de nefaste asupra ei.

— În ce sperați, de fapt?

— Cred și sper în dreapta și rodnica așezare a eforturilor artistului într-un cadru scuturat de subiectivism. Subiectivismul n-are ce căuta în viața breslei, în chestiunile organizatorice. Locul lui este numai între peretii atelierului. Dacă în toate domeniile de activitate munca și retribuția ei sînt normate obiectiv, cît mai corect cu putință, dacă toți tindem — nu-i așa? — către perfecțiune în ceea ce numim dinamica socială, nu văd de ce n-aș spera într-o cit mai onestă, mai aplicată la specific, mai riguroasă pînă la nuanțare normare și retribuție, materială ca și morală — mai cu seamă morală! — a muncii noastre. Nu de sedînte sau de „comisii” cu caracter represiv, care să-i judece pe artiști la modul medieval, avem nevoie, ci de un cod al muncii artistice, la care toți să ne raportăm. Sau, dacă vreți, de un cadru perfect acordat specificității, legilor și dezideratelor muncii noastre, și, nu în ultimul rînd, actualului stadiu de dezvoltare a democrației noastre socialiste.

— În ce credeți și în ce nu credeți vizavi de cadrul organizatoric în care vă mișcați acum?

— Nu mai cred în responsabilități organizatorice de durată, acaparatoare și lenese, ba chiar (fiindcă au posibilitatea) de multe ori subiective. Cred în mandate scurte, eficiente (să zicem, de numai un an) și mai cu seamă obiective. Adică întemeiate pe existența aceluși cod al muncii artistice, atît de dorit și de necesar.

— Parcă spuneți ceva despre niște sedînte... N-am prea înțeles.

— Nu mai cred în acest cadru stabilit în urmă cu peste trei decenii... atunci cînd e cazul în sedînte bazate uneori doar pe monolog, pe monopol de opinie, pe abuz de opinie. Cred în sedîntele bazate pe dialog, pe confruntarea liberă a opiniilor. Cred în sedînte care să fie întîlniri de tinuță, adică momente sărbătorești ale unei munci sărbătorești. În care cearta, dacă e necesară, să-i certe doar pe cei care nu-și iubesc poporul, nu se consideră obligați poporului, disprețuindu-l și jignindu-l. Cred în sedîntele în care cearta să-i certe numai pe jignitorii.

— Într-un mandat așa cum îl vreți — limitat în timp — ce se poate totuși realiza?

— Eu cred că foarte multe. Iar evenimentul mandatului, dacă vreți, ar putea fi momentul în care obștea să hotărască ce flori să-i oferim unui sărbătorit ilustru, eventual unui fruntas al muncii artistice.

— Ziceați că sînteți împotriva „ierarhizărilor”.

— Ele sînt firești, cînd se ivesc printr-un proces legitim, prin propria lor valoare, recunoscută de breaslă și mai cu seamă de public, care este supremul judecător. Sînt împotriva ierarhizărilor — cum v-am spus — „decretate”, depinzînd de poziții administrative, de partizanat, de critici partizani.

— Dar și pe dv. v-am surprins „ierarhizat” de către critici. Chiar la debutul dv., în '67, Petru Comarnescu zicea că vă „detășăți prielnic” dintr-o majoritate de voexpozanți.

— În primul rînd — citatul o probează — Petru Comarnescu „detășă”, nu „ierarhiza”.

— „Detășă prielnic”...

— De la caz la caz. În orice expoziție, din mijlocul ei, de unde numele autori-

lor nu se văd, el „detășă” pinzele bine pictate și armonios colorate...

— Poate că totuși știa ale cui sînt?...

— Deducea, desigur, dar asta rar, cînd era vorba de stiluri consacrate. În rest, afla numele autorului doar cînd se apropia de tablou, după ce-l puseseră.

— Ați persiflat mai înainte, apropo de critici, niște elichefări: „nou”, „nemăvăzută”, „modern”... Dar dv. nu sînteți — scuzați-ne — un modern?

— Sincer să fiu, eu evit acest termen. El justifică prea multe posibilități de a greși. Și bănuiesc ce urmăriți punîndu-mi o astfel de întrebare... Ce vă pot spune este că sînt, oricum, un contemporan. Și că sper să corespund, ca artist contemporan, idealului epocii, același și la oraș, și la sat, și pe drumul dintre ele.

— Piliuță e un modern?

— Piliuță e unul dintre cei mai sinceri povestitori despre viața noastră din aceste vremuri. Disputat de colecționari, iubit de public, el nu și-a pierdut totuși capul, rămîndu-neconștientiv cu arta lui, independent de mode, de fluctuațiile lor, de „teoriile” neologice — neolitice-neologice! — care-i derutează și-i robesc pe alții.

— În afară de penel, de ce nu v-ați putea niciodată despărți?

— N-aș putea trăi fără muzica populară. N-aș putea trăi fără taragutul lui Dumitru Fărcașu. N-aș putea trăi fără Maramureș, fără Oaș, fără ciobanii din Munții Rodnei.

— N-o să ne spunți că sînteți chiar atît de „provincial”?

— Argan, pe care l-ați citat, ne sfătuia odată, într-o conferință de presă ținută la Muzeul R.S.R., să păzim cu sfințenie folclorul nostru, care e unic. Centrul de rezistență al oricărui efort creator se află aici, în solul care emană o asemenea artă fără pereche.

— Ce crede Mihai Bandac despre sublim?

— Cu sublimul ne întîlnim de multe ori în viață, de obicei în natură, în univers, mai ales vara și spre toamnă. Iar uneori și iarna. Cînd natura lipsește, întîlnim capodopera de artă. Mai aveți vreo nedumerire? S-a făcut tirziu și afară e iarnă...

— Am mai avea niște nedumeriri, legate de un teritoriu care nu ne este familiar: breasla dv.

— Vă ascult.

— S-a auzit — parcă și dv. ați spus ceva — despre niște comisii „medieval-represive”, funcționînd în chiar sinul breslei, care îi judecă pe artiști. Ce-i cu ele?

— Cred că mai în măsură să vă răspundă ar fi pictorul Marius Cîliviș. E semnificativă, din păcate, pentru acel anacronic climat cu care ne mai confruntăm uneori, posibil tocmai datorită ingerințelor organizatorice despre care am discutat, împrejurarea anormală, nedemnă, prin care atît el, cît și alți colegi, au trecut recent. Artă și conduita exemplară a unui artist ca Marius Cîliviș, un model a ceea ce putem numi pictorul român devotat neamului și culturii sale, devotat menirii și îndatoririlor lui de artist, impun cu totul altceva. Impun o prețuire pe măsură, față de care toți sîntem datori.

— Vă mulțumim, sfîmate Mihai Bandac, Sperăm să ne vedem, cît mai curînd, la procesul dogmatismului!

— De ce la proces? Ce, noi sîntem ei? Noi nu facem procese! Mai bine să-i îndrumăm către munci utile, către spații verzi, către împrăștierea pe cîmpuri a pesticidelor! Sau să-i împrumutăm Saharei, ca să facă acolo sosele... Pașaport, aer curat, soare, sănătate!

— Si vorba păcurarilor din Munții Rodnei: SĂ NE TRĂIASCĂ DUȘMANII CA SĂ NE VADĂ FERICIȚI!

Un muzeu in labirint

Van Gogh sau revanșa prin artă (XI)

„Reșemnarea este pentru cei ce știu să se reșemneze și credința pentru cei ce știu să creadă... eu sint născut nu pentru primul lucru”

(Van Gogh)

Melancolia activă

Autoportret pe un fundal luminos

În mijlocul nefericirii, omul află nu numai singurătatea. Tot acolo descoperă și cea mai mare nevoie de tandrețe. Și tot acolo, el descoperă, ca Oscar Wilde în închisoare, că „supremul viciu este de a fi superficial”, de a fi ignorat pînă atunci această mare nevoie de tandrețe.

Tandrețe care are și reversul ei cînd un pictor ca Van Gogh se luptă nu numai cu natura „corp la corp”, ci și cu teama că totul e inutil; cînd, în oglindă, nu se vede pur și simplu pe el însuși, ci întîlnește un „altul”, care îi e foarte apropiat și străin în același timp, pe care-l cunoaște foarte bine dar nu-l înțelege complet, pe care-l privește cu un sentiment de curiozitate, amestecat cu tristețe și teamă: ce surprize își va mai rezerva sie însuși?

Există, într-adevăr, doi Van Gogh. Unul care se simte foarte aproape de starea unui vas spart. Și unul care îi răspunde în aceeași clipă; cu cit sint mai risipit, mai bolnav, cu atît mă simt mai artist! Unul care e bintuit de desperări. Altul care strînge pumnii murmurînd: curaj! Unul gata să piardă. Altul hotărît să cîștige. Unul care nu mai crede aproape în nimic. Altul care crede în lucruri imposibile. Între cei doi e o continuă luptă „corp la corp”. S-a zis că melancolia e fericirea de a fi trist. Dar o asemenea definiție, potrivită pentru alții, nu poate fi aplicată cuiva care are nevoie să găsească în tristețe un sprijin mai important decît fericirea, și anume curajul de a-și continua drumul, deoarece tristețea înseamnă pentru el nu o lingoare trecătoare, ci un rău care îi atacă tot mai mult viața la rădăcină.

„Rubens!, exclamă Van Gogh, lată: era un bărbat frumos și mare crai. Courbet la fel, sănătatea le permitea să mănînce, să bea și să sărute”. El vorbește prin urmare ca un ascet. Și poate ar trebui să înțelegem de ce vorbește astfel, cu toate că nu putem canoniza singurătatea și nu putem condamna pe nimeni pentru sănătatea lui. E greu să judeci corect un om sănătos, bogat și anturat, cînd tu abia îți poți plăti vopselele și o cameră într-un han sărăcăcios, cînd vrei să te convingi că bolile sint vehicule celeste așa cum trenurile și omnibuzurile sint mijloace de locomoție terestre, iar singurele femei pe care le-ai iubit și-au întors spatel. Pe el, pe Van Gogh, lumea îl ocolește. Mai ales după ce și-a tăiat urechea. Se discută despre el ca despre un nebun care, între crize, pictează; și care, la azil, trebuie păzit să nu-și mănînce vopselele. În ciuda faptului că fratele său se ocupă cu negoțul de tablouri, nimeni nu-i cumpără nici un tablou. Poate e firesc, în aceste condiții, să-l găsești pe Rubens găunos, superficial și emfatic, nu numai pentru că favoriții Fortunei îl irită pe cel frustrat. Dar Van Gogh, care n-a avut niciodată „o viață adevărată”, deși a vorbit tot timpul despre ea, și a urmat mai conștient decît alții cursurile Universității mizeriei, pare convins uneori, ca personajele dostoevskiene, că „numai prin suferință se poate iubi cu adevărat pe pămîntul acesta”.

De aceea, cu cit pictorul e mai vulnerabil, mai aproape de starea unui vas spart, cu atît cîmpia pe care o pictează se umple mai mult de soare. Cu cit chiparosi sint mai negri, cu atît ei seamănă mai mult cu o flacără. Disperarea e luminoasă, iar vara e tocmai bună pentru a crede că există un strigăt al tăcerii și o sărbătoare a singurătății. „În loc să mă las în voia disperării, spune el, am inclinat spre melancolia activă, într-atît cit mă țineu puterile să lucrez; sau, cu alte cuvinte, am preferat melancolia care nădăjduiește și caută, aceleia posomorite care lincezește, descurajează”. După această mărturisire, înțelegem mai bine frenezia cu care pictează uneori cite două tablouri pe zi. Pe măsură ce omul își urcă Golgota, artistul își ia revanșa pentru ceea ce se întîmplă omului. Despuat de orice orgoliu, el e convins din ce în ce mai mult că e un călător care merge undeva și are o destinație. Nimeni nu observase altădată că pe tînarul predicator din Borinage nu-l interesa în realitate Dumnezeu, ci opera lui, omul. Dumnezeu nu era decît un mijloc de a ajunge la compasiune și dragoste. Acum a ajuns aici cu ajutorul artei. Și se lasă devorat ca să-și hrănească arta. Ca și Prometeu al lui Gide, el trebuie să scadă, iar vulturul să crească. Zilele lui din ultimii doi ani sint un amestec de extaz înșorit, de prăbușiri dureroase din care se ridică, picînd și mai disperat.

„Sînt o furie îndîrjită de a lucra, cum n-am avut niciodată înainte, scrie el. Și cred că tocmai asta contribuie la înșănătoșirea mea. Nenorocita mea de boală mă împinge să lucrez cu furie îndîrjită... Aceleași cuvinte, furie îndîrjită, revin. Le repetă, poate, tocmai fiindcă se simte gata să cedeze. Le invocă mereu ca să-și dea curaj. În el însuși stau și renunțarea și îndîrjirea. Și starea de vas spart și revolta împotriva ei. Și umbra tot mai lungă a înfrîngerii și hotărîrea de a continua lupta. Dar a o continua pînă cînd? Cît va dura această disperată luptă corp la corp? Cîtă vreme Van Gogh va mai reuși să-și dea curaj lui Van Gogh? Cîtă vreme Van Gogh va mai putea să-l sprijine pe Van Gogh cînd e gata să se prăbușească? „Arăt mai sănătos acum”, îi scrie el lui Théo cu mai puțin de un an înainte de a muri. Sub asigurările liniștitoare pe care le dă fratelui său există un mil amar în care poate înflori orice, chiar și moartea. Dar n-a spus tot el că într-o stea nu te poți duce pe jos?

OCTAVIAN PALER

Simple note

„Clocotitorul Paul Bujor” (IV)

Contribuții la istoricul „Vieții Românești”

(Paul Bujor care, deși mai mare decît el, a supraviețuit lui Stere încă șaisprezece ani, a avut destul timp să reflecteze cit de ministerial fusese Const. Stere, care n-a ajuns niciodată ministru, cu toate că ar fi putut să fie — n.n.)

«Mai departe Gentilii mei tovarăși n-au găsit de cuviință să pună în acea notiță măcar un cuvînt de recunoștință față de un om care timp de un an și-a dat numele și munca lui fără nici un gînd de profit moral sau material. Foștii mei tovarăși să nu suridă de această pretenție naivă a mea. Am glumit sau mai bine zis am voit să le arăt că la toate m-aș fi așteptat de la el, dar la o gingășie de sentimente niciodată. De aceea pentru a termina mă văd silit să anunț pe prietenii mei și pe cititorii acestei reviste că m-am retras din comitetul de redacție bucuros că am scăpat cu totul de o atmosferă de nesinceritate care mă înăbușea.»

(Stranie reacție: timp de un an nu l-a înăbușit „atmosfera de nesinceritate” și a început să o simtă „înăbușitoare” odată cu numărul în care nu mai face cuplu în directorat cu Const. Stere. Și mai e nevoie oare să amintim că toți aceia care au trecut pe la „Viața Românească” și au trăit în zumzetul redacției, au evocat întotdeauna, prin scris sau oral, cu nostalgiile, farmecul indelebil care domnea acolo și care — fără nici o excepție — făcea caracteristica și unitatea grupării? Paul Bujor însă era supărat. Foarte și dureros supărat — n.n.)

«Desigur adevărata mulțumire sufletească nu voi mai găsi-o decît tot în munca de laborator, singura senină și întăritoare. Iar dacă vreodată va trebui să mă mai manifestez apol desigur nu voi mai face-o decît într-o grupare sincer democratică înjhebată de oameni cu care voi avea în adevăr legături strînse de idei și sentimente și care nu vor fi infectați (vă rog să mi se mențină expresia) de boala politicianismului de azi. Paul Bujor.»

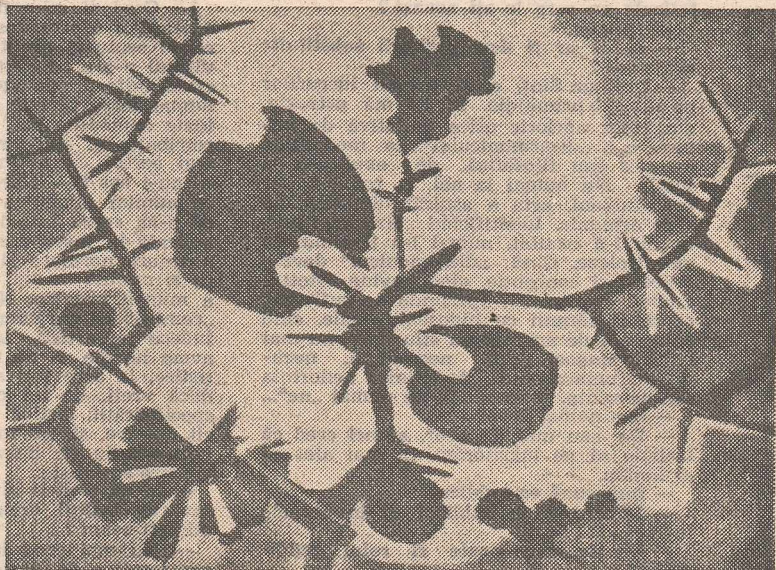
Riposta vine imediat și la aceeași rubrică „Miscellanea” în nr. 5, din mai 1907, se publică sub titlul Retragerea d-lui P. Bujor următoarele: «Retrăgîndu-se din direcția științifică a revistei noastre, după ce aceasta a fost incredintată profesorului dr. I. Cantacuzino, d. P. Bujor consimțise, cum am spus, să rămînă în comitetul nostru de redacție. Această schimbare nu atîngea și nu putea să atîngă întru nimic direcția generală a „Vieții Românești”, întrucît aceasta cade exclusiv în sarcina d-lui C. Stere și întrucît în cele 15 numere apărute pînă acum ale „Vieții Românești” nici un rînd n-a fost scris de d. P. Bujor în chestii sociale, economice sau politice. Cititorii care ne-au urmărit, pot prin ei înșiși să-și dea seama de direcția acestei reviste care, vădit, nu poate să fie judecată decît din cuprinsul ei și nu după șoapte sau insinuări străine de literatură. Unsprezece zile dină araritia numărului Vieții Românești” în care se anunța atît retragerea d-lui Bujor din direcția științifică a revistei cît și rămîne-

rea sa între colaboratori, confirmată prin publicarea chiar în acel număr a unei schițe a domniei sale, d. P. Bujor se răzîndește și se retrage cu desăvîrșire de la „Viața Românească”, dar, de data aceasta, se crede obligat să publice prin ziarele... democratice, „Opinia” și „Adevărul”, motivele acestui retrageri. Întrucît aceste motive sint străine și literaturii și cuprinsului revistei noastre, ne dispensăm de orice răspuns. Nu ne credem în drept de a da acest răspuns nici măcar pentru faptul că scrisoarea d-lui Bujor a servit de pretext unor suburbani ai literaturii, care numai cu această ocazie au binevoit să-și aducă aminte de revista noastră, spre a repeta din nou vechile insinuări că „Viața Românească” ar fi un organ de partid și ar fi chiar susținută materialcește de un partid politic. La prima insinuire răspunde cuprinsul revistei și numele colaboratorilor ei și n-avem nimic de adăugat. În ce privește a doua insinuire, pentru oamenii cinștiți ajunge declarația noastră pe care am făcut-o cînd am intrat în al doilea an de existență iar pentru ceilalți înțim la dispoziție atît registrele noastre cît și registrele tipografiei Iliescu. Comentariile provocate de scrisoarea d-lui Bujor poate că i-au deschis ochii asupra tovarășiei în care se află. Iar de nu... îl privește pe domnia sa. Noi nu vom uita, nici în urma acestei scrisori, anul acela de colaborare în jurul steagului „Vieții Românești”.

Lectorii vor fi remarcate firește — fără de a le mai atrage luarea aminte — parcurgînd atît răspunsul „Vieții Românești”, dar mai ales filipica pătimașă și violentă a lui Paul Bujor, că nu se face uz nici într-o formă, oricît de estompat a-luzivă, în nici într-un loc, de nici una dintre „acuzațiile” care s-au colportat. Nici un cuvînt despre „înfeudarea revistei” la liberali, nici un cuvînt despre atacurile împotriva lui Gherea și, mai cu deosebire, insis, nici unul în legătură cu răcoalele țărănești, versiune care, cînd și cînd, se mai atribuie și astăzi că ar sta la obîrșia neînțelegerilor dintre Stere și Bujor. Și pentru opinia publică lucrurile s-au isprăvit aici. Nu însă și pentru Paul Bujor, care în corespondență cu prietenii mai răbufnește epistolar și ceea ce n-a riscat să spună public fiindcă realitățile l-ar fi dezmințit o face confidențial acoperit de responsabilități. Astfel află din lucrarea lui Radu Iftimovici dedicată vieții și activității lui Dimitrie Voinov și care apare în 1971 la „Editura științifică” o scrisoare a lui Paul Bujor din 9 mai 1907, către savantul bucureștean, pe care o transcriu aici: „Dragă Voinov, îți scriu mai cu seamă că prietenul Simionescu (profesorul Ion Simionescu, n.n.) mi-a adus vești de la tine, spunîndu-mi cit suferi și tu din cauza ticăloșilor petrecute la noi în ultimul timp... și eu am devenit foarte nervos și am slăbit din cauza insomniilor căpătate tot de pe vremea ticăloșilor săvîrșite, mai deunăzi, de politicianii noștri.

(Va urma)

L. KALUSTIAN

REINHARDT SCHUSTER — Spini

Tinerii trebuie să știe

Dicționar de lagăr

Scheiterhaufen

SS-istii își făceau meseria de ucigași fără greș. Mai ales asasinatele în masă le organizau cu o precizie și o meticulozitate înspămintătoare. Mindria lor, culmea atînsă în organizarea exterminării era, incontestabil, fabrica morții de la Birkenau. Într-adevăr, acolo, moartea se producea fără perturbări, pe bandă rulantă.

O singură desincronizare nu puteau preveni „îngerii morții”, cum erau denumiți șefii SS-ști de la Birkenau. Ea era provocată de decalajul dintre capacitatea de ardere a crematoriilor și numărul celor sosiți pe rampa morții din cele mai diferite colțuri ale Europei. Cînd toate crematoriile erau în funcțiune, în cele 46 de cuptoare puteau fi arse, în 24 de ore, 9 000 de cadavre. Acest lucru se știa și la Berlin. Totuși, în unele zile și nopți, mai ales în vara lui 1944, pe rampa morții se opreau din goana lor nebună cite 3—4 trenuri aducînd la moarte, în vagoanele lor zăvoirite, peste 10 000 de oameni. Dar la Birkenau nu erau prevăzute condiții să trăiască nici măcar o zi în plus cei sortiți exterminării. Ei trebuiau să meargă din vagoane direct în camerele de gazare. Alt loc pentru ei nu exista. Nici pe peron nu puteau rămîne deoarece a doua

zi soseau alte trenuri cu alte mii de victime.

„Îngerii morții” de la Birkenau însă, stăpîni pe meseria lor de ucigași, au inventat repede o supapă aptă să regleze desincronizarea provocată de cei de la Berlin: der Scheiterhaufen, rugul. Toți cei care nu puteau fi arși în crematoriile erau arși pe rug. Moartea lor era incomparabil mai cumplită decît a celor din camerele de gazare.

Der Scheiterhaufen, rugul, era, de fapt, un șanț lung de cincizeci de metri, lat de 6 și adînc de trei. Pe marginea lui, din 6 în 6 metri cite un SS-ist cu o armă de calibru mic în mînă își așteaptă victimele. Mai incolo, cam la cincizeci de metri distanță, un alt șanț, de aceeași dimensiuni, cu același număr de SS-ști cu mina pe trăgaci. În șanțuri, lemnele uscate, îmbibate cu benzină, ardeau ca niște luminări uriașe. Șanțurile arzînde, cu SS-istii pe marginea lor alcătuiau faimosul der Scheiterhaufen, faimosul rug de la Birkenau.

Rugul era ascuns de o fișie de brazi, lată de vreo 150 de metri. În spatele pilcului de brazi, un fel de magazie lungă, dărăpănată, cu ferestre acoperite cu scîndură. Mamele, copiii, bătrînii, bolnavii, pentru care nu mai exista loc în camerele de gazare, erau înghesuți în această magazie. Încăpeau 400. Ceilalți așteptau afară. Cei dinăuntru, dezbrăcați în pielea goală, erau scoși, în grupuri mici, prin partea

opusă și forțați, sub amenințarea bitelor și cravaselor, să străbată în pas alergător fișia de brazi. Ajunși la Lizieră, se opreau instinctiv, îngrozii. Priveliștea SS-istilor bălăbănuindu-se pe picioarele lor crăcănate, cu mina pe trăgaci, însuruiți din șase în șase metri de-a lungul șanțurilor arzînde, îi paraliza. N-aveau timp să-și revină. Fiecare victimă era înhățată de cite doi Sonder-ști și dusă, mai exact, tirată, 15—20 de metri pînă la buza șanțului, în fața unui SS-ist. Pocnitura puștilor aproape că nici nu se auzea fiind acoperită de fîpetele și urletele disperate ale victimelor.

Ritmul era infernal. Șeful des Scheiterhaufens, rugul, Oberscharführer-ul Moll, nu admtea nici o pauză, nici o oprire. Nu se verifica dacă împuscătura a fost sau nu mortală, victima era aruncată în flăcări chiar dacă continua să urle de durere. La sugari se făcea economie de gloanțe. Erau aruncați direct pe rug.

În ziua de 9 iunie 1944, cînd am sosit împreună cu familia pe rampa morții de la Birkenau, der Scheiterhaufen, rugul, funcționa din plin. Fumul înecăcios ce izbutea din coșurile crematoriilor acoperind întreg lagărul era îmbibat de miroso de carne arsă. Unul din transporturi, al nostru sau cel dinaintea noastră, nu fusese prevăzut. O parte din deportații urma să fie duși spre șanțuri. Mama și cei trei frați ai mei mai mici au avut noroc, au scăpat de flăcările rugului. Pentru ei s-a găsit loc în camerele de gazare. Și asta, la Birkenau, însemna să ai noroc.

*) Häfiling-1 din Sonderkommando, detașament special. OLIVER LUSTIG fostul Häfiling nr. 112 398

constelația lirei

Poezia aromână

Ecoul sensibil al unui timp și spațiu arhaice, poezia aromână este departe de a se limita la valoarea unui document de importanță filologică. Reflectând specificul de viață al unei comunități așezată într-o zonă de munte și a cărei principală ocupație era păstoritul, lirica populară aromână prefigurează motive și nuanțe de inefabilă frumusețe poetică și lexicală. Forta ei de penetrație a răzbătut până în folclorul limbii române, înscind totodată paralelisme în dialectul daco-român. Astfel, un excepțional poem cum este Cîntecul iubitei prefigurează un motiv de largă circulație în folclorul românesc de mai târziu, iar o baladă cum este aceea intitulată Cinci frați conține în germene motivul Mesterului Manole dar și atmosfera baladelor novăcești, discursul poetic insinuând linia melodică a unui colind laic transilvănean Doiană fată dalbă! Sint acestea doar cîteva puncte de reper pentru a desemna o vatră spirituală infinită în profunzimea sa. Ca un reflex al acesteia, poate fi semnalată și prezența autorilor culti de poezie aromână cum sînt: Theodor Zuca, Nuși Tulliu, Leon Boga, Virgil Vașotti, Marcu Beza, George Murnu ș.a., ale căror elegii, purtînd nostalgia plaiurilor natale și a unui trecut de mit, continuă la modul sensibil și cel mai adesea imitînd modelul popular, acel univers fabulos, tulburat nu o dată de murmurul unor încălcări afective primare.

Prezentarea și transpuneri
de ECATERINA BARBA
și NICOLAE STOE ■

VIRGIL VAȘOTTI

Eram vîr oarî-n hoarî?

Tu vis vidzui că dzena luai
S-agiumșiu-n sus la Toaci
S-di acolo nutrii tu himi-nghios
Ariulu cum s-agioaci...

Cu apa-lli, canda-i ficurie
Ți-l țini maia-n brați
Și-l leagîni cu cîntîti
Somnulu pînî s-lu acați

Avdzamu chinlli cum șuşura
Die seari tu murdziti
Cind luna di pri analtul
S-arca a llei nutriti

Avdzamu cinilli cum alitra
Pri la cîseri și-n hoari
S-mj minduiamu, fui i nu ful
Acolo și eu vir oari ?

Cînticu di vouta

(cîntic vechiu armănescu)
— Tine lună luminoasă
Ci-ești analtă, s-dipărtoasă,
di-și vedzi oamini, di-ți vedzi lume,
nu-mi vidzusi gionle a meu ?
„Ți-l vidzui,
și-l cunoscul,
lea mușată
nvrinată”
— „Nu-lli dzăti lună, luminoasă
nu-lli dzăti, lună, s-vină-acasă ?
Poarta lui illi și inclise,
Oaspiilli să tălliară,
pîrgurilli li sicară,
ș-cucoțli li-amușiră ;
fintinile illi astrăchiră.
Dză-lli, lună, tre s-vină n-vie,
că s-lu -asteaptă ficiorlli
că s-lu -asteaptă piveasta”.

Am fost vreodată-n sat?

Prin amintiri urcat-am dealul
pînă sus la Toacă
și de-acolo, jos, în vale
priveam riul cum se joacă

ca un copil el murmura
ținut în brațe de cîmpe ;
cu cîntece străvechi ea-l legăna
somnul ca să vie.

Și crengile de pin le-auzeam
cum fremătau usure
cind luna din înalt
privea peste pădure

Și cîinii parcă-i auzeam
la stînj lătrînd și jos în sat
și mă gîndeam am fost sau nu
acolo, eu vreodată ? !

Cîntecul iubitei

(vechi cîntec aromănesc)
— Lună-naltă, lucitoare
departe, strălucitoare
de vezi oameni, de vezi lume
n-ai zărit si-al meu iubit ?
— Ți-l văzui
și-l cunoscul
mindră fată,
-ndurerată
— Spune-i lună luminoasă
spune-i să se-ntoarcă -acasă !
Poarta o am ferecat
și oaspeții au plecat
iar fîntinile au secat.
Via ni s-a ofilit
și cocosi-au amușit.
— Zi-i lună, să se grăbească
și-i mai spune că-l asteaptă
feciorii si-a lui nevastă.

MARCU BEZA

Loară vaea

Loară vaea, vaea oile
Pi tu mardzinea de aluni
— Iu du-și turma, picurare
Ș-iu dipuni ?
— „Iu s-mi duc, o lai fîrtate,
Că nu știi ce-i la cîșeri...
Vintul sullă s-nu s-avd cîntîci
Di flueri !
„S-că fudzim... iarna s-i-u greaună
Di n-alasă ahinți ani
Firă noateni, firă miale
S-gulisani” !
Eara seara. Pi tu neguri
Dipunea cupii di oi ;
Ș-ge jilos plindzea pădurea
Dinipoi...
— Oară bună cara, du-te
A lai oarfân picurar,
S-Dumnidză s-li-aducă tute
Tute-ambar

Luară vaea oile

Pe sub margini de aluni
Oile luară vaea
— Unde frate păcurar,
Iar te duce coala ?
— Unde să mă duc frate,
sus la stînj vintul bate,
si-au secat de cîntece
fluierile toate
Și iar vîm omături grele
Ce ne-au lăsat de-atîția ani
fără noateni, fără miele
și sârmani
Era seară. Pe sub neguri
albe turme
coborau și pădurea
le plîngea pe urme.
— Te du, sârmane păcurar,
Ceasul bun cu tine,
Și soarta le-ntoarcă iar
Toate către bine

GHEORGHE PERDICHİ

Dureari di părinte

(frîntură)

„Fecior, va fudzi di-auașe... Va alași museate locuri
Iu — s-au tricută bana stră-auseani cilnicadzi
Un popul di uieri
Cu suflit s-brat di her...
Di noi va ti dispartî, di-adeți, cîntări s-di jocuri
Ce tiniri li anvirtescu sun silvile din bradzi
„Ți aruti tu alte părți... și acoce poate, june
Va dai di a nostri osmini
Cu multă-nvîtătură
Dit sîntu-a isteși fară
Multi gioni și-alipidară,

Durere de părinte

(fragment)

Fiule, vei pleca lăsînd frumose plaiuri
unde-și aflară rostul străvechii tăi străbuni,
neam de păstori
cu inimă și braț de fier
Te vei despărți de datini, cîntece și horele
intinse sub pădurile de brazi.
Dar și acolo, unde-ajungi, fiule,
vei întîlni pe-ai tăi, oameni de seamă
care s-au risipit în lume
lăsînd aceste plaiuri

CONSTANTIN BELIMACE

CONSTANTIN BELIMACE, cel mai mare și popular poet aromân, este autorul „imnului” național, al aceluși blestem din „Părintească dimândare”, prin care, cei ce-și leapadă graiul sînt stigmatizați. S-a născut la Moloviștea (Macedonia) în anul 1848 și, după o scurtă perioadă de trăire în mijlocul intelectualilor români de la sfîrșitul veacului trecut —, timp în care a stabilit legături de strînsă prietenie cu înaintașii mișcării socialiste din România, printre care C. Stere, Anton Bacalbașa ș.a. — se reîntoarce în locurile natale. Se stinge din viață în 1928 la Bitolja, după o lungă, îndelungată și valoroasă activitate publicistică și de creație în graiul strămoșesc.

Părintească dimândare

Părintească dimândare
Nă spergiură cu foc mare,
Frați di mumă și di tată,
Noi armâni di eta toată !

Di sum ploicile din murmînti
Strig-a noștri buni părinți :
„Blestem mare s-aibă casă
Cari di limba lui s-alasă.”

Cari s-alasă limba lui
S-lu-ardă pira focului,
Și-s dirină viu pri loc
Și-lli si frigă limba-n foc.

El în vatra-i părintească
Fumeallia s-nu-și hărăsească ;
Di fumelli curuni s-nu bașă
Natu-n leagăn să nu-n fașă !

Care fudze di-a lui mumă
Și di părintească-i numă
Fugă-i doara Domnului
Și dulceașea somnului !

dimândare — rugă mare (poruncă)
ne spergiură — ne conjură
di eta toată — din vremea toată
să-s dirină — să se chinuie
a se hărăsi — să se chinuie
curuni s-nu bașă — cununi (de nuntă)
să nu sărute.

Sfîrșit de săptămîină

E sîmbătă,
zăpada imbracă străzile
ca o cămașă fără măsură,
cui însingurați circula
în hămași la trăsuri cu roți cauciucate
nedezmintînd știrile
că s-au modernizat ultimele drumuri.

Sfîrșit de săptămîină,
supralicitat de telefoane interurbane,
de povești neluate în seamă
zilele lucrătoare
dînd stare de lehamite generală
unui ascultător circumspect.

Și, cînd știrile politice
se recompun și întretaie
țirîitul soneriei,
însuceșele poeziei au efectul anestezicului
pus măslelor de minte.

O pasăre
— singura pavază a inserării —
lovește geamul,
și eu răspund „bună seara”.

Viscol în lemn de abanos

Să mai mîncăm zăpezi de pe uluci,

Tu, singur inhămat la sentimente,
Nu-mi vei ierta cuvintele absente,
Cu grijă proslăvindu-i pe uituci.

Cînd după ploii les melcii la ospăț,
Femei cu sîni împregnați de boală,
Păstrîndu-te în gînd ca pe-o greșală,
Sărutul cade-n moarte și răsfaț.

Presimt cum cerșetoarea dă din coate,
Destinul înfruntîndu-l la răsăruci,
Sîntem de-o vreme răstigniții cucii
Între pămînt, eroare și păcate.

Stăpîn deplin al nopților pustii
Cînd tremur, cînd iubesc, cînd mal amin,
Greierii tac, ce anotîmp păgîn,
Se ofilesc garoafe-n florării.

Mîntîndu-te amarnic și frumos,
Geloasă pe lumina din sonete,
Inima mea, un lagăr de planete,
Mai viscolește-n lemn de abanos.

Renunțare

Nu te teme, n-am să mai vin,
balul indecentelor căuțe
s-a aminat pînă către sfîrșitul secolului,
ridicînd tăcerile

mesele rotunde sînt acuzate
de instabilitate.

Nu te teme,
muzica toemită își ascunde impertinența
sub tăcînitul lîngurilor
în timp ce,
singura zestre proaspătă
din lăzile de iasomie
se cheamă inocență.

Nu te teme, n-am să ajung,
hainele, ascunzîndu-mi chipul
confînțese irevocabila condamnare
prin care crucile pietrificate
durează o legătură.

Nu te teme, am promis
că voi pleca în prag de seară.

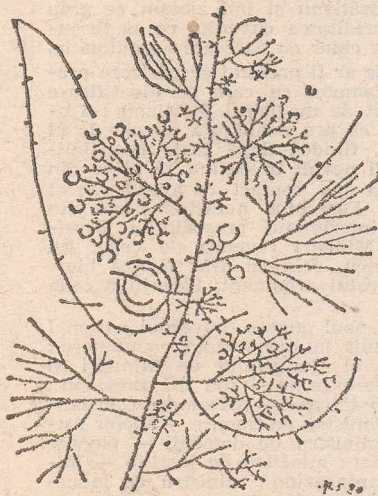
Mai cred

Cu răsufierea ta
încălzește incheieturile
singelui meu,
pălenjenis involburat de părerea
că iubești în contul anului 2000.

Gurile lupilor flămînzii
ajurg pe marginea lunii,
cînd căpestre din grajduri părăsîte
înfrîncează teroarea
și nechibzuința simțurilor.

Anul 2000,
circulă pe sensuri interzise,
eu mai cred că va veni
e singură noapte.

IOANA PROCA ■

Desen de REINHARDT SCHUSTER ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Publicăm mai întâi sfârșitul rămas de la capitolul „Iași primele săptămâni” — în care sint surprinse reacțiile la schimbările din formațiunea guvernamentală și sint evocate succint dezbaterile din sesiunea parlamentară; momentul culminant reprezentându-l elogiul adus lui N. Iorga — cel despre care s-a spus, pe drept și la unison, că în decembrie 1916 a ținut în fața deputaților unul dintre cele mai reușite discursuri din cite a cunoscut elocința românească, în contrast izbitor cu cel rostit de sterilul A.C. Cuza.

Rind pe rind sint trecuți în revistă foștii miniștri, noii miniștri. Bătrînul Em. Porumbaru „luncase” deja, de la Ministerul de Externe, la președinția Senatului. Em. Costinescu, bolnav, rămînea doar ministru fără portofoliu. Al. Radovici este și el între cei sacrificați: „înțelege” situația și se alege cu numirea într-un post vacant la Banca Națională. Dr. C. Angelescu, din contră, își manifestă supărarea ce ia „formele unei ostilități nepermise și ale unor izbucniri regretabile”. V. G. Morțun se arată măgulit că i se oferă, în schimbul portofoliului internelor, președinția Camerei deputaților — dar în adîncul ființei sale se consideră un dizgrațiat. Doi liberali exultă: tînărul Georget Mărzescu și decanul de vîrstă Mihai Ferechide — devin, doar, miniștri. Take Ionescu și alți trei partizani politici — Dim. Greceanu, dr. Const. Istrati, Mișu Cantacuzino — își văd vizul împlinit: pătunderea în „ministerul național al războiului”. Evocarea — cu real talent portretistic — a altor personaje este în fond și prilejul prin care omul politic I.G. Duca încearcă să salveze măcar aparențele diversității politicianismului burghez.

Și cu aceasta se încheie un capitol în care Ion G. Duca a depus mărturie mai cu seamă în planul vieții politice.

Este neîndoios că informațiile oferite sint prețioase și re prezintă un câștig nu numai de ordin strict istoriografic. Dar tot atît de sigur este că suspectînd pe memorialist de partizanat politic — era doar unul din miniștrii guvernului burghez național-liberal — se impune și o filtrare critică, în dorința de a feri cititorii de eventuale confuzii în descifrarea hățîșurilor din lumea claselor dominante. Fără însă a uza de un didacticism pisălog și plicticos.

Capitolul următor — „Ultimele săptămîni ale anului 1916” — revine la problemele frontului, la cele ale dezastuoaselor consecințe pe care războiul le aducea mulțimilor din spatele teatrelor de luptă. Sint atestate schimbările de la Marele Cartier General, nu fără a se arunca o nemeritată săgeată în direcția comandantului Armatei a II-a. De asemenea, se fac pertinente constatări privitoare la ultimele încercări de rezistență a armatelor române în fața cîmpurilor; fiind acesta un bun prilej de a glorifica încă o dată virtuțile ostașilor români și ale unor bravi comandanți, precum generalul ăremia Grigorescu.

Stimați cititori. Între promisiunile făcute la început de drum era și aceea că vă vom oferi texte, pe cît posibil, integrale. Și totuși, precum se observă, lovindu-ne de imponderabile, s-au cam înnulțit punctele de suspensie dintre paragrafe. Probitatea științifică ce ne călăuzește întreprinderea ne îndeamnă să ne cerem scuzele de rigoare. În ingustul nostru chenar de revistă este imposibilă desfășurarea de evantai a explicațiilor, pledarea cauzei etc. Nădăjduim că într-o posibilă ediție critică să realizăm cuvenita operă reparatorie — spre binele nobilelor destine ale spiritualității românești.

STELIAN NEAGOE

Iași — primele săptămîni (IV)

Dureroasa operație se petrece în sumămintul salonaș, printre atributele teatrale care erau încă trînte pe acolo. Radovici se cam aștepta la această înlocuire. A fost cum era și de așteptat de la un om ca el, demn și hotărît să îi dea mai mult ca oricînd tot prietenescul său concurs lui Brătianu. Se și aranjase să fie numit la Banca Națională, într-un loc ce se afla vacant. Numire care în greutatea financiară de atunci îi convenea. Dr. Angelescu a fost surprins, cu desăvîrșire surprins și și-a manifestat nemulțumirea în tîmbr-o intristare care provoca surisurile tuturor și mai tîrziu printr-o supărare care a luat formele unei ostilități nepermise și ale unor izbucniri regretabile. Hotărît, nici Angelescu nu era din rasa puternică a celor ce știu să suporte adversitatea.

Ultimul care intră în salonaș, dar care leși cu figura surzătoare a fost Mărzescu — investit ministru de domenii. Ce m-a mirat atunci e că cercul de la Iași și chiar Mărzescu au dat acestei numiri proporțiile promovărilor ministeriale obișnuite. Felicitări, telegrame, sărutări, șampanie, toasturi, articole de ziare. Mie mi se părea un minister în acele momente o așa răspundere și o așa calamitate omenească, încît nu pricepeam bucuria pe care o stîrnise și totdeodată fericirea pe Mărzescu că are destulă frăgezime sufletească ca să privească lucrurile cu o așa dulce seninătate.

Cu Morțun, Brătianu vorbise înainte și se înțelesese. Formal, președinția Camerei reprezenta o înaintare și Morțun se arăta foarte măgulit de atenția lui Brătianu. În realitate era însă foarte afectat, poate tot atît în fundul inimii sale ca și dr. Angelescu. Dealtminteri nu s-a sfîșit să-mi destăinuiască amărăciunea lui. El își dădea seama că în fond îndepărtarea lui de la unul din cele mai însemnate ministere era o dizgrație, o dizgrație acoperită în florile unei președinții de cameră, dar o dizgrație. Și această dizgrație o considera o nedreptate a lui Brătianu față de el. M-a surprins întotdeauna că Morțun nu și tăduse seama de sterilitatea activității sale la interne. Doi ani nu făcuse nimic. Lipsit de idei, de inițiativă, de putere de muncă — de cele mai multe ori Morțun nici nu știa ce se petrece în departamentul său pe care îl conducea secretarul general și directorii de serviciu. Adesea dispărea și cu greu șefii lui de cabinet îi dădeau de urmă. Brătianu avusese de mult cunoștința de toate acestea. Și totuși Morțun se credea și se credea sincer victima lui Brătianu. Îl ascultam tînguindu-mi-se, vorbindu-mi cu mîhnire de lipsa organică de orice simț de dreptate la Brătianu și îmi ziceam ce greu păstrezi luciditatea cuvenită ca să te judeci singur chiar cu oarecare aproximație.

Ferechide ar fi preferat să păstreze președinția Camerei cu care se identificase în chip atît de magistral. Brătianu i-a arătat însă că are neapărată nevoie de el în guvern, fiindcă după toate probabilitățile va fi nevoit în curînd să plece din țară spre a lua contact cu aliații. Or, el plecînd și Ferechide nefăcînd parte din minister, interimatul președinției Consiliului de Miniștri revenea de drept lui Take Ionescu, ceea ce n-ar fi fost bine. În fața acestui argument, Ferechide cedă imediat.

Și astfel noul guvern, guvernul național s-a constituit în următoarea compunere: președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de externe — Ion I.C. Brătianu; ministru de interne — Alexandru Costinescu; ministru de finanțe — Victor Antonescu; ministru de domenii — George G. Mărzescu; ministru de justiție — Mihail G. Cantacuzino; ministru de industrie dr. C. Istrati; ministru de lucrări publice — Dimitrie Greceanu; ministru de instrucție și culte — Ion G. Duca; ministru de război — Vintilă Brătianu; mi-

niștrii fără portofolii — Take Ionescu, Mihail Ferechide, Emil Costinescu.

Fără voie eram cuprins de un simțămînt de melancolie. Ministerul nostru de la 1914, ministerul debutului meu ministerial, ministerul reformelor și alegerilor pentru Constituanta, ultimul minister al regelui Carol și primul minister al regelui Ferdinand, ministerul neutralității și al proclamării războiului dispărea, redeșteptînd în mintea mea atîtea amintiri scumpe, atîtea evenimente mari.

Noii noștri colegi fuseseră destul de bine aleși de Take Ionescu. Dimitrie Greceanu era un om ponderat și de treabă. Ultimul său gest, de a merge pe front la vîrsta lui și cînd — după expresia consacrată — atîția nu se gîndeau decît să se învîrtească, îl impunea pe Greceanu în stîmna tuturor. Dr. Istrati era un naționalist înfocat, un suflet înflăcărat, un bun român. Prezența sa în ministerul național al războiului era un merit omagiu adus patrioticului său trecut. Mișu Cantacuzino era mai puțin simpatic dar într-o combinațiune cu conservatori numele lui apărea ca ceva firesc. Numele, așezarea, situația lui socială personificau tradiția conservatoare. Personal pe Greceanu îl cunoșteam foarte puțin, în schimb cu dr. Istrati și cu Mișu Cantacuzino aveam vechi legături. Dr. Istrati fusese un prieten al tatălui și examinatorul meu la bacalaureat. Cu Mișu Cantacuzino avusesem la un moment dat chiar raporturi de apropiată rudenie.

Pe cînd se terminau formalitățile constituirii noului guvern, parlamentul sfîrșea și el toate lucrările pregătitoare și intra în discuția publică a legilor și adresei de răspuns la mesajul tronului. La Senat dezbaterile n-au prezentat nici un interes deosebit. La mesaj discuție scurtă și fără însemnătate pe care a încheiat-o Brătianu prin cîteva fraze — constatare a solidarității naționale, o afirmare din nou a hotărîrii neînfrinate de a lupta pînă la capăt, cuvenitul salut către armată. Și atîta tot. La Cameră, în schimb, dezbaterile au fost vii și nespuse de interesante. Au avut caracterul reclamat de însemnătatea momentului.

Trei discursuri merita luarea noastră aminte, deseri pentru motive deosebite: cel al lui [A.C.] Cuza, al lui Iorga și cel al lui Brătianu. Cuza s-a arătat incapabil de orice fel de înălțare și de gîndire și de simțăminte. A făcut un discurs de încredințări și de recriminări, de meschinării, de spirite, de întepături la adresa evreilor. Nici o înțelegere a ceasului istoric pe care îl trăiam, nici un accent de durere pornit din inimă, nici măcar un strigăt sincer de indignare. Limbuit de retor, și înainte considerasem pe Cuza o mediocritate dar fiindcă era spiritual, încontestabil foarte spiritual, mediocritatea lui nu jignează, chiar seducea. Acum însă cînd gravitatea evenimentelor îl despuia de posibilitatea de a-și impresiona auditorul prin glumele și jocurile lui, de cîvinte, mintea lui apărea în toată superficialitatea ei și sufletul său în toată desertăciunea lui. A fost un spectacol întristător.

Pe cît a fost Cuza de mai prejos de orice critică, pe atît pot spune că Iorga a fost mai presus de orice laudă. El a rostit atunci în teatrul de la Iași incontestabil cel mai eloquent discurs din viața lui. Pot spune, mai mult, unul din cele mai mari discursuri ce s-au rostit vreodată de pe tribuna română. Ce a zis e secundar, se poate ceti de către generațiunile viitoare în colecțiile Monitorului Oficial, care [generațiunii] probabil se vor întreba chiar de ce contemporanii au lădat cu atîta entuziasm acest discurs. Fapt este că Iorga a știut să exprime ceea ce era în conștiința fiecăruia, să aprindă flacăra care lîncezea în toate sufletele, să redeștepte prin evocarea gloriei trecutului speranțele naționale cu o intensitate mișcătoare și să plimbe adunarea care se tira chinuită

prin văgăunile întunecoase ale mizeriilor dezastrului bejeniei și restrîștii pe culmile luminoase ale izbînzilor răsplătitoare și ale marilor înfăptuiri viitoare.

Parcă îl văd încă în sală, la stînga (prîvind de pe scenă) în primele bănci, înalt, cu capul aplecat spre spate, cu barba-i fluturînd, cu o voce tremurîndă de emoție, cu gesturi de iluminat avîrînd peste adunare ca un semănător peste ogoare sentințe care cucureau, imagini care minunau, perioade oratorice care printr-un avînt neîntrecut răpeau toate inimile, storcea toate lacrimile și înălțau toate sufletele. Cînd s-a așezat jos a fost un adevărat delir. Aproape toată lumea plîngea. În acele clipe Iorga a reușit să intruzeze gîndul și simțirea unui întreg neam crunt lovit de soartă. Din punctul de vedere emotiv e cea mai puternică senzație oratorică ce mi-a fost dat să o resimt.

Ca atunci Iorga n-a mai fost și desigur nu va mai fi niciodată. Brătianu a vorbit după el. Discursul său a fost foarte interesant și foarte frumos. O analiză a situației, un răspuns plin de demnitate la invinuirea de trădare pe care Germania și Austro-Ungaria ne-o aruncă, o explicație sinceră a înfrîngerilor suferite, o abilităz aluzie la răspunderile aliaților, o lungă și temeinică justificare a intrării noastre în acțiune, o afirmare hotărîtă a credinței

Ultimele săptămîni ale anului 1916

Pe cînd se petreceau toate aceste evenimente și schimbări la Iași, se petreceau evenimente însemnate și mari schimbări și la Birlad, la Marele Cartier. Întîl generalul Iliescu, care nu mai putea rămîne în fruntea ostirei și a cărui plecare era de altfel în principiu hotărîtă de mult, a fost îndepărtat. Brătianu a stăruit ca generalul Prezan să fie numit în locul lui. Pe lîngă considerațiunile expuse mai sus a mai contribuit la numirea lui și felul în care știuse, după înfrîngere, să organizeze retragerea armatei sale. Într-adevăr această armată deși într-o situație foarte critică se retrăgea în perfectă ordine, pe cînd armata lui Averescu se retrăgea în condiții rele, pierdea neconștient în drum oameni și material... Prezan s-a pus imediat pe muncă și trebuie să mărturisim că numai ușoară nu era această muncă.

Armata continua să fie în plină retragere. Aproape toate trupele erau dezorganizate. Unități întregi pierdute, divizii împărțite, comandamente fără legătură cu subordonații lor. În amical nu ne dădea nici o clipă răgaz. Pe de altă parte... acum trupe [aliat] veneau, veneau cu sutele de mil dar tocmai fiindcă erau să reprezinte în curînd un milion de oameni și fiindcă de fapt ocupau cea mai mare parte a frontului, formulau și fel de fel de pretenții care puneau în joc însăși suveranitatea noastră națională...

După bătălia de la București, am căutat să mai rezistăm inamicului pe mai multe linii. Prima rezistență a fost pe Cricov și pe Ialomița... A doua încercare de rezistență a fost pe linia Rimnicu Sărat-Viziru; aci rușii dispuneau de trupe îndestulătoare ca să poată opune o rezistență dirză lui Mackensen. O bătălie însemnată s-a și dat între 10 și 12 decembrie... A treia încercare de rezistență a fost înaintea Siretului și a Putnei. Atacul german pe această linie a ajuns la apogeul său în zilele de 23, 24 și 25 decembrie. Rușii, tot mai grăbiți să se retragă dincolo de Siret, au luptat dar... evident că în aceste condițiuni nu a fost greu germanilor să înainteze în regiunea muntoasă, să ocupe virful Măgurei, faimoasa cotă 1001 și să intre în Focșani și să ocupe extremitatea liniei Brăila. Înainte de 1 ianuarie 1917, rușii atinseseră așadar scopul lor de mult urmărit: frontul pe Siret. Dar tot nu erau mulțumiți, noul front: Siretul-Putna-Sușița-Măgura Cașinului și Valea Oituzului nu le convenea, li se părea prea lung. Pe hartă, într-adevăr, linia Trotușului și a Siretului era mult mai scurtă. Noi nu puteam cu nici un chip admite această concepție de natură strict geogra-

noastre în victoria finală cu arătarea temeiurilor pe care se rezimă. Nu m-aș mira ca cercetătorii istoriei de mine să prefere acest discurs atît de documentat, de bogat în concepții politice, atît de profetic pe alocurea, discursului lui Iorga. Dar ce folos, atunci adunarea era sub vraja cuvîntării lui Iorga; putea să spună Brătianu ce voia, Camera îl asculta distrat, cu gîndul și cu inima tot la Iorga. Brătianu se adresa minții, Iorga se adresase sufletului. Cum vrei să mai fi fost vreo comparație posibilă. Dealtminteri Brătianu era atît de nepăsător față de asemenea succese personale încît se bucura de efectul înviorător produs de discursul lui Iorga, fără să se preocupe cîtuiși de puțin de nemeritul său insucces.

Take Ionescu a spus și el cîteva cuvînte. N-a fost nici mișcător ca Iorga, nici interesant ca Brătianu; era însă de neapărată trebuință ca pentru afirmarea publică a solidarității naționale, discuția să nu se termine fără să se audă și glasul lui. Din acest punct de vedere discursul său a fost necesar și binevenit.

Legile au trecut toate aproape fără discuții, cu scurte observații pe ici, pe colo, întemeiate dealfel, ale juriștilor și ale economiștilor. La 16 decembrie, seara, totul era gata și parlamentul a fost din nou închis.

fică. Noi nu puteam consimți la părăsirea unei însemnate porțiuni a teritoriului național, fără imposibilitatea absolută a-l apăra. Pe de altă parte regiunea pe care rușii ne cereau s-o sacrificăm, conținea localitățile din Moldova unde aveam cărbuni, petrol și sare. A le pierde însemna a slăbi grav mijloacele noastre de apărare a Moldovei și a rămîne cu totul la discreția [aliaților] în ceea ce privește nu numai aprovizionarea armatei dar și în ce privește viața însăși a populației civile. După trista experiență a ultimelor luni, nu ne era îngăduit de bună voie să ne învoim cu o atare perspectivă. Am început deci iar discuții cu rușii pentru a-i convinge să ne oprim definitiv pe linia Siret-Putna-Sușița-Oituz. În cele din urmă am consimțit.

În toate aceste lupte rolul nostru fusese secundar fiindcă majoritatea frontului îl ocupau acum trupele rusești. De la Vatra Dornei și pînă la Oituz erau numai ruși; de la Dunăre pînă cam în dreptul Focșanilor iar ruși; așa încît armata română nu mai apăra decît, între aceste două armate rusești, sectorul Focșani-Oituz.

Armata I și Grupul Dunării fuseseră scoase din luptă după bătălia de la Cricov și trimise spre refacere în nordul Moldovei. În ultimele săptămîni ale lunii decembrie aceste unități se îndreptau deci, prin noroi și pe frig, spre zonele de refacere ce le fuseseră desemnate de Marele Cartier General. Ele formau jalnice convoiuri care impresionau adînc populația orașelor și satelor pe unde treceau.

Pe front nu rămăsesse decît Armata a II-a sub comanda generalului Averescu; și această armată era compusă din trei grupe: la nord grupul Oituz sub comanda generalului Eremia Grigorescu, la mijloc grupul Vrancea, sub comanda lui Alexandru Sturza, și la sud grupul Putna-Sușița sub comanda generalului Artur Văitoianu.

Grupul Eremia Grigorescu se acoperise de glorie în tot timpul retragerii generale a armatelor ruso-române. De la 10-19 decembrie, el rezistase cu un eroism admirabil unui mare atac proiectat de Arhiducele Iosef (ce comanda atunci armatele a III-a și a VII-a austro-ungare — n.n.) cu concursul germanilor — spre a încerca încă o dată străpungerea frontului nostru și întoarcerea lui. După lupte crîncene de zi și de noapte, pe viscol și pe ger, inamicul reuși să înainteze cu cîteva kilometri dar nu și putu atinge obiectivul și se văzu silit să se oprească.

(Va urma)

Cîteva opinii privind modul în care este condusă și îndrumată Federația Română de Fotbal

Către

Redacția revistei „Flacăra”

Textul de față a fost încredințat redacției ziarului „Sportul”, spre publicare. Am convenit cu redactorul-șef al acestui ziar să-mi comunice în cursul zilei de marți dacă îl publică sau nu. Nu mi-a comunicat. Conținutul materialului dă răspuns la această tăcere.

În cazul în care socotii oportună publicarea acestor opinii, eu îmi asum, se înțelege, întreaga răspundere.

Cu mulțumiri,

„Opiniile” exprimate în ultimul timp, în numele F.R.F., de către unele persoane și difuzate de ziarul „Sportul”, ca și unele fapte recent petrecute mă determină să revin după o lungă perioadă de timp, asupra unei decizii la care renunțasem, — aceea de a aduce în fața opiniei publice sportive cîteva probleme privind modul în care este condusă activitatea fotbalistică.

În ziarul „Sportul” de vineri, 6 februarie a.c., a apărut o informație cu privire la convocarea Comitetului Federației Române de Fotbal. Am citit cu stupeoare formularea primului punct al ordinii de zi: „Raport privind realizarea obiectivelor prevăzute în planul de dezvoltare pe anul 1980 și prezentarea obiectivelor pe anul 1981”.

Cu aproape trei ani de zile în urmă, Comitetul federal a adoptat un document numit „Program privind dezvoltarea și îmbunătățirea activității fotbalistice pe perioada 1978—1980”. De ce a fost dat uitării acest program? De ce nu se prezintă Comitetului federal situația întregului program, el fiind o parte integrantă din programul general de dezvoltare a mișcării sportive stabilite în conformitate cu directivele conducerii partidului?

Pentru cine cunoaște stilul de muncă de la federația de fotbal, modul în care lucrează Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport cu federația de fotbal — iar eu mă număr printre aceștia — este evident că se eludează abordarea deschisă a problemelor mari înscrise în programul amintit, din motivul că ar fi destul de incomod pentru aceste organisme, și mai ales pentru anumite persoane din conducerea lor, să răspundă concret și clar de ce nu s-au realizat multe din obiectivele stabilite și de ce treburile în fotbal merg așa cum merg. La unele dintre multele cauze am să mă refer în cele ce urmează.

Cînd în articolele publicate de „Sportul” apare titlatura „Federația de fotbal”, cititorul se gîndește, bineînțeles, la un organism încheșat, cu structuri clare, cu răspunderi și drepturi bine definite și cu un statut care să-i permită exercitarea atribuțiilor ce îi sînt conferite, realizarea sarcinilor ce-i revin. Dar ce este în realitate Federația Română de Fotbal? Ce este comitetul federal? Să spun deschis, de la început, comitetul federal este un organism care nu s-a mai întrunit de aproape 3 ani de zile și ale cărui hotărîri, luate în mai 1978, nu au fost îndeplinite sau au fost încalcate tocmai în punctele lor esențiale. Există și un birou federal format în general din oameni cu răspunderi în diferite sectoare de activitate și cu experiență în fotbal, care își consacră cu pasiune cea mai mare parte a timpului lor liber acestei activități obștești. Dar ce este în realitate biroul federal? Este un organism care la decizii ce sînt anulate, apoi, fie prin neîndeplinire, fie prin modificarea lor de către aparatul retribuit al C.N.E.F.S., repartizat să lucreze în cadrul F.R.F. Aceasta este esența, aceasta este punctul de pornire într-o analiză principală, cinstită, a felului în care este condusă activitatea fotbalistică în țara noastră.

La Plenara din mai 1978, în Raportul prezentat de biroul federal, se spuneau — cu eleganță și cu multă îngăduință față de realitatea care este mult mai dură — următoarele: „În spiritul respectului pentru adevăr, trebuie să menționăm și faptul că modul în care și-a exercitat federația atribuțiile și răspunderile directe ce îi revin a suferit din cauza unor manifestări de tutelare mărunță din partea consiliului național”.

Iar în încheierea lucrărilor acelei plenary a venit și răspunsul la observația critică de mai sus. Citez: „Ajunși la problema autonomiei, se impune o precizare în legătură cu relația C.N.E.F.S. — F.R.F. sau mai precis în legătură cu modul în care înțelege C.N.E.F.S. că trebuie să conducă federația de specialitate. În virtutea principiilor fundamentale ale democratismului nostru socialist, care se largesc și se adîncesc pe toate planurile, sîntem pentru o autonomie largă de acțiune a federației — în ceea ce privește posibilitatea nestingherită a acesteia de a stabili soluțiile cele mai potrivite pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite de partid pentru fotbal, a hotărîrilor luate în lumina acestor obiective de conducere mișcării sportive sau de însăși conducerea federației, împreună cu C.N.E.F.S. Nu sîntem pentru o centralizare excesivă, nici pentru o tutelă mărunță. Federația va avea largi posibilități să acționeze de sine stătătoare, inclusiv în folosirea bugetului propriu. Dar, în conformitate cu principiile centralismului democratic, cu atribuțiile cu care partidul și statul nostru a investit Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport, nu renunțăm — cum poate ar dori unii tovarăși — la controlul nostru, ci, dimpotrivă, îl vom

întări substanțial, vom acorda sprijin efectiv îndeplinirii întocmai a programelor de măsuri stabilite în comun”.

Să vedem ce s-a întimplat. În ceea ce privește controlul și sprijinul este suficient să amintim că, în decurs de aproape 3 ani de zile, tovarășii din conducerea C.N.E.F.S. nu au participat la nici o ședință a biroului federal, ca să asculte ce gîndesc membrii biroului federal și să ajute, așa cum au promis și cum sînt dator să o facă, la limpezirea problemelor care preocupă federația și la adoptarea celor mai bune măsuri. La nici o ședință în aproape trei ani, dacă nu punem la socoteală o ședință în care s-a supus votului componența echipei naționale de fotbal (pentru ca să nu mai aibă antrenorii bătaie de cap) și o altă ședință, care a fost, de fapt, nestatutară, la care s-a discutat despre sancționarea lui Dobrin. Atît în aproape 3 ani de zile. Într-adevăr, substanțial control, substanțial ajutor. În ce privește autonomia, să lăsăm faptele să vorbească.

În comparație cu situația dinaintea plenaryi respective, ulterior tutela mărunță s-a accentuat, autoritatea deciziilor biroului federal scăzînd pînă la dispariția ei aproape totală. În principiu, conducerea C.N.E.F.S. se pronunță pentru consultarea și colaborarea cu activul voluntar al federației, cu biroul federal, dar în practică nu procedează în acest spirit. A intrat în obișnuința tovarășilor din conducerea sportului de a lucra indeosebi cu activistii din federație, pe care îi cheamă și îi determină — în calitatea acestora de angajați, retribuiți ai C.N.E.F.S. — să execute dispoziții care nu în puține cazuri contravin hotărîrilor colective ale biroului federal. Această practică a conducerii C.N.E.F.S. a dus, de fapt, la împărțirea activului federației în două: pe de o parte, activul voluntar — membri ai biroului și ai diferitelor comisii ale federației — iar, pe de altă parte, aparatul retribuit care execută nu hotărîrile biroului federal, ci dispozițiile date de conducerea C.N.E.F.S. O asemenea practică duce, orice s-ar spune, în ultimă instanță, la diminuarea gravă a rolului pe care trebuie să-l joace activul obștesc în conducerea colectivă, democratică, a forului federal, venind în totală contradicție cu spiritul în care partidul nostru concepe organizarea activității sportive și în general a activității sociale din țara noastră. Discuțiile conducerii C.N.E.F.S. cu președintele federației au fost foarte rare și nu pe chestiuni esențiale, drept pentru care mărturisesc că niciodată aceste discuții n-au fost comode pentru conducerea C.N.E.F.S. O asemenea situație nefirească a îndepărtat pe mulți dintre membrii biroului, activiști obștesci, cărora le-a scăzut interesul față de munca pe care au fost chemați să o facă, iar președintele federației a fost practic împiedicat să-și îndeplinească răspunderea cu care a fost investit. Prea dese cazuri în care conducerea C.N.E.F.S. a dat dispoziții aparatului retribuit să adopte o măsură sau alta, fără a fi consultat președintele federației și biroul federal, l-au pus pe președinte, și pe alți membri ai biroului federal, în situația de a răspunde pentru greșelile altora, ceea ce, desigur nu este admis.

Conducerea C.N.E.F.S. este prea puțin preocupată de studierea și cunoașterea fenomenelor din fotbalul nostru și mai ales de adoptarea unor măsuri de perspectivă, fiind în schimb preocupată exclusiv de aspecte mărunte, implicîndu-se inutil și dăunător în chestiuni minore, substituindu-se federației — nu o dată ca urmare a intervențiilor subiective din partea unor cluburi — ceea ce nu este de natură să ducă la creșterea autorității și răspunderii forului chemat să conducă, sub îndrumarea C.N.E.F.S., dar direct activitatea fotbalistică.

Încă din toamna anului 1979 am prezentat în scris conducerii Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport probleme în care federația avea nevoie să fie ajutată și am sugerat ca unele din ele, care depășesc competența C.N.E.F.S., să fie prezentate conducerii partidului și statului pentru a se primi indicațiile corespunzătoare. În esență, ceream prin acestea să se întreprindă o analiză temeinică a stărilor de lucruri la federație, cluburi și asociații și propuneam o serie de măsuri, inclusiv noi reglementări, devenite absolut necesare pentru însănătoșirea climatului din fotbal, pentru a determina o creștere generală și marcanță a răspunderii la toate nivelurile. Propunerile aveau în vedere elaborarea și adoptarea unui statut profesional și social al antrenorului, a unui statut clar al jucătorului de fotbal, precum și definirea mai limpede a relațiilor dintre cluburi și federație, adoptarea unor măsuri de perspectivă, împreună

cu organele de stat competente, spre a crea condiții mai bune de răspundere a fotbalului în rîndul copiilor și juniorilor. Erau, după cum se vede, intenții de a da răspunsuri factice la o seamă de probleme nevralgice de care suferă fotbalul nostru de ani și ani de zile, soluții așteptate de mulți atît de fotbaliști și de tehnicieni sau conducători de fotbal, cît și de marele public iubitor al acestui sport. Desigur, nimeni nu pretinde că aceste propuneri erau cele mai bune. Dar de ce nu erau luate în discuție? Abia după ce conducerii C.N.E.F.S. i s-a atras în repetate rînduri atenția asupra acestora, a promis o discuție asupra lor, ba a schițat chiar și un gest de interes față de ele, alcătuiind o comisie (din care, între alții, făcea parte și cineva de la federația de popice!) pentru a le studia. După cum se cunoaște însă din viață, atunci cînd vrei să înmormintezi o idee, o propunere, mai crezi suplimentar niște „comisii de studiu” și restul se „rezolvă” de la sine. Fapt este că nici pînă în ziua de azi nu se știe ce a făcut „comisia” și, evident, n-a avut loc nici o discuție. Am fost mereu sfătuit să am răbdare, să înțeleg că problemele nu se rezolvă „pachet”, ci una câte una, „ca așa se lucrează în administrație”. Cît de „receptivă” este conducerea C.N.E.F.S. la propunerile și observațiile ce îi sînt prezentate rezultă și din faptul că — după ce, într-o consfătuire cu activul din sport la care a participat și un membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., am criticat acest stil de lucru, afirmînd că în momentul de față conducerea C.N.E.F.S. nu stăpînește problemele esențiale ale fotbalului, și după ce, în finalul acelei consfătuiri, conducerea C.N.E.F.S. a trebuit să fie de acord cu observațiile critice și a promis măsuri de îndreptare — în loc să facă aceasta, tovarășii în cauză au trecut la „repreșalii” împotriva federației.

Am să mă refer pe scurt și la alte exemple care probează cît de „autonomă” este federația, de cîtă autoritate în decizii se bucură biroul federal. În vara anului 1979, conducerea C.N.E.F.S. a hotărît să schimbe, nemotivat și nerealist, sistemul de promovare și retrogradare în diviziile „A” și „B”. În presă a apărut că aceasta ar fi o decizie a biroului F.R.F. Fals! Să reținem și amănuntul că o măsură pentru perspectivă, deci care nu comporta urgență, a fost luată rapid, în lipsa președintelui federației, care, în acea perioadă, era plecat din țară, trimis de „Știința” într-o misiune de documentare. Esențial însă este următorul aspect. La insistențele federației, respectivele măsuri, gata hotărîte de conducerea C.N.E.F.S., au fost puse totuși în discuția biroului federal, care, cunoscînd realitățile, a fost împotriva lor. Cu toate că a fost informată, conducerea C.N.E.F.S. nu a luat în seamă opiniile biroului federației și a decis ca măsurile să fie date publicității așa cum le-a indicat. După cum se știe, la numai cîteva zile s-a revenit asupra acestei hotărîri, iar în presă a apărut o informație în care se spunea că se mai amîna aplicarea respectivelor măsuri pentru a fi consultate cluburile și opinia publică sportivă. Nu este adevărat: nu acesta a fost motivul. Acele măsuri pripite, neavenite au fost anulate nu de către conducerea C.N.E.F.S., care nu este dispusă să-și facă autocritica, nici de către federație, care nu avea dreptul să le anuleze pentru că erau hotărîte de C.N.E.F.S., ci din indicația conducerii partidului, care a sesizat, pe bună dreptate, injustetea lor.

Alt exemplu. În ziarul „Sportul” din 25 iunie 1980 a apărut un articol cu titlul: „Antrenorul îi șade bine cu drumul. ...Iată concepția lui Ion Ionescu, Blujdea și a altora...”. În articol erau aduse numeroase exemple care ilustrează un fenomen grav și îngrijorător prin consecințele lui — instabilitatea antrenorilor. Între altele se spunea: „În acest sens s-ar putea da exemplul lui Ion Ionescu, care, într-un singur sezon, a trecut pe la trei echipe (Gloria Buzău, Petrolul Ploiești și... momentan la Rapid București), stabilind un record rar întîlnit, dar de neacceptat”. Și, mai departe: „E adevărat că deseori conducerea F.R.F. s-a sesizat de aceste stări de lucruri, le-a criticat, dar PRACTIC (sublinierea autorului) nu a luat nici o măsură concretă pentru a determina stabilitatea antrenorilor, pentru a curma escapadele, nu fără interes, ale acestor antrenori cărora numai de... antrenament nu le arde. F.R.F. are AUTORITATEA (sublinierea mea) de a obliga cluburile (de ce numai cluburile?! — n.n.) să-și respecte îndatoririle contractuale (pe cel puțin trei ani), de a face ordine în această problemă atît de importantă pentru ridicarea calității a fotbalului nostru”. Deci, după părerea ziarului „Sportul” — ziar al Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport — federația de fotbal are autoritatea de a decide, de a face ordine în această problemă. Cel fel de autoritate are? Să vedem. Pornind de la realitatea, dealfel binecunoscută de toți cei apropiați de fotbal, că multe cluburi renunțau „peste noapte”, fără să aibă motive foarte temeinice, la serviciile unor antrenori, iar unii antrenori părăseau, de asemenea, fără motive temeinice echipele pe care le antrenau — ceea ce a dus la situația ca, în

momentul de față, antrenorii care își desfășoară activitatea neîntreruptă mai mult de doi ani la aceeași echipă să poată fi numărați pe degete — biroul federal a hotărît ca, pînă la rețențarea globală și definitivă a statutului antrenorului, să nu mai poată fi schimbat nici un antrenor, indiferent că propunerea vinea din partea antrenorului sau din partea clubului, fără aprobarea biroului federal, aprobare dată în urma unei analize temeinice a motivelor acestei schimbări. Cînd antrenorul Ion Ionescu a părăsit echipa Gloria Buzău a fost chemat în fața biroului federal, care l-a cerut să respecte contractul și l-a obligat să se întoarcă la Buzău. S-a întors! Cineva din conducerea sportului buzoian mi-a spus că, din prima zi cînd a revenit la Buzău, Ion Ionescu a pretins clubului 50 000 lei, pentru a-i înapoia clubului „Petrolul” de la care îi primise. Greu de probat! Între timp, persoane cu răspunderi din județul Prahova mi-au cerut insistent să fiu de acord cu refuzarea lui I. I. la Petrolul. Am refuzat din considerente principiale și pentru că nu aveam dreptul să încalc hotărîrea a biroului federal, C.J.E.F.S. Prahova a trimis însă o adresă conducerii C.N.E.F.S. prin care solicita transferul antrenorului I. I. Cineva din conducerea C.N.E.F.S. — care, de cînd se află în această importantă funcție (de mulți ani), cere cu insistență ordine, ordine și iar ordine în fotbal — a întrebant care este poziția federației față de această cerere și i s-a răspuns că biroul federal își menține hotărîrea. Și ce credeți că a decis conducerea C.N.E.F.S.? A decis să apere principiile sănătoase care au stat la baza hotărîrii biroului federal, să apere ordinea; spiritul eticii și echității, să curme „escapadele” unor antrenori — cum se exprimă ziarul „Sportul” — să apere autoritatea federației la care se referea articolul amintit? Nu! A aprobat transferul refuzat antrenorului în culbă de către biroul federal! Iar ziarul „Sportul” reproșează federației că „practic nu a luat nici o măsură concretă pentru...”. Eu cred totuși că ziarul a vrut să atragă atenția conducerii C.N.E.F.S. asupra deciziei nejuste pe care a luat-o dar, din motive lesne de înțeles, a tratat chestiunea într-o manieră pentru care merită „premiul abilității”. Adică a bătut șaua...

Dacă acest episod și multe altele la care spațiul nu-mi permite să mă refer ar fi un accident, — nedorit, dar posibil — el n-ar merita nici măcar un comentariu de două vorbe, dar el exprimă o linie de conduită a conducerii C.N.E.F.S. în raporturile cu federația de fotbal care, practic, nu are latitudinea să hotărîască nimic fără avizul C.N.E.F.S., nici măcar în cazurile elementare de încălcare flagrantă a propriilor ei regulamente.

Din partea unor tovarăși din conducerea C.N.E.F.S. pot fi auzite îndemnuri repetate pînă la obstinație, cu privire la cerința de a se introduce ordine, ordine și iar ordine în activitatea fotbalistică, dar practica de zi cu zi nu merge în acest sens, ci, dimpotrivă. Cred că este singurul organism din țară cu o astfel de răspundere care se joacă de-a sancțiunile într-un asemenea fel incit acestea au devenit subiectul celor mai savuroase glume. Se știe că sancțiuni date de federație au fost înăprite de C.N.E.F.S., unele devenind sancțiuni „pe viață” (unul din exemplele mai recente se referă la Dobrin) pentru ca, de obicei, ele să fie la scurt timp „îndulcite” sau complet anulate, tot de către C.N.E.F.S.! Este de natură, o asemenea practică, să întărească climatul de seriozitate și de ordine la care face atît de des apel conducerea C.N.E.F.S.?

Lipsa de consecvență în aplicarea hotărîrilor, concesiile, abandonarea de la norme și principiile care au fost stabilite își arată, între altele, consecințele și în ceea ce privește transferarea jucătorilor. Ceea ce se petrece în momentul de față — jucători transferați împotriva normelor legale, jucători care schimbă clubul de cîteva ori în același sezon, tranzacții făcute cu ușile închise, în afara oricărui control — vorbește cît se poate de clar despre neregulile care există în fotbal.

Lipsa receptivității, a spiritului de decizie, de angajare într-un proces de înviorare și de perfecționare a activității în acest domeniu a creat și creează foarte mari greutăți dezvoltării fotbalului nostru. Eu m-am retras din funcția de președinte al federației pentru că m-am trezit în situația de a nu mai fi nici măcar înștiințat de unele măsuri pe care le lua conducerea C.N.E.F.S., aflînd de ele din informațiile publicate în ziarul „Sportul”. Alți președinți de federație dinaintea mea au fost schimbați în urma unor „evenimente nedorite” (înfrîngerii repetate în Cupele europene inter-cluburi, înfrîngerii ale echipei naționale etc.). Conducerea C.N.E.F.S., decide, și decide într-un mod arbitrar, de mulți ani în toate chestiunile, ignorînd punctul de vedere al federației, treburile merg așa cum merg, iar președinții fie își dau demisia, fie că sînt schimbați. Și conducerea C.N.E.F.S. mai vrea să acrediteze ideea că lucrează bine cu Federația de fotbal!

Cînd se obțin succese se face tot ce trebuie pentru a se demonstra — și există multă experiență în această privință — că meritul principal este al conducerii C.N.E.F.S., care „a luat măsuri, s-a ocupat, a mobilizat, a...”. Dar ce n-a făcut!? Cînd înfrîngerea ne toarnă tuturor amarăciune în suflet, „degetul C.N.E.F.S.-ului” se îndreaptă acuzator spre jucători, antrenori și federație.

Conducătorii fotbalului și ai sportului în general vin și pleacă. Fotbalul rămîne! Să sperăm că fotbalul nostru — citez „omul care joacă” — va deveni sănătos și adevărat.

ANGHEL PARASCHIV ■

Lumea în care trăim

„Biftecul verde“

Care sînt șansele „biftecului verde“? Va izbucni să-i facă K.O. pe cei ce atentează la sănătatea omului? Iată întrebări ce se fac auzite tot mai des în S.U.A., dar și în alte țări ale lumii. Americanii deschid ochii mari și constată, consternați, riscurile unei alimentații neraționale. A apărut de acum chiar și o anumită neliniște. Instantaneu, mesele încep să fie mai atent întocmite.

Starea de alertă a fost declanșată, practic, în 1977. Atunci, o Comisie a Senatului american pentru alimentație și sănătate semnală alarmată că poporul american, în imensa lui majoritate, mănîncă prea mult și nechibzuit. (În timp ce sute de milioane de oameni din țările „lumii a treia“ mor literalmente de foame!) În S.U.A. sînt 4 milioane de „obezi masivi“, adică 2 la sută din populație. Un american din trei este prea gras. 9 la sută din copii sînt anormal de grași din cauza consumului exagerat de dulciuri și grăsimi. Ca urmare, comisia senatorială a stabilit „dietary goals“ — orientările în alimentația dietetică. Și la cererea aceleiași comisii, Departamentul pentru politica alimentară și agricultură — în ciuda vastei campanii publicitare desfășurată de marile trusturi producătoare de dulciuri, grăsimi și alte produse alimentare — a fixat, pentru anii următori, un adevărat program care recomandă creșterea rapidă, în primul rînd, a consumului de proteine vegetale.

Așa a început în S.U.A., se afirmă, cea de-a doua „descoperire“ a... soiei și odată cu aceasta, era proteinelor vegetale!

De fapt, cu mulți ani în urmă, specialiștii și cercetătorii științifici din mai multe țări au dovedit valoarea nutritivă, calitățile deosebite ale soiei. După cum se știe, fără mari pretenții în ceea ce privește condițiile de climă, teren și umiditate, cultivată atît în America, cît și în Asia, în Europa și chiar în Africa, soia prezintă posibilități aproape nelimitate spre a fi folosită în alimentație. Valoarea sa biologică, similară cu cea a cărnii, i-a adus denumirea de „biftec verde“. Dintre numeroasele dovezi ale valorii nutritive și ale eficienței soiei — trecînd peste capacitățile ei de prelucrare pentru diverse industrii — vom reține un lucru esențial: dintr-un kilogram de soia prelucrat se obțin 3 kg de proteine vegetale. Iar 1 kg de soia costă de 10—12 ori mai ieftin decît un kilogram de carne și de 6—7 ori mai puțin decît prețul proteinelor din lapte.

Specialiștii americani recunosc că, în Statele Unite, un anumit imbold în sporirea consumului de proteine vegetale l-a oferit inflația. Cel mai semnificativ exemplu este următorul: un cîmășor — „hot-dogs“ — mîncare specific americană, îmbogățit cu proteine din soia în proporție de 20% costă 85 cenți față de 1 dolar și 14 cenți cît trebuie plătit unul compus exclusiv din carne. Și dacă în urmă cu zece ani era greu să-i determini pe americani să consume un asemenea produs — după cum afirma președintele firmei „Murry's Steaks“ din Philadelphia — în prezent destui locuitori, și îndeosebi cei cu venituri mai scăzute, caută asemenea produse mai ieftine dar și mai valoroase din punct de vedere alimentar. Cît despre gustul acestora, semnatarul rîndurilor de față care i-a „probat“ la New York, vă poate confirma că sînt într-adevăr delicioși!

După aprecierile făcute de „Food Protein Council“ (organism special constituit pentru informații privind utilizarea și avantajele folosirii proteinelor vegetale), produsele din soia sau în amestec cu soia se impun azi în Statele Unite ca produse sănătoase împotriva anomaliilor unei alimentații excesive. Dar nu numai în America, ci și în multe alte țări ale lumii, inclusiv în cele europene, produsele pe bază de proteine vegetale cîștigă rapid teren. Inclusiv în țara noastră, numeroase produse realizate integral sau în amestec cu soia și-au cîștigat, de acum, o bună apreciere în rîndul cumpărătorilor.

Cît privește țările în curs de dezvoltare, soia, „biftecul verde“, reprezintă o posibilitate lesnicioasă în asigurarea hranei populației și o soluție economică și valoroasă din punct de vedere alimentar. Pentru țările care vor să hrănească ieftin și bine o populație numeroasă, arăta recent un articol din publicația italiană „Corriere della Sera“, proteinele vegetale sînt o adevărată mană cerească. Că așa stau lucrurile, o dovedește experiența Mexicului. În această țară a fost anunțat un larg program pentru sporirea consumului de produse pe bază de proteine vegetale. Acesta începe de la educația alimentară în școală, măsuri pentru stimularea creșterii rapide a suprafețelor cultivate cu soia și pînă la extinderea largă a fabricării produselor alimentare pe baza proteinelor vegetale. Așa se face că în numeroase localități mexicane am avut prilejul să-i văd pe descendenții vechilor azteci preparînd și mîncînd cu plăcere cunoscutele lor „tortillas“ (turte coapte pe plită) din făină de soia.

Nu numai Mexicul, ci și alte numeroase țări — Brazilia, Argentina, Columbia, Uruguay, Venezuela, țări în Asia și Africa — încep să-și restructureze culturile agricole. Suprafețele cultivate cu soia cresc vertiginos, de la an la an. Pe plan mondial, Statele Unite rămîn încă principalul producător: 48—50 milioane tone pe an. Interesant și semnificativ este însă faptul că în ultimii trei-patru ani, cu toate creșterile efective ale producției, locul Statelor Unite în volumul producției mondiale de soia scade continuu: de la 61,2% în 1977, la 55,7% în 1980. Soia promite asadar să fie una dintre cele mai rapide și eficiente posibilități pentru soluționarea problemelor alimentare ale țărilor „lumii a treia“. Desigur, condiția principală este ca aceste țări să-și însușească rapid tehnologiile de producție ca și cele de prelucrare.

Industria alimentară din numeroase țări ale lumii, inclusiv din țara noastră, au făcut în ultimul deceniu salturi spectaculoase în realizarea unor produse pe bază de proteine vegetale. Gama acestora cuprinde felurite sortimente de mezeluri și preparate cu gust de carne, diverse margarine, brînzeturi și alte produse lactate, paste făinoase, prăjituri, ciocolată și chiar cafea. A fost inventat inclusiv „baconul“ din soia!

„Biftecul verde“ cîștigă teren pentru că are o mare valoare nutritivă, este gustos și, mai ales, este ieftin...

AL. PINTEA ■

Ochii și urechile lumii

Dostoievski

Acum o sută de ani, după ce Dostoievski se aplecase să-și ridice un creion căzută lingă masa sa de lucru și în aceeași clipă se stînsese, un alt scriitor de la un alt capăt al lumii — considerat și el de geniu — spuse celor din jur: „Domnilor, după el nu ne-au mai rămas decît adjectivele!“ Ca impresie de moment, după „Frații Karamazov“, de pildă — socotit de Freud, în urmă cu 50 de ani, drept cel mai bun roman din cîte s-au scris vreodată — exclamația de mai sus, a lui Oscar Wilde, se poate susține, o clipă, cît se adună pustiul în noi. Numai că la Dostoievski pînă și adjectivul are o forță fabuloasă de vitalitate, o asemenea moralitate sfîșietoare, încît chiar elogiul coplescit al englezului pare o frivolitate. Nimic nu demoralizează, nu descurajează — pînă în străfunduri, în viscere, opera lui Dostoievski exală un curaj supraomnesc în suportarea insuportabilului, o convingere atroce a transfigurării lui în speranță. Aceste adjective — în care lumea deșteaptă a ajuns a nu mai crede și se vrea tot mai deșteaptă, cu cît le disprețuiește tot mai mult, avînd și de ce, dar nu din cauza lui — capătă, la el, o importanță și o greutate egale cu tot ce-a descoperit în domeniul gravitației sentimentelor și a gravitațiilor lor, cu noile elemente fixate de el pe tabela mendeleeviană a sufletului, cu noile planete de suferință și iubire depistate de ochiul lui în galaxia infernală a inteligenței umane. Avem, cu opera lui, o nouă chimie, o nouă astronomie, o fizică necunoscută, o atmosferă, încă ne-respirată pînă la el, a vieții sufletești. El e un savant, în fond, nu numai în misterele — cum se spune prea repede — omului ci și în nodurile de contradicții care stăpînesc și leagă relațiile de libertate și supunere dintre oameni, domeniul esențial unde scriitorul, dacă izbutește, „încetează“ a mai fi scriitor și devine un om fundamental față de care te definești — nu în termeni de „gust“ — ca om. Dacă am da cuvintelor, adjectivele, importanța pe care le-a acordat-o el și am spune că a scris zguduitor de mare, zguduitor de greșit și de profund, încă am ajunge la o consistență. Dar mai sîntem capabili să concepem literatura, și deci omul, în termeni zguduitori? Nu ne rușinăm de ei? De noi?

Freud socotește drept „punctul slab al marii sale personalități“ — un motiv pentru care „oamenii nu vor avea pentru ce să-i poarte recunoștință“ — faptul că „după mari strădăniile de a împăca pretențiile instinctuale ale individului cu cerințele comunității umane, el ajunge din nou la supunere față de autoritatea lumescă și religioasă, la venerație față de țară și dumnezeu creștin și la naționalismul rusesc mărginit. Dostoievski — scrie cu o dostoievskiană exigență, un om moral de forță lui Freud — nu a reușit să devină un învățător și un eliberator al omenirii, ci s-a alăturat temnicerilor lui“. Acestei durtăți morale — afectate de cunoscuta confuzie ce se face între autor și personajele sale — deloc dornică să înțeleagă că în arta cea mare autobiografia nu se mai desfășoară ca o viață pe un divan de policlinică, i se poate opune ideea că nenumărate regimuri de putere tocmai a temnicerilor s-au temut de opera dostoievskiană, au detestat și au ferecat eroii ca și adjectivele, întrebările și invierile ei. Cunoscuta dictatură politică instaurată de generali și colonei care și-au început noua ordine culturală cu interzicerea lui Raskolnikov! Opera lui e ea însăși un mod fascinant între contradicțiile lumii. Înțelegerea, adică fraternitatea spirituală, ca și neînțelegerea față de Dostoievski sînt un criteriu de neclintit în definirea unei intelectualități — luminate sau nu — azi. Am întrebato dată. — prin '60, eu ieșind tocmai atunci zguduitor din lectură aceea — pe un bătrîn ilegalist: „După ce-ai citit „Demonii“, ce-ai făcut?“ „Cum ce-am făcut? Era în '42... ne-am adunat într-o seară să ne gîndim cum vom face o altă lume decît cea profetizată de el... A fost una din cele mai curate nopți ale vieții mele de comunist...“ Doar recunoștința ca supremă atitudine în fața unor asemenea creatori mi se pare totuși un sentiment fad.

RADU COSAȘU ■

— Seînor, nu aveți o țigară? Individul are privirea rece și un aer jerpelit.

— Nu am. Nu fumez...

— Seînor, v-am cerut o țigară! Revine imperativ și mă flanchează strîns. Îl evit razant. La limita bruscării, îi răspund peste umăr:

— Nu insistă, ți-am mai spus că nu fumez...

— Atunci dați-mi un dolar. Un dolar, seînor. Se ia după mine cu vocea tot mai ridicată: Nu se poate să nu aveți un dolar... Dați-mi dolarul, seînor... Mi-e foame!... Măcar 50 de cenți! Ce naiba: 50 de cenți!...

Păstrez cadenta și mă depărtez de infometat pe care îl bănuiesc, mai degrabă, însetat. Arată ca toți sud-americii poșoși degeaba în Miami. Nu îi poți confunda. Sînt cu zecile de mii și numai seara, ca niște torpile mohorite, alunecă pe același fus orar al violenței aducîndu-și victimele într-o doară, fără metodă și fără cinismul rece al profesioniștilor. Vor deveni însă cu timpul...

Deocamdată această imensă cohortă de imigranți, subminați din șart, dezmosteniți încă de la plecarea de acasă, își caută „șansa“ năucii, cu o nostalgică disperare, măcinîndu-și destinele mizere la poalele unei Golgote care strălucește magnific. Cum căutarea norocului durează iar barurile ieftine sînt deschise 24 de ore din 24, mulți dintre ei atîrnă de tețgele și se hîțnă ca niște pendule ale propriilor lor inutilități. Din cînd în cînd, solitari dar mai ales în grup, „mătură“ cîteva zeci de metri de stradă în căutarea unui pieton convenabil. Frecvent, acostările inefficiente se transformă în atacuri întărite și orute, desti cu o miză minimă...

Miami e în mîna lor în special după nouă seara. Străzile se golesc, magazincle își cîrțușesc vitrinele cu obloane compacte, o liniște stranie acaparează orașul mușcat la femelii de o boală aflată pe buzele tuturor, dar căreia nu i se găsește antidotul. Exuberanța de altădată din această cetate născută să vocifereze, ca și Las Vegasul, după miezul nopții s-a destrămat și unul din punctele de atracție ale Miamiului — viața după inserat — s-a făcut tîndări.

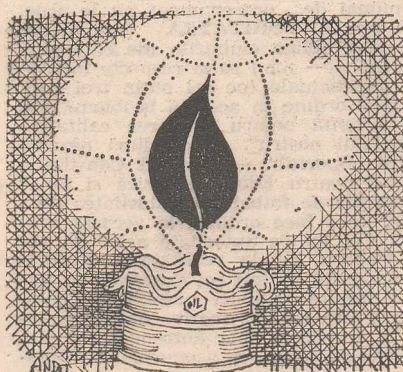
Evident, night-club-urile, industria jocurilor de noroc și în general piața distracțiilor nu a sucombat. S-a deplasat, doar, cu cîteva etaje mai sus. Carnavalul de nopțe, pofta ne bună de tocare a banilor s-a mutat în interiorul buildingurilor. „Străzile“ de la etajul 10 nu

Itinerar

între două oceane (X)

Străzile din cer...

sînt altceva decît elegante artere, feerice luminate, flancate de vitrine feerice în care manechine feerice îți oferă, cu o delicioasă crispăre, mărfuri feerice. Printre magazine ușile batante ale barurilor se intercalează frecvent și metodic. În spatele barurilor alte uși te îndreaptă, pe un fir al Ariadnei tipic local, spre ceea ce îți trece prin cap și, mai ales, spre ce nu ai gîndit vreodată.

Desen de ANDO ■

O formidabilă colcăială sub clopot de sticlă se comprimă pe aceste străzi cu acces riguros filtrat pentru că din strada propriu-zisă în strada din cer se ajunge parcurend porți păzite de portari suspicioși, saloane de hotel împinzite de camere mascate de televiziune, lifturi exigente de capacitate medie și, sus, alte coridoare cu oarecare ochi și urechi. Răpciugosii, suspectii de mina treia, mă rog, pungașii evidenti sînt blocați pe drum... Se infiltrază în cel mai rău caz doar gangsterii adevărați, bine scrobiți și cu aerul nonsalant furnizat de un excelent nivel de trai. În consecință, străzile construite la etajele superioare ale complexelor turistice de lux sînt străzi cu „abonament“, parfumate și confortabile, făcute din mochetă afînată și cristal, din lumini sofisticate și muzică insinuantă și promenada de aici este scutită de suspensul amar și jigărit pe care biețele străzi de jos îl iau în cerc odată cu apusul soarelui...

Lumea bună și lumea normală își fac siesta umblind hai-hui și cheltuind în ritmul pașilor sau, mai rău, în ritmul așezatului. De la coca la șampanie și de la micile suveniruri la blănurile de vizon, totul costă în cer incomparabil mai mult decît pe pămînt pentru că aici se percepe taxa de a trăi și consuma în siguranță.

Se respiră, se înghite, se ride și se plictășește costisitor, dar ce contează cîțiva dolari în plus pe aceste miniplanete ale răsăritului de noapte, în acest univers al somnambulilor cuminti dintre care cei mai mulți sînt puși pe cea mai grozavă șotie din viața lor?...

Dar, grăbiți-vă, doamnelor și domnilor, străzile din cer se închid la ora 5, afară au năvălit zorile, afară pe pămînt unde gunoaietele s-au adunat în mormane ordonate, dar s-au devălmășit din cauza nenorocțiilor care speră să-și compună din resturi un festin matinal în Miami...

RADU BUDEANU ■

Un drum prin muzeu

Fragment din volumul „Jurnal de călătorie în Austria“ de ADRIAN PĂUNESCU

6 ianuarie 1979

„La 10 și ceva dimineața vine Valeriu Dinică, prietenul cîștigat în aceste zile, să ne ia la Muzeul de artă și istorie. Andrei face paturile, infulecăm în grabă niște sălămărie gustoasă, tot cu lapte bătut luat ieri (azi e 6 ianuarie și Austria e parcă în grevă, o grevă a sfinței zile de Bobotează). El mănîncă niște chifle, eu piine neagră și gustoasă de secară.

La 10,30 exact, la deschidere, sîntem la muzeu. Măreț, distant, parcă rămas în veacuri. Refuză — atît cît se poate — modernitatea. Intrăm cu o legitimație a Ministerului Artelor, pe care mi se amintește că sînt „profesor Adrian Păunescu + o persoană”. Așa este. Bună ziua, elevi!

Săptămîni n-ar fi de ajuns pentru a cuprinde amploarea și profunzimea acestui muzeu. Cum însă nu sînt critic de artă, merg — datorită lui Andrei — la ceea ce mă cheamă, aleg, hotărînd pentru memoria mea selecții necesare. La ce mi-ar folosi să întirzii prea mult în fața bașoaldelor, superbe uneori, ale unor flamanzi? Poate doar ca să mă așez să mă odihnesc „natur” între ele. Unele mă excită, îmi vine să mă ascund „rubensian” eu insumi în larma de culori a unui ospăț. Altele mă fac să-mi fie frig.

Iată aici tabloul nebunesc „Uciderea pruncilor” al lui Breughel Pieter, cel Bătrîn. Pentru cei interesați notez că tabloul este datat 1563—1564. Apocalipsa însăși nu este mai violentă. Copacii au gheare turmentate de frică, unii cîini sînt flămîzi (toți sînt flamanzi) cum e cel din stînga tabloului, surprins în plin salt al plăcerii, alții — cîini mai tăiți — par superiori oamenilor prin pofta pe care și-au putut-o împlini. Parcă s-a depus cenușa altui veac, mai infectat de chimie, pe zăpada Bethleemului. Pete roșietice țin treaz peisajul gripat de tonuri gri. Sînt hainele ucigașilor. Pantaloni parcă dau reflexele cîrnilor copiilor ucși. Sulițele din fundal au același ritm sec ca și crengile copacului din dreapta tabloului. Cerul e gheață verzuie. O Hiroșima în proiect, o copie, o ciornă a unui viitor lagăr de exterminare. A oricărui lagăr în care e golită de viață și singe nevinovăția.

„Uciderea pruncilor din Bethleem” strigă de pe peretele Muzeului de artă din Viena spre toate sălile conferințelor pentru pace. Poate că ultima conferință pentru pace, de dinaintea păcii vii, definitive, ireversibile, aci ar trebui să se desfășoare. În aerul halucinant de candoare și singe. Lîngă sinul mamei care nu va mai avea copil. Lîngă copăcelul tăiat, ca un semn distinctiv, la intrarea în tablou.

Și, vai, acest tablou ne mai lasă încă puterea de a-l privi, spre deosebire de un tablou al distrugerii contemporane care nu mai iartă nimic.

Acum știu: pe acoperișurile și pe ulițele Bethleemului e cenușa noastră atomică. Prevăstirea. Senzația înecăcioasă că arde undeva. Undeva în față, în veacul XX.

Pe zăpada acestui tablou al lui Breughel cel Bătrîn, pe zăpada pictată în secolul XVI ca amintire a zăpezii îndurerate de la începutul erei, cenușa veacului XX cade amenințător tulburînd și făcînd să sfîrșie rănile copiilor ucși fără milă și fără motiv.

Dacă istoria ar fi fost conștientă de ce urmează, mi-e teamă că ea ar fi sărit peste cîteva din ceasurile sale. Ce zici, Elena mea, am mai fi trăit noi anul 1978, dacă ar fi depins de istorie? Poate că în unul din pruncii ucși stătea salvarea definitivă a civilizației umane.

Te salut, grozăvie! Și mi-e scîrbă de tine!

7 ianuarie 1979

A trecut de miezul nopții. Mă simt dator cu încă vreo cîteva impresii din muzeu.

M-au enervat portretele de curte. Mi-am dat seama din nou că nu e locul artiștilor la curți, oricît de generoase ar fi ele.

Bufanta rochie a unei doamne de la curte poate acoperi întregul orizont de crime al epocii.

Văd parcă începuturile lumii cînd la sfîrșitul veacului 16 și prima jumătate a veacului 17 Frans Snyders exhibă o natură abundentă, aproape imensă, o aberație ce-ți stoarcă salivă, participînd și el la „acest priapism al culorilor care e pictura flamandă, boală superbă ce nu putea continua decît într-un triumf al sexualității morbide. Între peștii roșcovani ai lui Snyders și falsurile din filmele sexy flamande nu e decît o deosebire de vîrstă. Acești pești vor deveni acele sexe, ca-n regula de trei simplă a lui Freud. Asta e simplu de văzut și-n ochii bătrînilor pictați lîngă femeii tinere și serafice. Jacob Jordaens nu putea articula, în aceeași perioadă ca și Snyders, înclinația sa către excesul sexual, deși în pat probabil că era la fel ca strănepoții săi supersexualizați de azi. Dar ochii celor care duc paharele la gură nu prevăstesc decît furtuni celulare și perturbări biologice. După cîteva generații o deraiere trebuie să se producă.

Din tabloul lui Paul de Vos (1596—1678) intitulat „Paradisul”, aceiași strigă al materiei vii. O rodnicie care nu poate continua așa, scoate în prim plan un cal enorm, înconjurat și gelozit de cerbi, de lei, de cîini și vulpi.

Și iarăși portretele de curte. Se vede în ochii celor din portretele o imbecilitate care a continuat și dincoace în veacul atomic. Dar mai e un lucru unificator. Cel din portretele nu-și pot ascunde plăcerea de a fi pictați. Dintr-un Rubens (1577—1640) reșin scena de vinătoare — ce pare, după cum se duc toți la mistreț — fotografia manualului de omorît mistreți.

„Minunile Sfîntului Ignatius din Loyola” scot în relief o femeie invinețită de minune, pe niște păcătoși care plesnesc, un grup de îngeri vestitori. Draci care fug. Răul și binele sînt așezate în descendența aceleiași palete. Asta spre deosebire de „Minunile lui Franz Xaver” unde binele e dominant, învie violent, de crapă și stătuile diavolilor.

Și, iarăși, un tablou din ceruri, parcă. Artă supremă: „Capul Meduzei”. Zoologia, toată, cea mai de jos, cea mai infectă și mai rece în jurul unui cap rămas numai paloare, după ce sîngele a început să se risipească din gîtul tăiat. Ochii aceia bulbucăți! Ochii aceia din care a căzut definitiv vederea!

Lîngă Anton Van Dyck — începător de veac 17 — compătimește încă o dată pe Samson cel aglomerat de plăcere și penumbră, lîngă o Dalilă căreia, bineînțeles, numai el nu-i vedea fatalitatea.

După patru ore și jumătate

Mă trezesc după 4 ore și jumătate, încă nerefăcut, urmărit parcă de opulența salonului flamand. Ce înseamnă un mod de a gîndi! Aproape nimeni nu poate ieși din el, decît — cel mult — opunîndu-i-se retoric sau explicit. Puține flori — și acelea carnea — îndulcesc orizonturile flamanzilor din Muzeul de istorie al artei și al Vienei. Iar galeria de portrete ale curții avertizează încă o dată toate curțile din lume și pe cei din jurul lor că arta de curte n-are nici un rost, că ea nu poate minți pe nimeni, nici pe contemporani, nici pe urmași.

O singură curte își așteaptă poezii: Condiția Umană.

„Mama” lui Rembrandt are ochii triști, ca toate mamele pămîntului. Acești ochi sînt înrămăți în roșu bolnav, ca de apus de soare. Fața e asprită mărunț și adînc. Mîinile abia se mai văd, într-o ceață aproape anorganică, fără nimic viu în ea. Aproape moartă e nemuritoare icoană a mamei. Un chip urit dar cit de nobil! Bărbia e puțin ieșită-n față, proeminența însă nu face decît să sugereze apăsarea vieții, căci și capul plutește-n unghi nedrept sub faldurile mult prea puțin uzate ale îmbrăcămîntei.

Desigur, la 1606 cînd îl naște pe Rembrandt această „Mamă” arăta altfel. Era probabil trupeșă, veselă, fără nici o creștătură pe obraz. Probabil că atunci mîinile puternice și ațîțitoare i-ar fi ieșit în relief îndată. Ea a dat naștere unui om care n-a trăit decît 63 de ani. Dar autoportretele sale, în număr de 49, aici, la Viena, sînt mult mai blinde cu sine decît cu mama. Artistul, da, îmbrățișește și el dar mai greu, parcă are alte treburi decît să îmbrățișeze.

Ce aș putea spune despre întîlnirea mea cu Napoleon? Primele cuvinte ale lui Andrei: „Tati, ce frumos e Napoleon!” Pictorul care l-a făcut călare și frumos, Louis David, considerat de mulți pictor al revoluției, avea în anul 1801, despre care e vorba în tablou, 49 de ani. În pictura sa, Napoleon trece strîmtoarea St. Bernard. O trece și se uită — ca mai toți paranoici — înții de toate la acel care-l pictează. N-aș îndrăzni să spun că Napoleon a trecut strîmtoarea ca să fie pictat dar pot să scriu aici că nu i-a fost indiferent ce fel de tablou va ieși. Sînt sigur chiar că dacă pictorul s-ar fi aflat cu ustensilele acolo, pictînd la fața locului, Napoleon ori ar fi pus pe cineva, ori ar fi revenit el însuși din strîmtoare să vadă cum îi iese picturii chipul lui Bonaparte.

Aici, Napoleon e pictat cu prietenie extremă. Nici el însuși nu s-ar fi pictat altfel. El are mîini frumoase de parcă ar sta pe un scaun lîngă pian, nu pe calul unei decise treceri. Piciorul stîng, care se vede, are de asemenea linie nobilă, pare piciorul unei amante, întregul Napoleon e văzut, cu o vinovată iubire, de pictorul francez.

Coadă calului e înfioată armonios ca și coama și amîndouă sînt înfioate în sensul de ducere. Un vînt prielnic îl bate pe Napoleon din spate. În fundal, vag, prefigurați fără nici un fel de grijă, necum simpatie, niște tunari, adică aceia care trebuie să lupte, spre a-l face mare pe Napoleon. Nu, David nu poate fi numit pictor al revoluției. Cel mult un pictor din vremea revoluției.

Luptătorii nu seamănă cu Napoleon decît la chipul. Unde sînt oamenii, nici vîntul cel prielnic nu se arată, căci ierburile stau țepoase și amărîte în unghiul firesc.

Copitele calului lui Napoleon Bonaparte sînt mult mai mari și mult mai migîloș pictate decît toți tunarii din fundal.

Mă enervează această pictură ca un covor pentru naș, în care se pune chipul dolofan al unei nășiți tembele, spre a face plăcere nașului.

Pictor David, mi-e teamă că nu un vînt prielnic, nu o furtună ai pictat dumneata suflîndu-l pe Napoleon în spate, umflînd coada și coama calului său, ci propria dumitale suflare obedientă și-ncărcată de miasmele picturii de curte.

Bernardo Bellotto picta, iată, vechea Universitate din Viena, azi Academia de Științe, unde se conferă Premiul Herder. Trebuie să ne obișnuim și cu aceste clădiri mai ales că în ele n-a intrat numai Eminescu, ci au venit și contemporani să se bucure de înalta gearozitate a domnului Herder și a celor ce-i gospodăresc generozitatea.

Iată și-un cerșetor făcut de Luca Giordano. Stavrizi putrezi într-o farfurie cam artizanală. Două chifle, niște ceapă, ochii cerșetorului arată că-n noaptea următoare el urma să facă o crimă.

O Cleopatră tînră, răsturnată goală în jîltul înalt. Prin moarte ea rămîne tînră și mărturisesc că-mi place să m-apropii de ea. Rămîne tînră, într-adevăr, prin moarte și prin pictura lui G. Cognacci. O moarte singură, fără un martor — cit de-ntrîziat — n-ajunge pentru a dura.

Valeriu Dinică îmi spune ceea ce eu insumi auzisem și anume că vom fi în scurtă vreme în fața celui mai valoros tablou al muzeului. Un Tizian: „Ecce homo”. Făcut la 1543, tabloul e uriaș. Atîta spectru al lumii! De la suferință la bucuria tembelă, și, mai sus, la satisfacția de penumbră sau chiar la starea celui ce, în clipa cînd Isus, frînt de mijloc și îndoit de genunchi, apare în tablou, pare a zice: „Ecce!” Cit firesc și cit fantastic! Ce puțin primește Mintuitorul din partea picturii. Isus — chiar cînd e pictat de drept-credincioși fanatici — nu pare o femeie deghizată. El are greutatea suferinței, el e crucificarea însăși, el e omenirea care trece prin încercări decise pentru a se purifica și înălța în spirit. Tizian nu pregetă să-i facă lui Isus Cristos picioare de rînit, de om care nu poate călca drept ci aduce picioarele din lături, pentru că nu mai are putere. Frumos nu e deloc Isus, ci oșteanul cu platoșă din cealaltă extremitate a tabloului e frumos. Dar cit de vinovat e frumosul în fața teribilei dureri. Într-adevăr, iată omul! Iată omul! Dacă ar pleca acum din tablou Isus Cristos ar părea, popoarelor îngrijorate de soarta lor, un fiu legitim al oricărei familii. Și nimeni nu i s-ar închina ci toți i-am întinde mîinile să-l sprijinim, să nu cadă, greu cum e, împovărat de suferință.

În cabinetul de numismatică, la capitolul Orient îl întîlnim — mic și pictat cu răutate — pe Vlad Țepeș. Nimic altceva de zis decît că, din păcate, pictorii ne fac așa cum vor el. Poate că trebuie luat în seamă că, oricîte fapte bune am face, pe pictorii din jurul axei energiei noastre nu se cuvine să-i păstrăm departe sau să-i tragem în țeară, ci să-i apropiem, pentru că ei, care ne știu mai bine, ei, ai noștri — oricît de exigenți ar fi, să ne facă portretul ce va rămîne peste veacuri. Degeaba am lansa noi, românii, azi, comenzi cu chipul lui Vlad Țepeș, în lume circulă aproape la cheremul bursei de vampiri Dracula Voievod.

Intr-un tablou de Agnolo Bronzino, văzut în fugă, parcă disting figura marelui regizor al lumii Lucian Pintilie. Apro-po, ce-o mai face? Așteptăm să moară ca să monteze o piesă sau să facă niște filme în țara lui? Ce mai faci, Lucian Pintilie? Părei destul de vesel în pictura lui Bronzino!

Mai văd, tot pe fugă, Venus și-un Jo, posesivi, ca într-un spasm erotic prelungit.

Regăsesc două picturi ale lui Rubens, „Peisaj după furtună”, cu multă violență și răvășeală, și un alt moment de erotism nedisimulat „Drumețul și Angelica dormind”, în care ochii lacomi ai celui ingenuncheat lîngă trupul gol aproape și rozaliu al Angelicăi, parcă ar sfîșia vâlul pe care, dealtfel, el îl și trage cu mîini înfrigurate de pe sexul pe care-l acoperă abia chemîndu-ne.

Era gata să trecem pe lîngă unul din cele mai plastice tablouri ale muzeului. Și asta pentru că autorul Samuel Van Hoogstraten n-are bursă. Însă tabloul mie-mi produce o impresie de neuitat. Întii cînd l-am văzut mi s-a părut venit de undeva din veacul nostru, atît era de modern: „Omul la fereastră”. Totul e făcut ca în cinepă aspră, fereastra e atît de puțin umanizată și, brusc, lumina de pe fața omului! Ideea de a-l încadra într-unul din patruleterele ferestrei, din nou asimetric, dă timbrul acela de viață, de care e atîta nevoie. Nimic din convenționalismul portretelor de curte. Nici nu se știe dacă la fereastră e omul sau numai capul său. Pare că lumea întreagă s-a concentrat aici, constrînsă de acel sfert de fereastră, să ne privească blind și pașnic.

De mil de ori, sînt sigur, David a fost învins de Goliat. Dar artistul adevărat n-a pictat acel moment prea îndelung repetat. El a preferat să aștepte singura victorie a lui David asupra lui Goliat. Și asta a pictat. Momentul cînd cel mic l-a învins pe cel mare. Problema nu se circumscrie, nicidecum, începutului veacului 17, mai ales că și întimplarea propriu zisă e nițel mai veche, problema e actuală și azi. De partea cui e artistul? De partea forței oarbe sau de partea celor mici și slabi?

Satisfacția cu care Caravaggio a pictat exact momentul în care David ține capul tăiat al lui Goliat în mîină, bucuria cu care a însemnat fruntea uriașului unde-l lovise cel mic, arată de partea cui e artistul. Aș spune chiar că, pictînd semnul de lovitură de pe fruntea celui mare și puternic, pictorul l-a mai lovit, el însuși, încă o dată, în numele tuturor celor umiliți de forța brutală.

Drumul meu prin Muzeul de artă din Viena se încheie deocamdată cu viziunea ușor aberantă dar plină de forță sugestivă a premodernului Giuseppe Arcimboldo care deși născut în 1527 și mort cu 7 ani înainte de încheierea veacului său, are o îndrăzneală creatoare unică. „Iarna” e un cap rădăcinos și straniu, făcut cum numai foarte tîrziu s-au încumetat să facă unii pictori moderni. „Vara”, și ea, e o caricatură făcută din fructe de sezon. „Apa” e un cap făcut din faună acvatică. „Focul” aduce flăcări într-un costum de cavalier. Imaginile sînt halucinante, fără egal în tot muzeul, în ce privește modernitatea lor.

Nu știu dacă ar fi cineva în stare să mai facă un Napoleon atît de fotografic, după ce Arcimboldo dă o asemenea dovadă zdrobitoare că viziunea modernă asupra artei nu e o invenție recentă ci o descoperire mult mai veche și, de fapt, că arta modernă e organică omului, e intrinsecă oricărei profunzimi umane. Arcimboldo stă în Muzeul de istoria artei din Viena ca un simptom al artei care va veni.

Un drum prin muzeu e un drum prin aerul fiecărui tablou. Doar acea „Întoarcere de la vinătoare” ne-a mai liniștit. Celelalte tablouri au atmosfera lor grea, opulentă. Chiar și italienii de aici sînt greu suportabili.

Dar sus, într-o încăpere secundară, Valeriu Dinică — un adevărat ambasador cultural — ne duce prin amabilitatea sefului pazii cu care e prieten și ne ține răsufarea cu ideea că ne va arăta ceva rar. Străbatem sute de metri care nu ne mai pot spune nimic și deodată Andrei strigă, literalmente, alergînd parcă să îmbrățișeze pe cineva:

— Uite-l pe Mihai Viteazul!

Și într-adevăr într-un tablou aflat, vai, în galeria secundară (ce înseamnă un punct de vedere al străinătății) intitulat „Cressus arată lui Solon comorile sale”; imediat lîngă împăratul Rudolf e zeul unității noastre Mihai Viteazul. Are sprînceana curată, are ochii limpezi. Stă drept de șira spinării, nu-l încovoiește nici o vecinătate, vai, sprînceana lui Mihai Viteazul pictată de Frans Franken cel Tînră, cum seamănă ea cu sprînceana viteazului de azi. Participăm la ceremonia secretă și exclusivă a întîlnirii cu Voievodul Unirii celei Dintii.

Dau să-mi scot căciula, dar îmi aduc aminte că e la garderobă.

— Ce cauți aici Mihai Viteazul, tati? mă întrebă Andrei.

— Viena nu l-a fost străin.

— El e cel mai frumos dintre toți.

Și aceasta e adevărat. Întoarceți-vă în biografia lui Frans Franken (1581—1642) și întrebați-vă sau întrebați-l de ce e Mihai atît de frumos, de mindu, de ce iese el în relief deși nu este eroul tabloului. Cînd Franken avea 19 ani, Mihai Viteazul întruchipa la Alba — Unirea. De ce e el, anume, cel mai mindu și cel mai armonios?

Sprînceana lui Mihai Viteazul îndoită tandru peste ochiul său seamănă formidabil cu o parte din granița îndoită protector peste un ținut românesc din care nimeni n-a putut atinge viața noastră cea adevărată.

Și totul într-o galerie secundară la care popoarele — ele, da — n-au acces. Cînică tablă de valori!

RUGBY

Fair-play

Balonul însă își urmează frenetic cursa lui iar jucătorii căzuți tind să-și reia locul repede în dispozitivul activ, replindu-se sau anghrenindu-se în atac. Cum se face, oare, că toate aceste impresionante faze nu se soldează cu accidentări grave și indisponibilități nedorite, pare, pentru ochii noviceului, un secret. Explicația stă în faptul că acele procedee tehnico-tactice sînt bine executate. Așa zice chiar într-o colaborare perfectă între purtătorul de balon și adversar.

În afara acestor execuții impecabile, la baza rugbyului de calitate mai stă încă ceva. Acest „ceva“ foarte important constă într-o disciplină liber consimțită de respect față de adversar, menajind integritatea corporală și frînind instinctele agresive, proclamînd comportamentul corect și în spiritul jocului, pentru o delectare comună lipsită de riscuri, ceea ce cunoaștem sub denumirea „fair-play“, menționată și în regulament.

Nu știu dacă această imperioasă sportivitate subliniată aici mai este marcată și în elaborarea altor regulamente de la alte discipline și jocuri sportive, dar, de pildă, printre regulile de joc ale Federației franceze de rugby în XIII nu se face nici o asemenea mențiune specială. Și este bine să știm că, în fond, fair-play-ul întovărășește desfășurarea oricărei faze de rugby.

Spiritul de jertfă pentru acțiunea colectivă și succesul ei este în permanență prezent pe terenul de rugby, fair-play-ul manifestîndu-se cu abnegație nu numai față de adversari, dar și față de coechipieri. În acest sens, marele nostru savant Henri Coandă se exprima într-un interviu acordat regretatului gazetar V. Firoiu: „Ei bine, iată, acesta este sportul: un exercițiu al rațiunii, un exercițiu al mușchilor, o mare investiție sufletească“.

Nu-i de mirare deci că printre multiplele sale titluri și onoruri primite în cursul fructuoasei sale vieți, Henri Coandă punea la loc de cinste faptul că activase în prima Ligă a rugbyului englez.

Începînd din 1964, Academia franceză de sport a creat — în spiritul lui Coubertin, Montherlant, Giraudoux, Vialar — premiile fair-play pentru cel mai frumos gest sportiv sau pentru cea mai pilduitoare carieră sportivă. Pe panoul de onoare al premiilor fair-play figurează pe anul 1978 și rugbistul galez Gareth Edwards, pentru o comportare exemplară în cariera sa, timp de peste un deceniu și jumătate. Ferindu-se de rugbistul profesionist și de racolajul fotbalistic, Gareth a rămas toată viața legat de echipa sa și de melegurile natale, obișnuind să glumească: „Am considerat că eram prea bătrîn pentru fotbal. Nu și pentru rugby!“.

TUDOR GEORGE ■

În pagina 21, sub genericul Sportul, ca mișcare de idei, articolul „Citeva opinii privind modul în care este condusă și îndrumată Federația Română de Fotbal“ semnat de Anghel Parșchiv

OMUL CARE JOACĂ

Geanta sau conducătorul?

Și convingerea mea este că noi încercăm să ajutăm fotbalul prin puterea argumentelor noastre — adevărate — căutîndu-ne ecoul precum cîinii care latră pe lângă caravana care are mereu senzația... că trece.

N-are sens să mai încerc să aduc dovezi. Alt om, mult mai direct decît filozoful care mi se reproșează că nu spune lucrurilor pe nume, se zbate și el spre același zadar. Asadar, cu armele noastre în căutarea adevărului. În acest sfîrșit de iarnă cu zile de babe și mosi pe care le așteptăm mai tirziu, minat și de gîndul pornit acum o lună din această pagină, fotbalul nostru parca se caută din nou în ceva ce vrea să semene a forum cu tentă de decizie — o plenară... Ceva în acest sens n-a mai avut loc din mai 1979, după cum sa fi vrut să uîț această dată amintită, pentru că fotbalul nostru nu mai intră de mult în datele timpului cu care se bate. Oricum, întîlnindu-se multă suflare din viața lui, i se poate întimpla și lui ceva. Vreau să cred că fi va fi mai bine. Este lung drumul pe care trebuie să se hotărască ca el „să fie curat“, pentru că asta ar însemna decizii totale, pline de curaj și adevăr.

Deci, să sperăm în mici începuturi în acest sens.

Cel mai important personaj al jocu-

lui este incontestabil jucătorul. Omul care îl naste a doua oară, educîndu-i și cizelîndu-i pornirile, este antrenorul. Și unul și celălalt sînt în conul de umbră al personajului suprem. Ce este capabil prin strălucirea sa să le dea lumină. Acesta este... conducătorul. Uitat în euforie și căutat la necaz, acesta mi se pare personajul de capătii ce lipsește autentic sau a fost „jucat în rău“, în fotbalul nostru. Tradiția noastră nu a dus lipsă pînă de curînd de personalități adevărate, în adevăratul înțeles al cuvîntului, ce au trasat linia corectă de conduită a echipelor pe care le-au condus. Datele s-au schimbat...

Au apărut în aceste funcții, de mare importanță a scrierii cărții de vizită a fotbalului nostru, „trepăduși“ ce te pot face să crezi că în gențile lor misterioase sînt acte în regulă în folosul fotbalului nostru. Nu! Ei au... „acolo“, „cartuse“ sau „sticle“ și mereu teancuri ce pot minte prin fraudă organizată adevărată realitate a jocurilor. Am fost prin lume, cunosc viața fotbalului internațional de la persoanele pînă la întîmplări, dar n-am văzut nicăieri ca la noi conducători de echipe purtînd atîtea genti misterioase

Chiar, nu-i putem astîmpăra?

CORNEL DINU ■

Nicolae Proca:

„Înainte oricui, antrenorii hotărască binele sau răul unei echipe“

— Aveam, recunoaștem, câteva întrebări pregătite, dar dialogul a impus o altă ordine a lor. Credeți că Universitatea Craiova are cele mai mari șanse să cîștige titlul?

— Așa ar fi normal, deși eu văd și Argeșul în luptă.

— Argeșul?!

— Exact, de ce vă mirați? E o echipă zdravănă, pe care plecarea lui Doru Nicolae a avantajat-o. Bun meseriaș. Hala-gian și-a strîns un lot puternic, aducînd jucători de frunte din divizia B. Dacă n-ar fi intervenit transferul lui Doru Nicolae, Argeșul și-ar fi făcut un lot ca cel de azi în minimum 4—5 ani. Zic asta deși clubul din Pitești s-a purtat, iarna asta, urit cu noi, luîndu-l pe Boriceanu.

— Din cite știm, Boriceanu s-a întors.

— Firește, dar fuga a rămas. Pentru atmosfera echipei, am luat măsuri drastice contra lui. Merita o pedeapsă, așa că l-am scos din lot pentru un timp.

— Cum a fost la Căciulata?

— Ca de obicei, bine. S-a alergat mult și, în plus, s-au făcut 14 ore la tablă, pregătire tactică. Nimic de reproșat, băieții s-au descurcat, le-am dat 3 extemporale și o țoază, deși de la cițiva m-am așteptat la mai mult.

— Pescaru?

— Și el. A mers însă mai greu ca oricînd, ceea ce mă face să cred că, cit de curînd, va renunța. Poate chiar în acest retur.

— Cum se explică faptul că ați ales Căciulata la o vreme la care multe alte echipe au ales Brașovul?

— Pe de o parte, clima mai blîndă, do-vadă că n-am avut nici un jucător gripat. Pe de alta, condițiile de recuperare, baza balneară în care, sub ochii doctorului Taus, băieții și-au lecuit traumatismele. Unii procedează altfel, lăsîndu-i pe jucători să plece singuri la tratament. Consider, pe baza experienței, că nu-i bine așa.

— De ce?

— Pentru că, lipsiți de supraveghere, fotbalistii pleacă la, să zicem, Felix mai mult se distrug decît se fec.

— Cum se distrug, tovarășe Proca?

— Toată lumea știe cum, bînd.

— E o idee a dumneavoastră mai veche, jucătorii trebuie păziți cu strînicie, da?

— Firește, paza bună trece primejdia rea. În sfîrșit, la Căciulata e liniște și nu-s tentații, alt pericol.

— Am înțeles. Să lămurim un lucru, cită pregătire nespecifică ați făcut?

— Destulă. Dacă vreți, altă idee de-a mea, fiecare perioadă cu cerințele ei, foarte importante. Obligatorii pentru că, și în fotbal, dacă nu faci un lucru la timp, a doua sau a treia zi riști să fie prea tirziu. N-am să renunț, nici în ruptul capului, la o primă etapă dedicată pregătirii nespecificice, cu atît mai mult cu cit, azi, jucătorul are nevoie de o capacitate de efort mai mare ca oricînd. Unii susțin că pregătirea aceasta e învechită, personal sînt de altă părere.

— Anume?

— Îmi place să cred că în fotbal nimic nu e atît de vechi încît să fie învechit.

— Frumos zis, tovarășe Proca, am notat. Dacă tot sîrim de la una la alta, am fi tentați să vă întrebăm ce credeți despre locul ocupat de F.C.M. la jumătatea campionatului.

— Am mai spus-o, locul 3 e peste valoarea lotului. Dat fiind faptul că echipa se prezintă, tehnic vorbind, mai slab ca altele, ea ar fi trebuit să termine turul în jur de locul 10. S-a întîmplat, spre satisfacția noastră, altfel, fără ca meritul să fie al meu.

— Dar al cui?

— Fără discuție, al jucătorilor. Ei și-au depășit adesea condiția, ducînd renunțările pînă la sacrificiu.

— Exact, cum s-a ajuns la o asemenea performanță?

— Fînd nou promovată, ea a abordat partidele de acasă cu mult entuziasm, mobilizîndu-se exemplar. Totodată, pregătirea ei psihologică a fost, termenul poate părea forțat, fără cusur.

— Se zice că o echipă e nou promovată doar pînă în prima etapă. Cu Brașovul s-a întîmplat altfel, e clar. Cum ați făcut?

— Cum am făcut. Vă cer scuze, dar nu mă pot vinde singur.

— Cum credeți, e un punct de vedere de care, fie că vrem, fie că nu vrem, trebuie să ținem seama.

— N-aș dori să fiu greșit înțeles, dar e o întregă strategie. Ea se declanșează automat, în lunea dinaintea meciului. Această strategie exclude, de pildă, partidele amicale de la mijlocul săptămîinii,

care nu duc decît la pierderea timpului și la enervarea jucătorilor.

— În ce sens?

— Arbitrii locali țin, de regulă, parte gazdelor, se știe. Ca să nu mai vorbesc că există și riscul unor accidentări.

— În altă ordine de idei, ce impresie vă lasă tînăra generație de antrenori, Lucescu, Pigulea, Mateianu, Oblemenco, ceilalți?

— Din Matcianu aș face un capitol separat. Pe ceilalți însă nu-i cînoșc suficient.

— E un răspuns prea diplomatic, nu credeți?

— Poate că aveți dreptate. În orice caz, consider că au avut o mare șansă devenind antrenori principali așa de repede. Ar fi păcat să n-o fructifice.

— Dumneavoastră ați devenit antrenor principal la 42 de ani, așa-i? Ați făcut vreme îndelungată vacenție pe lângă Silviu Ploieșteanu și Valentin Stănescu, ați vorbit adesea despre asta. Așa sînd lucrurile, ce sînt le-ați da mai tînerilor colegi de breaslă?

— Să nu creadă că fotbalul începe și se termină cu ei! Din pacate, într-o astfel de capcană a căzut, uneori, Viorel Mateianu. Harnic și dotat, l-am respectat și-l respect pentru curajul lui de a aduce lucruri noi, deși nu le-am înțeles, recunosc, toldeana.

— Cînd nu l-ați înțeles?

— Cînd a zis că va băga în teren 11 jucători de cîmp, iau un exemplu. Mi-a expus această idee înaintea meciului direct de la Baia Mare și l-am rugat să mai socotească. Să mai adune și să mai scadă.

— Ce să adune?! Ce să scadă?!

— Un portar face, în cîmp, cit o jumătate de jucător, de acord? Același portar, dacă e bun, face pe linia porții cit 2 jucători, de acord? Așa că e simplu de calculat.

— Să mergem mai departe. Ce șanse acordați naționalei de a ajunge în Spania?

— Dintre cele mai mari. Asta pentru că, pe de o parte, am încredere în calitățile celor ce se ocupă de destinele naționalei și, pe de alta, în capacitatea fotbalistilor noștri de a se mobiliza în meciurile cheie, depășindu-și uneori valoarea.

— Altfel zis, naționala va juca în seriile preliminare rolul Brașovului în divizia A, e logică judecata noastră?

— Dacă vreți, da. Sigur, fotbalul românesc are încă multe lacune. Spre a scăpa de ele însă va trebui să plecăm de la realitățile fotbalului, nu de la utopii. Nici o casă nu poate fi construită direct de la acoperiș!

— Adică?

— Temelia, în fotbal, o constituie cluburile. Forța unui fotbal e oglinda lor.

— Tovarășe Proca, cine e de vină că fotbalul nostru nu merge cum ar trebui?

— Antrenorii. Ei înaintea altora. Cred că profesional sînt la înălțime. Au însă, în ansamblu, alte defecte.

— Care ar fi cel mai mare?

— Instabilitatea, de regulă impusă, dar și asumată în destule cazuri. Personal, ca jucător și antrenor, am petrecut 30 de ani în două cluburi, la Brașov și la Tirgoviște. Alții și-au făcut un obicei din a circula, sezonul și echipa?! Culmea e că, la o adică, tocmai ei sînt cei care se bat cu pumnii în piept și dau lecții?! În plus, unii antrenori s-au învățat ca, la primul eșec, să dea vina pe alții. Deși ei hotărască, înaintea oricui, binele sau răul unei echipe.

— Așa e mereu, așa e peste tot?

— Nu, dar tot antrenorii sînt de vină. Cine nu se respectă, nu e respectat.

— Mai avem o întrebare, ne-ați spus cine va cîștiga campionatul, nu ne-ați spus cine va retrograda, cine?

— Nu pot crede că Sportul și Baia Mare vor cădea. Asta e tot ce îndrăznesc să zic.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Flacăra Redacția : București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 2558, 2566 ; Secția politică-economică (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) — 2566 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 2560 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 2566 ; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanițoia, Liviu Timbus) — 2559 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 2600 ; Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) — 2130 ; Sector fotoreportaj — 2528 ; Secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Ion Predoșanu) — 2123, 2563, 2072 ; Administrație 17 78 82 și 17 60 10 — interior 2124 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 2550) ; redactor șef adjuncț (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 2128) ; redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combina tul Poligrafic „Casa Scintei“. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : 1 1226, București strada 13 Decembrie. Paginatori : Dan Marcu, Eugen Popa și Ion Alecu.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU